

Forsøgsordning

Ansøgning om forsøgsprojekt for kyst- og naturturisme

Planloven giver mulighed for, at **kommunerne** kan ansøge om tilladelse til innovative og miljømæssigt bæredygtige forsøgsprojekter efter følgende kriterier for forsøgsordningen:

1. Projekterne har et væsentligt potentiale til at skabe vækst og udvikling i kyst og naturturismen og øge tiltrækning af turister samt via nyskabende elementer er særegne, så de kan bidrage til udviklingen af turisme i Danmark
2. Etableringen af de konkrete projekter sker i tilknytning til øvrige turismemæssige aktiviteter og er i overensstemmelse med de sammenhængende turistpolitiske overvejelser i kommunalbestyrelsens planlægning for turisme samt kommunalbestyrelsens planstrategi
3. Projekterne indpasses arkitektonisk og opføres under særlig hensyntagen til den omkringliggende natur og landskabet
4. Projekterne indeholder tiltag, som bidrager positivt til den omkringliggende natur og også gerne til gode naturoplevelser

Der udbydes i alt seks forsøgsprojekter efter kriterierne.

Ansøgningsfristen er den 1. februar 2024.

Forsøgsordningen giver mulighed for at fravige planlovens reglerne om, at:

- Der kun må inddrages nye arealer i byzone og planlægges for anlæg i landzone, såfremt der er en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse for kystnær lokalisering
- Nye sommerhusområder ikke må udlægges, og at eksisterende sommerhusområder skal fastholdes til feriemål. Der er mulighed for, at tilladelsen kan omfatte projekter med nye sommerhusområder, når det nye sommerhusområde er en fysisk integreret del af et nyt feriecenter med fælles faciliteter af en væsentlig størrelse. Denne mulighed gælder dog ikke inden for strandbeskyttelseslinjen og på klitfredede arealer
- Ferie- og fritidsanlæg skal lokaliseres efter sammenhængende turistpolitiske overvejelser og kun i forbindelse med eksisterende bysamfund eller større ferie- og fritidsbebyggelser
- Landzonetilladelse kun må meddeles, hvis det ansøgte har helt underordnet betydning i forhold til de nationale planlægningsinteresser i kystområderne

Derudover fremgår det i udkast til lovforslag om ændring af planloven, at forsøgsordningens kriterier justeres, så eksisterende overflødiggjorte bygninger inden for strandbeskyttelseslinjen kan omdannes til turismemål, selvom bygningerne ikke ligger i tilknytning til øvrige turismemæssige aktiviteter. Lovforslaget har været i offentlig høring fra den 17. maj 2023 til 23. juni 2023. Link til høringsportalen findes [her](#). Lovforslaget forventes vedtaget inden ansøgningsfristen for forsøgsordningen udløber den 1. februar 2024. Ansøgningsportalen vil blive opdateret, når lovforslaget er endeligt vedtaget.

Forsøgsordningen giver tilsvarende miljøministeren adgang til at dispensere fra klitfredningslinjen og strandbeskyttelseslinjen. Kommunalbestyrelsen har desuden adgang til at dispensere fra sø- og åbeskyttelseslinjen, skovbyggelinjen, fortidsmindebeskyttelseslinjen og kirkebyggelinjen til gennemførelse af forsøgsprojekter.

Ordningen giver ikke mulighed for at fravige andre regler i lovgivningen.

Ordningen gælder som udgangspunkt for landarealer og ikke for planlægning på vandområder, der er omfattet af statens højhedsret over søterritoriet. I udkast til lovforslag om ændring af planloven m.v. foreslås ændringer af planloven, således at kommunalbestyrelsens nuværende muligheder for at kommune- og lokalplanlægge for vandområder på søterritoriet inden for en havns dækkende værker udvides til også at omfatte vandområder, der ikke ligger i byomdannelsesområder. Læs nærmere om den forslåede ændring i afsnit 3.1.6 i udkast til ændring af planloven [her](#). Hvis denne justering af planloven bliver vedtaget, vil forsøgsordningen således også omfatte vandområder, der ikke ligger i byomdannelsesområder.

Vejledning til ansøgningsprocessen

Plan- og Landdistriktsstyrelsen har udarbejdet en teknisk vejledning til ansøgningsprocessen, som kan findes [her](#).

Som en del af ansøgningen, skal der vedhæftes GIS-filer. Læs vejledning til format og indhold af GIS-filerne [her](#).

Det er muligt at påbegynde udfyldning af ansøgningsblanketten for på et senere tidspunkt at genoptage. Det kræver imidlertid, at ansøgningslinket genbesøges med identisk login, som ved første login (Mit-ID Erhverv eller Nem-ID medarbejdersignatur). Ansøgningsportalen gemmer automatisk frem til senest udfyldte menupunkt (når der er trykket "næste"), når ansøgningsportalen lukkes.

1. Ansøges på vegne af en eller flere kommuner

Angiv hvor mange kommuner, der søger om dette forsøgsprojekt

1.a. Oplysninger om ansøgerkommune/ansøgerkommuner

Angiv kommunens CVR-nummer

Angiv kommunens navn

Angiv kommunens adresse

Wegners Plads 2, 6270 Tønder

Angiv kommunens telefonnummer

74929292

2. Oplysninger på kontaktperson

Navn på kontaktperson

Karsten Hagel Jensen

Telefonnummer på kontaktperson

74929399

E-mail på kontaktperson

kahj4@toender.dk

3. Projektitel og projektbeskrivelse

Angiv titel på forsøgsprojektet

Udvikling af butikcenter Lakolk

Beskrivelse af projektet

Det vurderes at der ikke er behov for at etablere en ny arealkrævende turistforlystelse ved Lakolk. Vadehavet er i sig selv en stor attraktion og turisterne kommer for at nyde naturen. Der er til gengæld behov at kunne tilbyde overnatningsformer, der er en oplevelse i sig selv og som adskiller sig fra sommerhus- og campingferier. Det vil sige et hotel der tilgodeser tendenser med kortere ferier, hvor komfort og fleksibilitet er i fokus, herunder mulighed for at bevæge sig op og ned ad vestkysten og opleve flere destinationer i løbet af en ferie. Ved udvikling af turisterhvervet i Lakolk er det vigtigt ikke at inddrage nye arealer til turistformål, men at omdanne og forbedre de eksisterende arealer. Både fordi landskabet og naturen er sårbare overfor forandringer og fordi naturen er den primære attraktion for turisterne. Det søges derfor om tilladelse til at lokalplanlægge et ny badehotel i Lakolk på et areal, der i dag anvendes til campingplads. Hotellet vil indeholde både almindelige værelser, hotellejligheder. En del af hotelprojektet er etablering af et nyt klitlandskab hvor det placeres satellithotelværelser samt en spabygning. Denne del af projektet ligger inden for klitfredningen. Hele projektområdet ligger indenfor kystnærhedszonen og der søges derfor om forsøgstilladelse til udvikling af Lakolk både i forhold til planlovens regler for kystnærhedszonen og naturbeskyttelseslovens regler for klitfredning.

Vedhæft eventuelt visualiseringer/tegninger eller lignende

Bilag A - Pixie_udgave_Butikcenter_Lakolk_endelig.pdf	13 MB
Forsøgsordning_Butikcenter_Lakolk_endelig.pdf	666 KB

4. Sted/lokalitet

Angiv stednavn for området til etablering af forsøgsprojektet

Lakolk

Vedhæft GIS-filer for placeringen af det ansøgte forsøgsprojekt

Lakolk_550.zip	1 KB

Vedhæft ejerliste for matrikler omfattet af forsøgsprojektet

Område og ejer.pdf	59 KB

Vedhæft bilag med aftaler indgået med grundejere

Aftaler med grundejer.pdf	32 KB

Eventuelle bemærkninger til GIS-filer, ejerliste eller aftaler

5. Kriterierne efter forsøgsordningen

Redegør for hvordan projektet opfylder første kriterie i forsøgsordningen

Nyskabende element

Af udviklingsplan for vestkysten fremgår det bør arbejdes med en grøn omstilling af Vestkystens overnatningsprodukter, bl.a. så de bliver helårsegnede og med udvikling af nye, mere bæredygtige feriehuse, campingpladser og hoteller.

Analysen af turismen på Rømø viser blandt andet, at der er behov for en differentiering af overnatningskapaciteten på Lakolk. Tønder Kommune har på den baggrund gennemført en række initiativer, der understøtter Rømos position som en populær turismested på Vestkysten og har igangsat en omfattende omdannelse af Lakolk.

Ferieturismen på Rømø er i dag primært lagt an på børnefamilier og par, der lejer et af sommerhus i en eller flere uger eller overnatter på en af de 3 campingpladser i højsæsonen. I perioden efter efterårsferien og frem til påskeferien står mange sommerhuse tomme og campingpladserne har kun få gæster. Lakolk har et godt udbud af overnatningsmuligheder for sommerhusgæster og campister. Samlet tilgodeser udbuddet til familieferier og natur- og friluftsturisterne, der fortrækker traditionelle sommerhus- eller campingferier.

Lakolk har til gengæld ikke overnatningsmuligheder for turister, der ønsker kortere ophold, høj grad af bekvemmelighed, forkælelse og kvalitetstid og som fortrækker hoteller med komfort, service og shopping muligheder samt gourmetmad, og lignede luksus tilbud.

For Rømø vil et sådant kvalitetshotel tæt på stranden være et nyskabende element, der kan tiltrække et nyt segment af turister, som Lakolk ikke allerede har.

Redegør for hvordan projektet opfylder andet kriterie i forsøgsordningen

Tilknytning til øvrige turismemæssige aktiviteter

Projektet der søges forsøgstilladelse til, er placeret så dette ligger i direkte tilknytning til andre turismemæssige aktiviteter. Projektet vil dermed være medvirkende til at den eksisterende turistdestination udvikles og opdateres.

Lakolk på Rømø er et udpræget turistområde helt uden helårsbeboelse. Lakolk består af en campingplads og butikscenter nord for Vesterhavsvej og et sommerhusområde med et hotel syd for Vesterhavsvej.

Lakolk Butikscenter udgør samlingspunktet for Lakolk. Udover detailhandel er der flere cafeer og restauranter m.m. Enkelte butikker har åbent hele året, men de fleste butikker og spisesteder holder lukket i vinterhalvåret, da kundegrundlaget først og fremmest er turister. Det samlede butiksareal er på 4.800 m². Det er også i Lakolk Butikscenter mange henter og afleverer sommerhusnøgler.

Lakolk Camping ligger bag butikscenteret helt ud til klitterne. Det er Tønder Kommunes største campingplads med i alt 980 pladser herunder også glamping telte og campinghytter i fire forskellige størrelser. Den vestlige del af campingpladsen ligger inden for klitfredningen der dog er tidligere hede og nu en græsplæne, dog uden der er klitter på det pågældende areal. Campingpladsen har almindelig faciliteter som hoppepude, legeplads, minigolf og lign.

Syd for Vesterhavsvej ligger et sommerhusområde på 32,4 ha, hvor nogle af de første sommerhuse, der blev opført på Rømø stadig findes. En stor del af sommerhusene bliver udlejet.

Lakolk Hotel nuværende bygning med 58 værelser er tegnet af Friis & Moltke i 1965 og ligger midt i sommerhusområdet ud til klitterne, 700 meter fra Vesterhavsvej. Hotellet har både almindelige værelser og familieejligheder og er prismæssig i den lave ende af skalaen. Det er det eneste hotel på Rømø med direkte forbindelse ned til stranden.

De sammenhængende turistpolitiske overvejelser i planlægningen

I Tønder Kommune ske de turistpolitiske overvejelser både lokalt i kommunen og i samarbejdet med *Danske Kyst & Natur Turisme* og de 10 vestkystkommuner samt de tre vestdanske regioner

Udviklingsplan for Vestkysten

Udviklingsplanen er udarbejdet af Partnerskab for Vestkystturisme i et nært samarbejde med Dansk Kyst- og Naturturisme, Realdania, Vestkystens destinations selskaber og kommuner langs Vestkysten.

Den fælles udviklingsplan for Vestkysten sætter retningen for den langsigtede udvikling af turismen på Vestkysten. Turismeudviklingen langs Vestkysten prioriteres i 20 stærke feriesteder. En af dem er Rømø, der tiltrækker mange internationale gæster, særligt fra det tyske marked. Rømø er karakteriseret ved en storladen, vild og dramatisk natur, men har udfordringer i form af lav kvalitet i det fysiske miljø i Lakolk og Havneby. Et kvalitetsløft af feriebyerne og ny høj kvalitets overnatningskapacitet kan være med til at tiltrække mere købestærke turister og skabe en mere helstøbt og positiv oplevelse af øen og dens kvaliteter.

Som et led i eksekveringen af udviklingsplanen er der udpeget 7 profilstrande, hvor der etableres service- og oplevelsesfaciliteter inden for et afgrænset område. Lakolk Strand er den sydligste af de 7 profilstrande. I Konceptkatalog for fremtidens profilstrande på Vestkysten er der for Lakolk Strand peget på, at der mangler fixpunkter, som folk kan samles om. Klitfredningen begrænser muligheden for at placere permanente anlæg væk fra havet, hvor de ikke påvirkes af tidevandet.

Der er et stort ønske om at hæve døgnforbruget. Dette kan gøres ved at indrette faciliteter til f.eks. udlejning, salgssteder mm. Derudover er der behov for noget, som kan tiltrække turisterne uden for sommersæsonen. De to primære målgrupper, der skal fokuseres på, er børnefamilierne og par på 55+ som søger gastro-, kunst- og naturoplevelser. Derudover bliver der også kigget til rendyrkede naturskønheder, da nationalparken kan være med til at give en konkurrencemæssig fordel hos denne målgruppe.

Destination Sønderjylland

Destination Sønderjylland blev stiftet i 2015 som et destinationssamarbejde imellem de 4 sønderjyske kommuner Haderslev, Sønderborg, Tønder og Aabenraa.

Turistforbruget i Sønderjylland tegner sig for over 4,6 mia. kr. om året- Dette gavner ikke kun det egentlige turisterhverv, så som overnatnings- og oplevelsesvirksomhederne. 38 % svarende til over 800 mio. kr. af forbruget lægges ved detailhandelen. Turismen er derfor et vigtigt eksistensgrundlag for det lokale handelsliv både i købstæderne, men også i de mindre landsbyer i Sønderjylland.

Destination Sønderjylland udvikler sammen med turisterhvervet fremtidens turistdestination på baggrund af 4 temaer, som er hamdrejningspunkt omkring naturen, historien, madoplevelsen og det at kunne være aktive sammen.

I 2025 er det et mål at Sønderjylland som destination skal have over 1,1 mio. flere overnatninger svarende til en stigning på 29 i forhold til i dag.

Danske gæster udgør 53% procent af de samlede overnatninger i Sønderjylland. Tyskerne udgør 39% af overnatningerne og er fortsat det vigtigste udenlandske marked også fremadrettet.

Kommunale planlægning af turisterhvervet

Én fælles retning for Rømø 2025 - udviklingsplan

Udviklingsplan blev udgivet i 2018 og udstikker retningen for den ønskede langsigtede udvikling af Rømø. Planen blev til på baggrund af en omfattende interessant inddragelse. Planen fastsætter, at den vækstmotor der skal drive udviklingen af Rømø, er bæredygtig helårsturisme.

For Lakolk fastsætter planen, at Lakolk skal være attraktiv at besøge hele året og at udviklingen koncentrerer omkring Lakolk Butikscener. Der fokuseres på udvikling af turisterhverv, herunder flere events/arrangementer på stranden. Der nævnes også etablering af et moderne badhotel, der kan bidrage til differentiering af overnatningskapaciteten og generelt øge kvaliteten af den samlede oplevelse. Lakolk tænkes ikke som et bosætningsområde.

Mulighedsstudie – Udvikling af Lakolk 2021

Mulighedsstudiet er vedtaget i forlængelse af *Én fælles retning for Rømø 2025 – udviklingsplan* og er en helhedsorienteret plan, som indeholder en vision, strategi og et fysisk hovedgreb for hele Lakolk.

Mulighedsstudiet hovedgreb er identisk med det projekt, der søges om forsøgstilladelse til.

Temaplanstrategi for Lakolk

På baggrund af *Mulighedsstudie – Udvikling af Lakolk 2021* vedtog og offentliggjorde Kommunalbestyrelsen den 30.01.2024 *Temaplanstrategi Udvikling af Butikscener Lakolk, Tønder kommune*.

Temaplanstrategien udarbejdes på baggrund af et ønske om at styrke turisterhvervet, herunder detailhandelen og overnatningsmulighederne i Lakolk på Rømø.

I strategien redegøres der for både den overordnet turismestrategi og for Tønder Kommunes vurdering af turismen på Rømø og Lakolk herunder et ønske om et kvalitetsløft på tværs af overnatningskapacitet, oplevelser og services, bl.a. igennem et Badhotel ved Lakolk butikscener.

Derudover er der ønske om at muliggøre en landskabelig bearbejdning af arealerne indenfor klitfredningen, der i dag fremstår som slået plæne og anvendes til campingplads. Ønsket er at etablere et klitlandskab, der kan forenes med den eksisterende klit vest for Lakolk og herudover indplacere en spa-bygning og hotelværelser. Den landskabelige bearbejdning skal sikre, at området visuelt forenes med den eksisterende klit, der er vokset frem vest for Lakolk.

Klitfredningen er en forbudszone med vægt på naturbeskyttelse og bekæmpelse af sandfygning. Lakolk Campingplads blev i 1953 udlagt som forsøgsordning efter anvisning fra flere lokale myndigheder, herunder den lokale klitfoged. Den klitfede del af campingpladsen er uden naturindhold, og der er ikke registreret sandflugt i området.

Projektet er der i overensstemmelse med den overordnede strategiske planlægning for turisterhvervet på Rømø og i Lakolk.

Vedhæft kortbilag vedr. den/de overflødiggjorte bygning(er), som indgår i forsøgsprojektet

Ingen vedhæftede filer

Beskriv den gennemførte proces for kommuneplanstrategien

Temaplanstrategien har været i offentlig høring i perioden 27. oktober 2023 – 22. december 2023.

Temaplanstrategien er vedtaget uden ændringer, den 25. januar 2024 og offentliggjort på Plandata.dk den 30. januar 2024.

Vedhæft kommuneplanstrategi eller tematillæg

300124_planstrategi-vedtagelse_samlet.pdf

4 MB

Redegør for hvordan projektet opfylder tredje kriterie i forsøgsordningen

Arkitektonisk og landskabelig indpasning

Projektet er tænkt som en direkte fortsættelse af det eksisterende centerområde der kan og skal bidrage til at skabe bedre forbindelse f.eks. mellem funktionerne "camping", "shopping", "hotel", "strand", og "naturoplevelser". Herudover anvendes principper fra Røms arkitekturstrategi, som stiller krav til udformning og valg af naturlige materialer der kan falde ind i landskabet.

Derfor bliver hotelbygningen designet således, at de offentlige funktioner som butikker, restaurant, bar og café er orienteret direkte ud mod promenaden ned til stranden og ud mod det eksisterende centerområde. Udformningen af udendørsarealerne har til formål at skabe sammenhæng mellem promenaden med hotellet i det der skabes en høj opholdskvalitet (store terrasser, siddepladser, osv.). Igennem husets design opstår der nicher og vindbeskyttede udendørsarealer af forskellig størrelse til butikker, restaurant osv.

Hele Rømø ligger i kystnærhedszonen og den vestlig del af Lakolk Camping ligger indenfor klitfredningen. Terrænet indenfor klitfredningen på campingpladsen er fladt og har asfalteret veje, gadebelysning, hække og hegn. Campingpladsen er afgrænset af trådhegn og der er derfor en meget skarp kant mellem klitterne bløde landskab og campingpladsen.

Hotellets hovedbygning ligger udenfor det klitfredet areal, mens satellitværelserne og Wellness-huset ligger indenfor klitfredningen. En del af projektet er at trække klitlandskabet ind til hotellets hovedbygning og lave en blødere overgang mellem klitlandskabet og Lakolk. Arealet inden for klitfredningen vil få tilført sand, der vil blive sikret mod sandflugt med beplantning af hjemmehørende arter. Landskabet vil blive bearbejdet så det ligner de naturlig opstået klitter og på samme måde som sommerhusene syd for Vesterhavsvej, vil satellitværelserne ligge i landskabet uden at blive afgrænset af hegn. Hotelgæsterne får dermed mulighed for at vælge en værelsestype, der har de samme landskabelige kvaliteter som sommerhusene, men med den komfort som hotellet kan tilbyde. Wellness-huset vil ligeledes blive placeret i det nye klitlandskab og give gæsterne en helt særlig spa-oplevelse. Wellness-huset skal næsten helt forsvinde ind i klitten. Kun terrassen og udskæringer til belysning og indgangen vil være synlige udefra. På tagterrassen vil der være forskellige siddemuligheder, en pool og en udendørs sauna. Wellness-oplevelsen skal knyttes sammen med naturoplevelsen, så man kan slappe af midt i naturen.

Det nye klitlandskab skal strække sig fra satellitværelserne og spa-/wellnessområdet helt hen til selve hotellet og til terrasserne i lejlighedsbygningen. Det nye klitlandskab beplantes med hjemmehørende arter og skellinjer markeres ikke med hegn eller vegetation i overensstemmelse med Arkitekturstrategien for Rømø.

Hotellets hovedbygninger udformes som langhusene med sadeltage i en moderne fortolkning. Bygningernes ydervægge beklædes primært med træ. Træbeklædningen fremstår ubehandlet eller i farver der indpasser sig i naturen. Facade- og tagmaterialerne indpasser sig i forhold til naturen og er ikke dominerende i deres visuelle udtryk. Større og reflekterende glasoverflader i facaden afbrydes af altaner og trælameller.

Hotellets hovedbygninger er højere end den øvrige bebyggelse i Lakolk og vil være synlig fra landskabet omkring Lakolk. Højden er fastlagt ud fra et hensyn om ikke at bebygge uden for Lakolk nuværende afgrænsning og samtidig har nok hotelværelser, der kan sikre en projektets økonomi.

Den nuværende visuelle oplevelse af Lakolk omkring butikscenteret er fragmenteret og mangler en tydelig struktur. Hotellets ene hovedbygning langs Vesterhavsvej vil skabe et mere defineret gaderum med en ny strandpromenade. Hotellet vil tydeligt markere Lakolk vestlige afgrænsning.

Redegør for hvordan projektet opfylder fjerde kriterie i forsøgsordningen

Naturbeskyttelsesinteresser

Projektet vil ikke fysisk ændre den omkringliggende natur, da det kun omhandler ændringer indenfor Lakolks nuværende afgrænsning. Projektet ændrer ikke offentligheds adgang til kysten. Arealet der i dag anvendes til campingplads, er afskærmet for offentligheden med trådhegn. I projektet nyetableres et klitlandskab på dette areal inden for klitfredning, hvor der placeres satellitværelser og wellness-bygning. Dette areal bliver ikke indhegnet og til være tilgængelig for offentligheden.

Vedlæg eventuelt øvrige bilag til redegørelserne for kriterierne

Ingen vedhæftede filer

6. Nationalparker

Er projektet beliggende på arealer inden for en nationalparks fysiske afgrænsning

- ☒ Ja
☐ Nej

Beskriv om projektet er i overensstemmelse med de konkrete formål, der ligger til grund for oprettelsen af nationalparken, og om der er gennemført en høring af nationalparkfonden ifm. udarbejdelsen af projektforslaget

Hele Rømø er omfattet af Nationalpark Vadehavet.

Nationalpark Vadehavet har til formål:

- › at bevare, styrke og udvikle naturen, dens mangfoldighed, sammenhæng og dynamik, især for de internationalt betydningsfulde lavvandede havområder, vadeblader, marskenge og øvrige kystnære naturarealer
- › at bevare og styrke de landskabelige og geologiske værdier i det unikke vadehavsskabelig
- › at bevare og styrke nationalparkens kulturhistoriske værdier
- › at styrke mulighederne for særlige naturoplevelser, kulturhistoriske oplevelser og friluftsliv i vadehavsskabelig
- › at styrke forskning, undervisning, naturvejledning og formidling af vadehavsskabeligs værdier
- › at understøtte en udvikling til gavn for lokalsamfundet, herunder erhvervslivet, med respekt for beskyttelsesinteresserne, og således at der fortsat kan drives og udvikles landbrug og fiskeri.
- › at bidrage til en koordineret udvikling af det dansk-tysk-nederlandsk vadehavssområde

Nationalpark Vadehavet er udpeget af miljøministeren jf. Lov om nationalparker, og formålet med Nationalpark Vadehavet er fastsat i Bekendtgørelse om Nationalpark Vadehavet.

Projektet er i overensstemmelse med nationalparken formål ved ikke at inddrage nye naturarealer til turistformål, men i stedet intensivere anvendelsen af de eksisterende arealer inden for Lakolk afgrænsning. Det betyder at den eksisterende natur udenfor Lakolk ikke berøres fysisk, herunder marskenge og øvrige kystnære naturarealer.

Projektet vil give mulighed for at flere kan få mulighed for at besøge og opleve vadehavet og få adgang til undervisning og naturvejledning på Rømø.

Projektet til styrke erhvervslivet i forhold til det lokale turisterhverv, uden at påvirke beskyttelsesinteresserne udenfor Lakolk.

I forbindelse med projektet er der udarbejdet en tema-planstrategi, der skal muliggøre en konkret planlægning af projektet. Tema-planstrategien har været sendt i høring hos Nationalparkfonden.

Den danske del af Vadehavet blev udpeget som UNESCO verdensnaturarv 2014. Der følger ikke nye reguleringer af området med udpegningen og der er ikke fastlagt en buffer omkring UNESCO-området. UNESCO udpeger kun områder, der i forvejen er godt beskyttet, og Vadehavet er allerede i dag et natur- og vildtreservatområde og har en meget høj grad af beskyttelse. Den kilometer brede strand ved Lakolk er ikke udpeget til UNESCO verdensarv og UNESCO afgrænsningen følger kystlinjen.

Vedhæft venligst høringsnotat

Temaplan_kvittering.pdf

12 KB

7. Forholdet til naturbeskyttelsesloven

Redegør for de bestemmelser i naturbeskyttelsesloven, der vil skulle dispenseres fra ved realisering af forsøgsprojektet

Dele af hotellet – satellitværelserne og Wellness-bygningen med tilhørende landskabsbearbejdning, er placeret indenfor klitfredningen på et område, hvor der i dag drives som campingplads.

Hotellet vil derfor udgøre en ny anvendelse og vil i forhold til reglerne om klit-fredning opfattes som ny bebyggelse, da der hverken er tale om genopførelse eller udvidelse af eksisterende byggeri og ej heller om en ændret anvendelse af eksisterende bebyggelse.

Projektet vil derfor skulle vurderes i forhold til naturbeskyttelseslovens forbud mod tilstandsændring af klitfredede arealer, herunder placering af ny bebyggelse, terrænændringer, udstykning og fastlæggelse af nye skelgrænser inden for det klitfredede areal.

Tønder Kommune har haft dialog med Kystdirektoratet om klitfredningsarealet i Lakolk i forbindelse med hotelprojektet. Kystdirektoratet har den 29. september 2023 udtalt følgende:

Det er Kystdirektoratets umiddelbare vurdering, at det vil være svært at opnå dispensation fra klitfredningslinjen til det omtalte hotelprojekt, da § 8 (klitfredningslinjen) indeholder et forbud mod tilstandsændringer. Kystdirektoratet kan ikke på baggrund af det nuværende materiale vurdere, om der vil være mulighed for at opnå dispensation til enkelte dele af projektet. Dette vil kræve, at Kystdirektoratet modtager en egentlig ansøgning.

Kystdirektoratet henviser endnu en gang til forsøgsordningen for kyst- og naturturisme.

8. EU-retlige naturbeskyttelsesforpligtelser ift. Natura 2000-områder og beskyttede

arter

Beskriv forsøgsprojektets forhold til de EU-retlige naturbeskyttelsesforpligtelser ift. Natura 2000-områder og beskyttede arter

Forud for nærværende ansøgning er der foretaget en konsekvensvurdering som omfatter et større område end Lakolk hotelprojektet. Konsekvensvurderingen er vedlagt som bilag B til denne ansøgning:

Natura 2000-områder

Der i forbindelse med forarbejdet til projektet og den kommende planlægning for området foretaget en konsekvensvurderingen af Natura 2000-områder.

Her er der identificeret en potentiel væsentlig påvirkning på grå/grøn klit, som følge af risiko for etablering af nye trampestier og aflejring af flyvesand. Der er i denne forbindelse identificeret følgende nødvendige tilpasninger af plangrundlaget:

- Der skal i plangrundlaget indskrives, at de nyetablerede klitter stabiliseres ved eksempelvis indplantning af hjælme og marchalm, så der undgås sandfygning, som ved kraftig østenvind, potentielt vil kunne overlejlre arealer med den kortlagte habitatnaturtype grå/grøn klit.
- Risikoen for dannelse af nye trampestier i den grå/grønne klit fjernes ved at det eksisterende hegn og adgange mellem planområde og Natura 2000-området bevares. Således at der ikke er risiko for at der dannes nye trampestier i den grå/grønne klit.
- Nedrivnings- og anlægsarbejde der forårsager støj på 110 dB eller derover skal foretages uden for rørdums yngleperiode fra 1. marts til 15. juli for ikke at påvirke ynglende rørdum negativt.

Ved en indarbejdelse af ovenstående tilpasninger i plangrundlaget – og senere i det konkrete projekt, kan det samlet konkluderes at:

- Projektet vil ikke medføre skadelig påvirkninger af arter og naturtyper på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.
- Projektet vil ikke forhindre, at arter og naturtyper på udpegningsgrundlagene opnår og/eller bevarer en gunstig bevaringsstatus.

Baseret på vurderingerne foretaget i konsekvensvurderingen vurderes det ligeledes, at Natura 2000-områdets overordnede målsætninger, herunder områdets økologiske integritet og de konkrete målsætninger for de naturtyper og arter som Natura 2000-området er udpeget for- ikke vil blive påvirket.

Bilag IV-arter

Der er i forbindelse med forarbejdet til projektet foretaget en vurdering af den mulige påvirkning på bilag IV-arter.

Samlet set vurderes det, at ingen yngle- og rasteområder for bilag IV-arter påvirkes ved realiseringen af planen og områdets økologiske funktionalitet for bilag IV-arter være opretholdt. Afhængigt af den endelige detailplanlægning - herunder tilvejebringelse af lokalplaner for et konkret byggeri - kan der være behov for implementering af afværgeforanstaltninger, for at varetage beskyttelsen af voksne individer af strandtudse og spidssnudet frø ved en implementering af planen (projektets anlægsfase).

Vedhæft eventuelt kortbilag vedr. forholdet til Natura 2000-områder og beskyttede arter

Ingen vedhæftede filer

Vedhæft eventuelt uddybende vurdering vedr. forholdet til Natura 2000-områder og beskyttede arter

Bilag B - Lakolk Rømø konsekvensvurdering_31_01_2024.pdf 7 MB

9. Øvrige nationale interesser

Beskriv forsøgsprojektets forhold til de øvrige nationale interesser af relevans for kommunernes videre planlægning

Hele Rømø med undtagelse af de bebyggede arealer, herunder Lakolk, er omfattet af nationale interesser for naturbeskyttelsesinteresser, økologiske forbindelse (Grønt Danmarkskort) samt Natura 2000.

Rømø er et område med drikkevandsinteresser (OD)

Hele Rømø ligger i kystnærhedszone og er udpeget som større sammenhængende landskab, nationalt kystlandskab, national geologisk interesseområde og skovrejsning er derfor uønsket på øen. De ubebyggede dele af øen er derudover udpeget som bevaringsværdige landskaber.

Hele Rømø er udpeget som værdifuldt kulturmiljø.

Kystnærhedszonen

Hele Rømø er omfattet af kystnærhedszonen, og Lakolk er ikke udpeget som udviklingsområde. Kystnærhedszonen har til hensigt at sikre, at de åbne kyster fortsat kan udgøre en væsentlig naturværdi og landskabelig værdi.

Planlovens § 5b fastsætter generelle bestemmelser for planlægningen for kystnærhedszonen. Bl.a. gælder det at:

➤ Uden for udviklingsområder må der kun udlægges nye arealer i byzone og planlægges for anlæg i landzone, hvis der er en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse for kystnær lokaliserings.

Den planlægningsmæssige begrundelse for den kystnære lokalisering er, at projektet er en videreudvikling af de eksisterende arealanvendelser i Lakolk, og at planlægningen kun omfatter landzonearealer, der allerede i dag anvendes til turisterhverv.

Da projektet er placeret længst mod vest og ikke bag eksisterende bebyggelse er der ikke en funktionel begrundelse for projektet. Der søges dermed om forsøgstilladelse til projektet uden den funktionelle begrundelse.

Vedhæft eventuelt kortbilag vedr. forholdet til nationale interesser

Ingen vedhæftede filer

10. Miljøvurderingsloven

Er projektet omfattet af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM)

- ☒ Ja
☐ Nej

Beskriv hvordan projektet er omfattet af miljøvurderingsloven

Projektet er lokalplanpligtigt, og fysisk planlægning er omfattet af reglerne i miljøvurderingsloven § 8. En kommende lokalplan vurderes at være omfattet af lovens bilag 2 punkt 12 c Feriebyer og hotelkomplekser uden for byområder og hermed forbundet anlægsarbejde, og vil skulle miljøvurderes som følge af miljøvurderingslovens § 8 stk. 1. Lokalplanen vurderes ikke at være omfattet af miljøvurderingslovens § 8 stk. 2, da en realisering af planlægningen vil betyde tiltrækning af et betydeligt antal turister, og dermed ikke vedrøre et mindre område på lokal plan. Plan-lægningen er ligeledes en væsentlig ændring af det nugældende plangrund-lag. Projektet vil skulle anmeldes af bygherre efter reglerne i miljøvurderingsloven § 19. Tønder Kommune vil herefter træffe afgørelse om, hvorvidt projektet skal miljøkonsekvensvurderes. Alternativt kan bygherre anmode om miljø-vurdering efter reglerne i lovens § 19 stk. 4.

11. Hensyn til klimatilpasning og kystbeskyttelse

Beskriv eventuelle overvejelser ift. klimatilpasning og kystbeskyttelse, hvor det er relevant

Planområdet ligger ud til Vesterhavet og er mod vest beskyttet af eksisterende klitter, mod nord af et sanddige med kote 4.6, mod øst af eksisterende klitter hvor lavningerne er opfyldt og mod syd af Vesterhavsvej, der ligger i kote 4,4 til 4.6.

Oversvømmelser i området sker fra Vesterhavet, henholdsvis af de lavtliggende strandenge nord for planområdet og Lakolk sø via Klibjergs Lå. Oversvømmelse af de nævnte områder sker i forbindelse med kraftige storme fra vest, hvor vandet bliver presset ind mod barriereøen. Lakolk strand og den lavere del af nedkørslen er under storm oversvømmet, den øvre del af nedkørslen ligger i kote 4.6 og bliver ikke oversvømmet.

Planområder bliver under storm ikke oversvømmet og hotelanlægget ligger i kote 4.6, afgang til parkeringskælder og andre underjordiske anlæg sikres med fysiske barriere og området vest for hotellet langs Vesterhavsvej forstærkes med et kunstigt klitlandskab. På længere sigt kan det ikke afvises at sommerhusområdet syd for planområdet, skal sikres yderligere.

12. Afledte virkninger af forsøgsprojektet

Beskriv eventuelle afledte udgifter for kommunen/kommunerne eller andre aktører ifm. realisering af forsøgsprojektet

Den offentlige investering forventes at være mellem 15-20 millioner kroner. Beløbet dækker over følgende investeringer:

- › Ændret vejadgang til campingplads
- › Ny reception og fælleshus til campingpladsen
- › Ny indkørsel til butikstov samt nye p-pladser på butikstovet
- › Nyindretning af butikstov
- › Klimasikring, herunder nyt pumpeanlæg for overfladevand på parkeringsplads

13. Realisering af forsøgsprojektet

Hvornår forventes forsøgsprojektet hhv. igangsat og realiseret

Såfremt der opnås forsøgstilladelse til projektet inden sommerferien 2024 vil Tønder Kommune kunne vedtage forslag til lokalplan i efteråret 2024, der sendes i offentlig høring i 8 uger sammen med miljøvurdering af lokalplanen. Planarbejdet forventes afsluttet oktober 2024, hvorefter der igangsættes en rådgiver og projekteringsopgave for de kommunale anlægsopgaver på campingplads og butikstov. Ultimo 2025 vil anlægsprocessen for hotelbyggeriet kunne påbegyndes, da det er afhængig af, at de kommunale anlæg færdiggøres først. Såfremt projektet vil kræve en miljøkonsekvensvurdering, vil denne proces forgå parallelt i 2024 hvorefter Tønder Kommune vil kunne give de nødvendige tilladelser ultimo 2025. Herefter vil byggeriet kunne påbegyndes.

Vedhæft eventuelt tids- og procesplan for den kommunale planlægning og realiseringen af forsøgsprojektet

Ingen vedhæftede filer

Hvem er ansvarlig for etablering af anlæg som led i forsøgsprojektet

Lars-Erik Skydsbjerg Fagchef Plan & Udvikling Direktion Tønder Kommune Wegners Plads 2 - 6270 Tønder Tlf. +45 74 92 92 55 - Mobil +45 24 25 73 24 - E-mail les@toender.dk

ANSØGNING FORSØGSORDNING KYST- OG NATURTURISME UDVIKLING AF BUTIKSCENTER LAKOLK, TØNDER KOMMUNE

INDHOLD

1	Om Lakolk, Rømø	3
1.1	Projektet kort fortalt	4
1.2	Forord Borgmesteren	5
1.3	Forord Investor	6
2	Metadata	7
2.1	Ansøgerkommune og kontaktinformation	7
2.2	Område og ejer	7
2.3	Projektdata	8
3	Redegørelsen	9
3.1	Eksisterende planforhold	9
3.2	Kriterie 1 - vækst og udvikling	9
3.3	Kriterie 2: De sammenhængende turistpolitiske overvejelser	12
3.4	Kriterie 3: Indpasses arkitektonisk og under hensyn til natur og landskabet	16
3.5	Kriterie nr. 4: naturbeskyttelsesinteresser	18
4	Nationalparker	18
5	Forholdet til naturbeskyttelsesloven	20
5.1	Naturbeskyttelsesloven - Klitfredning	20
6	EU-retlige naturbeskyttelsesforpligtelser ift. natura 2000-områder og beskyttede arter	20
6.1	Natura 2000-områder	20

6.2	Bilag IV-arter	21
7	Øvrige nationale interesser	21
8	Miljøvurderingsloven	22
9	Hensyn til klimatilpasning og kystbeskyttelse	23
10	Afledte virkninger af forsøgsprojektet	23
11	Realisering af forsøgsprojektet	23
11.1	Ansvarlige for projektet	24

1 Om Lakolk, Rømø

Vadehavet er ét af verdens 10 vigtigste vådområder og har status som nationalpark, vildt- og naturreservat og som UNESCO Verdensarv. Det er stort unikt naturområde, enestående i Danmark, og med global betydning.

Rømø og de øvrige barriereøer Sild, Mandø og Fanø er en vigtig del af Vadehavets dynamik, der er betinget af den beskyttelse, som øerne giver mod Nordsøens havstrømme. Rømø's landskab er under konstant forandring, og øens areal udvides hele tiden mod vest via nye aflejringer. Klitterne, umiddelbart vest for Lakolk er opstået i 1800-tallet. Inden da lå kystlinjen bagved de nuværende klitter i det område, der i dag er præget af marskdannelser, søer, hede og mose. Rømø har Skandinaviens bredeste sandstrand og en ny klitrække er under opbygning langs øens vestkyst.

Rømø har 2 – 2,5 millioner årlige turistovernatninger, og er landfast med Jylland via Rømødæmningen og har derudover en færgeforbindelse fra Havneby til den tyske ø Sild. Turisterhvervet på Rømø har stor betydning på øen og for Tønder Kommune som helhed.

Lakolk er beliggende midt på den vestlige side af Rømø, indlands på kanten af heden og går som feriested tilbage til 1898, hvor Nordseebad Lakolk blev oprettet, samtidig med de første sommerhuse blev opført. Efter Rømødæmningen åbnede i 1948 voksede Lakolk med et stort antal sommerhuse, et hotel, en campingplads og et butikscenter. Ifølge lokale kilder estimeres det, at 80 % af turisterne kommer fra Tyskland, som tiltrækkes af naturen, nærheden til Tyskland og som bruger tiden på at slappe af, gå ture og lignende.

Næsten alle turister på Rømø kommer forbi Lakolk i løbet af deres ferie, enten for at hente sommerhusnøgler, købe ind eller køre ned på stranden. Det estimeres at ca. 1,5 millioner mennesker besøger Lakolk hvert år.

Turen over dæmningen til Rømø er noget ganske særligt og landskabet man kører igennem frem til Lakolk er unikt. Det kan derimod være svært at opleve Lakolk som sammenhængende og det er svært at få øje på de kvaliteter, herunder den enestående natur og den interessante kulturhistorie, som Rømø har. Desuden er Lakolk for mange turister på Rømø, indgangen til mødet med Nationalpark Vadehavet, og derfor ses der et behov for at Lakolk i højere grad afspejler den kvalitet som er kendetegnende ved nationalparken.

Af *Udviklingsplanen for Vestkysten*, som er udarbejdet af *Danske Kyst & Natur Turisme* i samarbejde med 10 vestkystkommuner og de tre vstdanske regioner fremgår det, at Rømø er karakteriseret ved en storladen, vild og dramatisk natur, men har udfordringer i form af lav kvalitet i det fysiske miljø i Lakolk og Havneby. Et kvalitetsløft af feriebyerne og ny højkvalitets overnatningskapacitet kan være med til at tiltrække mere købestærke turister og skabe en mere helstøbt og positiv oplevelse af øen og dens kvaliteter. Det vurderes desuden mere bæredygtigt at udvikle på eksisterende turisme lokaliteter end at skabe nye.

1.1 Projektet kort fortalt

Det vurderes at der ikke er behov for at etablere en ny arealkrævende turistforlystelse ved Lakolk. Vadehavet er i sig selv en stor attraktion og turisterne kommer for at nyde naturen.

Der er til gengæld behov at kunne tilbyde overnatningsformer, der er en oplevelse i sig selv og som adskiller sig fra sommerhus- og campingferier. Det vil sige et hotel der tilgodeser tendenser med kortere ferier, hvor komfort og fleksibilitet er i fokus, herunder mulighed for at bevæge sig op og ned ad vestkysten og opleve flere destinationer i løbet af en ferie.

Ved udvikling af turisterhvervet i Lakolk er det vigtigt ikke at inddrage nye arealer til turistformål, men at omdanne og forbedre de eksisterende arealer. Både fordi landskabet og naturen er sårbare overfor forandringer og fordi naturen er den primære attraktion for turisterne.

Det søges derfor om tilladelse til at lokalplanlægge et ny badehotel i Lakolk på et areal, der i dag anvendes til campingplads. Hotellet vil indeholde både almindelige værelser, hotellejligheder. En del af hotelprojektet er etablering af et nyt klitlandskab hvor det placeres satellithotelværelser samt en spabygning. Denne del af projektet ligger inden for klitfredningen. Hele projektområdet ligger inden for kystnærhedszonen og der søges derfor om forsøgstilladelse til udvikling af Lakolk både i forhold til planlovens regler for kystnærhedszonen og naturbeskyttelseslovens regler for klitfredning.

Derudover er der behov for et kvalitetsløft af Lakolk, som vil omfatte:

- > Forbedret trafikafvikling, hvor trafik til campingplads og butikscenter/strand afskilles.
- > Flytning af dagligvarebutikken fra den vestlige del af centeret til den østlige del af centeret.
- > Bedre organiseret bagarealer til butikkerne med samlede affaldsløsninger.
- > Nye overnatningsmuligheder på campingpladsen i form af campinghytter i overensstemmelse med reglerne i campingreglementet og uden for de klitfredet arealer.
- > Mulighed for en sæsonparkeringsplads, særligt til større events som dragefestival m.m.

1.2 Forord Borgmesteren

I Tønder Kommune har Rømø en helt særlig plads. Udvikling af turismen startede allerede omkring år 1900, hvor Pastor Jacobsen fra Skærbæk etablerede "Nordseebad Lakolk" med sommerhuse og Badehotel. Rømø har siden da med sin storladne natur og historie udviklet sig til at være det vigtigste turismeområde i kommunen. Øen besøges hvert år af turister og endagsbesøgende, som holder af området og de mange oplevelser, der er.

Vi vil med denne ansøgning for Lakolk fortsat udvikle de muligheder, der er for turismen i området samtidig med, at vi passer på de værdier, som turismen bygger på. Som det er beskrevet i Udviklingsplanen for Rømø 2025, der er udarbejdet af Tønder Kommune sammen med en bred kreds af turismeaktører, bygger den helhedsorienterede plan for udviklingen på Rømø på, at bæredygtig helårsturisme skal være vækstmotoren for udviklingen på Rømø. Udviklingen af Lakolk muliggør en bedre infrastruktur på Lakolk og skaber forudsætning for nye helårsarbejdspladser.

Vi har nu sat fokus på udviklingen på Lakolk, fordi det er stedet, som for rigtig mange er en central del af oplevelsen af Rømø. Vi ønsker med andre ord at forløse stedets potentiale yderligere. Det gør vi ved at sætte rammerne for en udvikling, der styrker bæredygtig helårs- og kvalitetsturisme. Det betyder, at vi vil styrke de gode muligheder for, at man kan komme ud og se Lakolk Strand og opleve UNESCO verdensarv samtidig med, at vi passer på naturen og koncentrerer udviklingen, der hvor den er i forvejen.

Vi vil helt konkret, som det fremgår af Temaplanstrategien, sætte rammerne for, at udviklingen i butikscenterområdet giver endnu bedre muligheder for en levedygtig turisme- og detailhandel og at der sættes nye rammer for udvikling af overnatningsmuligheder både for den eksisterende campingplads og for et kommende moderne badehotel i området.

Vi ser frem til det videre arbejde med planerne og virkeliggørelsen af de gode intentioner for Lakolk.

Venlig hilsen

Jørgen Popp Petersen

Borgmester i Tønder Kommune

1.3 Forord Investor

Det er med stor glæde, at vi hos Heimathafen Hotels har besluttet at udvikle og bygge et nyt feriehotel i Lakolk på Rømø.

Vi ser store perspektiver og udviklingsmuligheder for vores kommende hotelprojekt. Vi har nøje fulgt udviklingen i Danmark og især på Rømø gennem de seneste år og tror på, at vi har et efterspurgt og velegnet produkt, der kan opnå en høj og helårlig efterspørgsel og tiltrække nye målgrupper.

Vi mener, at vores projekt således passer rigtig godt til de visioner og strategier, som Tønder Kommune har defineret for bæredygtig helårsturisme og som vækstmotor for den lokale udvikling. Vi er klar til at understøtte disse mål med vores produkt, og som hotelinvestor/-operatør er vi meget bevidste om vores vigtige rolle i den lokale udvikling og forankring.

Vi ser derfor frem til, at de rammer for udviklingen af det lokale område, herunder mulighederne for at kunne virkeliggøre vores hotelprojekt, som beskrives i temaplanstrategien efter den endte planproces, vil kunne virkeliggøres.

Dette kombineret med ønsket om at tilbyde fremtidige besøgende og turister til Lakolk besøg og ophold af høj standard

Dette med ønsket om at tilbyde fremtidige besøgende turister på Lakolk besøg og ophold af høj standard såvel kvalitet og dette med stor respekt for de lokale kvaliteter, særkender og behov.

Med venlig hilsen

Jens Sroka

CEO, Heimathafen Hotels

2 Metadata

2.1 Ansøgerkommune og kontaktinformation

Tønder Kommune
Wegners Plads 2
6270 Tønder

Telefon: 74 92 92 92
toender@toender.dk
CVR nr: 29189781

Kontaktinformation:

Karsten Hagel Jensen

Afdelingsleder
Plan & Udvikling
Tlf. +45 74 92 93 99
E-mail kahj4@toender.dk

2.2 Område og ejer

Arealet det søges om forsøgstilladelse til ligger i Lakolk på Rønmø i Tønder Kommune, nærmere bestemt Lakolk Camping og Lakolk Butikscenter

Ansøgningsområdet omfatter følgende matrikler:

Matr. Nr	Ejer	Indgået skriftlig aftale J/N	Bemærkning
1008a	Tønder Kommune	Ja	Parkeringsareal til butikscenter
1243a	Tønder Kommune First Camp (forpagter)	Ja	Campingplads
1243b	Godtfred Schmidt Degn	Ja	Nuværende dagligvarebutik

2.3 Projektdata

Bygningens omfang	Antal
Bruttoetageareal (uden kælder)	14.000 m ²
Maksimal antal etager	4 (eksklusiv indskudt etage, alternativt 5 etager)
Maksimal bygningshøjde på hotellet (uden for klitfredning) fra gulv til loft	16 meter
Maksimal bygningshøjde på satellitværelser(inden for klitfredning) fra gulv til loft	5,4 meter
Maksimal bygningshøjde på wellnes (inden for klitfredning) bygning fra gulv til loft	8,5 meter
Parkeringspladser (på terræn + i kælder)	(82 + 109) = 191

	Satellitværelser	Hotellejligheder	Hotelværelser	I alt
Værelser	11	42	100	153
Senge	22	132	239	393

Forventede øvrige faciliteter:

- > 1 restaurant
- > 1 bar
- > 1 kaffebar
- > 3 udvalgswarebutikker
- > 2 eventlokaler til møder, fester, osv.
- > Wellnessområde i og under det nye klitlandskab med pool og saunaer

3 Redegørelsen

3.1 Eksisterende planforhold

Lakolk Butikscenter er omfattet af Lokalplan 094-740, der fastlægger anvendelsen til center- og erhvervsformål, med erhverv inden for turisme, ferie og fritid i form af dagligvare- og udvalgswarebutikker, restauranter samt offentlig og privat service. I kommuneplanens detailhandelsstruktur er Lakolk Butikscenter defineret som lokalcenter med et samlet maksimalt butiksareal på 6500 m².

I 2021 vedtog Tønder Kommune *Mulighedsstudie Udvikling af Lakolk*, som er en helhedsorienteret plan, som indeholder en vision, en strategi og et fysisk hovedgreb for Lakolk. Af mulighedsstudiet fremgår det at der i 2020 havde Lakolk i alt 17 forretninger fordelt på 13 butikker og 4 spisesteder. 4 var helårsåbne. Der var i alt 135 ansatte og en samlet omsætning på omkring 80 mio. kr.

Forretningslivet er mest intens i den centrale del af centret. Mod enderne falder aktiviteten. I den vestlige del begrænses aktiviteten af, at arealet foran forretningerne fungerer som opmarchområde til campingpladsen. I højsæsonen er der mangel på parkeringspladser. Flere parkeringspladser kunne øge mængden af kunder. Der er potentiale for flere forretninger i Lakolk, men der er i skrivende stund ikke muligheder for at bygge nyt.

Arealet hvor der søges om tilladelse til at lokalplanlægge for et hotel, er ikke omfattet af en lokalplan og er i kommuneplanrammen udlagt til rekreativt område – campingplads og vandrehjem.

3.2 Kriterie 1 - vækst og udvikling

- Der er et stort uforløst potentiale for at øge helårsturismen og detailhandlen.
- Projektet er en videreudvikling af de særegne elementer som området allerede er i besiddelse af.
- Projektets nyskabende elementer er etableringen af nye faciliteter og funktioner som er nye i Lakolk og som kan bevirke at en udvidelse af turistsæsonen til også at omfatte vinterhalvåret.

3.2.1 Projektet økonomiske størrelse

Den private investering forventes at være cirka 300 millioner kroner. Beløbet dækker opkøb af jord, selve hotelbyggeriet og terrænændringer.

For Lakolk planlægges Heimathafen Hotels et Resort & Spa med følgende aktiviteter/ faciliteter:

- 100 hotelværelser og hotelsuiter
- 49 hotellejligheder

- > 11 satellitværelser
- > 1 restaurant
- > 1 bar
- > 1 kaffebar
- > 3 butikker
- > 2 eventlokaler til møder, fester, osv.
- > Wellness og spa-område i det nye klitlandskab med pool og saunaer
- > Underjordisk garage og parkeringsplads til resortets gæster og daggæster

3.2.2 Investeringsgrundlag

Heimathafen Hotels ønsker at bygge deres første Resort & Spa i Danmark i Lakolk på Rømø i Tønder Kommune. Tanken er at bygge flere hoteller i Danmark indenfor de næste år og dermed at etablere et nyt brand på international skala under paraplybrandet "Heimathafen Hotels" indenfor markedet for feriehoteller i Skandinavien.

Heimathafen Hotels har i dag 9 hoteller ved Nordsøen, Østersøen og Hamborg i Tyskland og yderligere 3 hoteller er for tiden under opførelse. Ideen for Lakolk er at skabe et nyt brand, som i høj grad tager udgangspunkt i såvel danske som de lokale særkender og kvaliteter.

Heimathafen Hotels har 20 års erfaring med hoteldrift og turisme ved Nord- og Østersøen og har formået at etablere succesrige hoteller i forskellige destinationer, der på bæredygtig vis opnår en årlig belægning op mod 90 %.

Heimathafen Hotels eksisterende projekter i Sankt Peter-Ording, Büsum, Wilhelmshaven, Heiligenhafen og Hamborg viser, at 95 % af nye gæster også er nye gæster for selve destinationen og overnatter der for først gang. I denne form bringer hotellet en helt ny kundekreds til regionen, som ikke kendte eller ikke har besøgt destinationen før. Det dokumenterer desuden, at Heimathafen Hotels ikke tager forretning fra eksisterende virksomheder, men tiltrækker nye gæster og ny efterspørgsel til stedet.

Heimathafen Hotels har en høj grad af regelmæssige gæster, som kaldes "venner". Der er over 25.000 gæster, som har boet på et Heimathafen Hotel mere end 10 gange, og disse "venner" er med til at sikre belægningen, især indenfor de første 3 år.

Hotellets gæster bruger i gennemsnit ca. 400 kr. om dagen uden for selve hotellet. Det betyder, at der på sigt vil blive brugt mindst 40.000.000 kr. om året uden for hotellet på Rømø og i regionen.

Heimathafen Hotels har forskellige gæstegrupper hen over året. Det er især børnefamilier i sommermånederne og hen over ferien, par i weekenderne og "best agers" og konferencer i løbet af ugen og i lavsæsonen. På grund af det store og omfattende wellness og spa-område er det i lavsæsonen hovedsageligt wellness-gæster, der forkæler sig selv med massage, saunaer og restaurant besøg.

En anden vigtig forudsætning for at opnå den høje belægning er, at hotellet har alle faciliteter åbne 365 dage om året. På den måde er Heimathafen Hotels ikke kun et hotel, men sin egen destination. Gæsterne kan gøre alt på hotel; sove,

spise, drikke, shoppe, slappe af og det hele året rundt. Desuden er hotellets faciliteter åben for alle. Det gælder både i restauranten, baren, cafeen og butikkerne samt i wellness-området, hvor der også tilbyder Day-Spa-tjenester til kunder, der ikke er hotelgæster. På de fleste af Heimathafen eksisterende hoteller er 50 % af gæsterne i restauranterne og barerne ikke-hotelgæster, dvs. gæster fra feriehuse, dagsgæster og lokale beboere.

Det er en væsentlig del af Heimathafen Hotels, at skabe og tilbyder arrangementer og aktiviteter sammen med byen, turistorganisationen og kommunen. De hjælper hotellet med at øge regionens og hotellets tiltrækningskraft og få gæsterne til at komme, og frem for alt til at blive regelmæssige gæster. Heimathafen Hotels afholder arrangementer som mindre koncerter og festivaler med livebands, julemarkeder, "Ocean-Clean-Up", hvor hotellets medarbejdere samler affald på stranden sammen med gæsterne. Desuden f.eks. amatør kitesurfing-trofæer og små unplugged singer-songwriter-, poetry slam- og kunstneroptrædener i bar og restaurant. Heimathafen Hotels lægger særlig vægt på at etablere disse arrangementer mellem oktober og marts for at berige lavsæsonen med aktiviteter og tilbud.

I denne form bidrager projekter i høj grad til at støtte og udvikle helårsturismen i destinationerne.

Det er Heimathafen Hotels forventning, at det vil tage 3-5 år at nå samme belægningsniveau på Rømmø, som på kædens øvrige hoteller. Det skyldes at Rømmø skal først aktiveres som ny helårsdestination især i vinterhalvåret (oktober til marts), og detailhandlere og andre restauratører skal også have åbent i lavsæsonen.

Heimathafen Hotels målsætning er at tiltrække mere end 100.000 ekstra overnattende gæster per år til destinationen senest efter de første 5 år. Hotellet vil som nævnt være åbne hele året rundt med ovennævnte faciliteter og vil udover at tiltrækker hotelgæster også tiltrække dagsgæster og beboere fra omkringliggende sommerhusområder. Samlet vil det betyde at antallet af besøgende og overnatninger på campingpladserne og i sommerhusene i området Lakolk vil stige yderligere og danne kundegrundlag for at detailhandlen i Lakolk kan have helårsåben.

Projektet forventes at skabe ca. 150 nye helårsjobs i regionen på hotellet (med restaurant, bar, spa/wellness område) og i butikkerne.

3.2.3 Nyskabende element

Af udviklingsplan for vestkysten fremgår det bør arbejdes med en grøn omstilling af Vestkystens overnatningsprodukter, bl.a. så de bliver helårsegnede og med udvikling af nye, mere bæredygtige feriehuse, campingpladser og hoteller.

Analysen af turismen på Rømmø viser blandt andet, at der er behov for en differentiering af overnatningskapaciteten på Lakolk. Tønder Kommune har på den baggrund gennemført en række initiativer, der understøtter Rømmøs position som en populær turismedestination på Vestkysten og har igangsat en omfattende omdannelse af Lakolk.

Ferieturismen på Rømø er i dag primært lagt an på børnefamilier og par, der lejer et af sommerhus i en eller flere uger eller overnatter på en af de 3 campingpladser i højsæsonen. I perioden efter efterårsferien og frem til påskeferien står mange sommerhuse tomme og campingpladserne har kun få gæster. Lakolk har et godt udbud af overnatningsmuligheder for sommerhusgæster og campister. Samlet tilgodeser udbuddet til familieferier og natur- og friluftsturisterne, der fortrækker traditionelle sommerhus- eller campingferier.

Lakolk har til gengæld ikke overnatningsmuligheder for turister, der ønsker kortere ophold, høj grad af bekvemmelighed, forkælelse og kvalitetstid og som fortrækker hoteller med komfort, service og shopping muligheder samt gourmetmad, og lignede luksustilbud.

For Rømø vil et sådant kvalitetshotel tæt på stranden være et nyskabende element, der kan tiltrække et nyt segment af turister, som Lakolk ikke allerede har.

3.3 Kriterie 2: De sammenhængende turistpolitiske overvejelser

3.3.1 Tilknytning til øvrige turismemæssige aktiviteter

Projektet der søges forsøgstilladelse til, er placeret så dette ligger i direkte tilknytning til andre turismemæssige aktiviteter. Projektet vil dermed være medvirkende til at den eksisterende turistdestination udvikles og opdateres.

Lakolk på Rømø er et udpræget turistområde helt uden helårsbeboelse. Lakolk består af en campingplads og butikscenter nord for Vesterhavsvej og et sommerhusområde med et hotel syd for Vesterhavsvej.

Lakolk Butikscenter udgør samlingspunktet for Lakolk. Udover detailhandel er der flere cafeer og restauranter m.m. Enkelte butikker har åbent hele året, men de fleste butikker og spisesteder holder lukket i vinterhalvåret, da kundegrundlaget først og fremmest er turister. Det samlede butiksareal er på 4.800 m². Det er også i Lakolk Butikscenter mange henter og aflevere sommerhusnøgler.

Lakolk Camping ligger bag butikscenteret helt ud til klitterne. Det er Tønder Kommunes største campingplads med i alt 980 pladser herunder også glamping telte og campinghytter i fire forskellige størrelser. Den vestlige del af campingpladsen ligger inden for klitfredningen der dog er tidligere hede og nu en græsplæne, dog uden der er klitter på det pågældende areal. Campingpladsen har almindelig faciliteter som hoppepude, legeplads, minigolf og lign.

Syd for Vesterhavsvej ligger et sommerhusområde på 32,4 ha, hvor nogle af de første sommerhuse, der blev opført på Rømø stadig findes. En stor del af sommerhusene bliver udlejet.

Lakolk Hotel nuværende bygning med 58 værelser er tegnet af Friits & Moltke i 1965 og ligger midt i sommerhusområdet ud til klitterne, 700 meter fra Vester-

havsvej. Hotellet har både almindelige værelser og familieejligheder og er prismæssig i den lave ende af skalaen. Det er det eneste hotel på Rømø med direkte forbindelse ned til stranden.

3.3.2 De sammenhængende turistpolitiske overvejelser i planlægningen

I Tønder Kommune ske de turistpolitiske overvejelser både lokalt i kommunen og i samarbejdet med *Danske Kyst & Natur Turisme* og de 10 vestkystkommuner samt de tre vstdanske regioner

Udviklingsplan for Vestkysten

Udviklingsplanen er udarbejdet af Partnerskab for Vestkystturisme i et nært samarbejde med Dansk Kyst- og Naturturisme, Realdania, Vestkystens destinations selskaber og kommuner langs Vestkysten.

Den fælles udviklingsplan for Vestkysten sætter retningen for den langsigtede udvikling af turismen på Vestkysten. Turismeudviklingen langs Vestkysten prioriteres i 20 stærke feriesteder. En af dem er Rømø, der tiltrækker mange internationale gæster, særligt fra det tyske marked. Rømø er karakteriseret ved en storladen, vild og dramatisk natur, men har udfordringer i form af lav kvalitet i det fysiske miljø i Lakolk og Havneby. Et kvalitetsløft af feriebyerne og ny høj-kvalitets overnatningskapacitet kan være med til at tiltrække mere købestærke turister og skabe en mere helstøbt og positiv oplevelse af øen og dens kvaliteter.

Som et led i eksekveringen af udviklingsplanen er der udpeget 7 profilstrande, hvor der etableres service- og oplevelsesfaciliteter inden for et afgrænset område. Lakolk Strand er den sydligste af de 7 profilstrande. I Konceptkatalog for fremtidens profilstrande på Vestkysten er der for Lakolk Strand peget på, at der mangler fixpunkter, som folk kan samles om. Klitfredningen begrænser muligheden for at placere permanente anlæg væk fra havet, hvor de ikke påvirkes af tidevandet.

Der er et stort ønske om at hæve døgnforbruget. Dette kan gøres ved at indrette faciliteter til f.eks. udlejning, salgssteder mm. Derudover er der behov for noget, som kan tiltrække turisterne uden for sommersæsonen. De to primære målgrupper, der skal fokuseres på, er børnefamilierne og par på 55+ som søger gastro-, kunst- og naturoplevelser. Derudover bliver der også kigget til rendyrkede naturskønheder, da nationalparken kan være med til at give en konkurrencemæssig fordel hos denne målgruppe.

Destination Sønderjylland

Destination Sønderjylland blev stiftet i 2015 som et destinationssamarbejde imellem de 4 sønderjyske kommuner Haderslev, Sønderborg, Tønder og Aabenraa.

Turistforbruget i Sønderjylland tegner sig for over 4,6 mia. kr. om året- Dette gavner ikke kun det egentlige turisterhverv, så som overnatnings- og oplevelsesvirksomhederne. 38 % svarende til over 800 mio. kr. af forbruget lægges

ved detailhandelen. Turismen er derfor et vigtigt eksistensgrundlag for det lokale handelsliv både i købstæderne, men også i de mindre landsbyer i Sønderjylland.

Destination Sønderjylland udvikler sammen med turisterhvervet fremtidens turistdestination på baggrund af 4 temaer, som er har omdrejningspunkt omkring naturen, historien, madoplevelsen og det at kunne være aktive sammen.

I 2025 er det et mål at Sønderjylland som destination skal have over 1,1 mio. flere overnatninger svarende til en stigning på 29 i forhold til i dag.

Danske gæster udgør 53% procent af de samlede overnatninger i Sønderjylland. Tyskerne udgør 39% af overnatningerne og er fortsat det vigtigste udenlandske marked også fremadrettet.

Kommunale planlægning af turisterhvervet

Én fælles retning for Rømø 2025 - udviklingsplan

Udviklingsplan blev udgivet i 2018 og udstikker retningen for den ønskede langsigtede udvikling af Rømø. Planen blev til på baggrund af en omfattende interesse inddragelse. Planen fastsætter, at den vækstmotor der skal drive udviklingen af Rømø, er bæredygtig helårsturisme.

For Lakolk fastsætter planen, at Lakolk skal være attraktiv at besøge hele året og at udviklingen koncentrerer omkring Lakolk Butikscenter. Der fokuseres på udvikling af turisterhverv, herunder flere events/arrangementer på stranden. Der nævnes også etablering af et moderne badehotel, der kan bidrage til differentiering af overnatningskapaciteten og generelt øge kvaliteten af den samlede oplevelse. Lakolk tænkes ikke som et bosætningsområde.

Mulighedsstudie – Udvikling af Lakolk 2021

Mulighedsstudiet er vedtaget i forlængelse af *Én fælles retning for Rømø 2025 - udviklingsplan* og er en helhedsorienteret plan, som indeholder en vision, strategi og et fysisk hovedgreb for hele Lakolk.

Mulighedsstudiet hovedgreb er identisk med det projekt, der søges om forsøgstilladelse til.

Temaplanstrategi Udvikling af butikscenter Lakolk, Tønder Kommune

På baggrund af *Mulighedsstudie – Udvikling af Lakolk 2021* vedtog og offentliggjorde Kommunalbestyrelsen den 30.01.2024 *Temaplanstrategi Udvikling af Butikscenter Lakolk, Tønder kommune*.

Temaplanstrategien udarbejdes på baggrund af et ønske om at styrke turisterhvervet, herunder detailhandelen og overnatningsmulighederne i Lakolk på Rømø.

I strategien redegøres der for både den overordnet turismestrategi og for Tønder Kommunes vurdering af turismen på Rømø og Lakolk herunder et ønske om et kvalitetsløft på tværs af overnatningskapacitet, oplevelser og services, bl.a. igennem et Badehotel ved Lakolk butikscenter.

Derudover er der ønske om at muliggøre en landskabelig bearbejdning af areaerne indenfor klitfredningen, der i dag fremstår som slået plæne og anvendes til campingplads. Ønsket er at etablere et klitlandskab, der kan forenes med den eksisterende klit vest for Lakolk og herudover indplacere en spa-bygning og hotelværelser. Den landskabelige bearbejdning skal sikre, at området visuelt forenes med den eksisterende klit, der er vokset frem vest for Lakolk.

Klitfredningen er en forbudszone med vægt på naturbeskyttelse og bekæmpelse af sandfygning. Lakolk Campingplads blev i 1953 udlagt som forsøgsordning efter anvisning fra flere lokale myndigheder, herunder den lokale klitfoged. Den klitfredede del af campingpladsen er uden naturindhold, og der er ikke registreret sandflugt i området.

Projektet er der i overensstemmelse med den overordnede strategiske planlægning for turisterhvervet på Rømø og i Lakolk.

3.3.3 Data om turismen på Rømø/Lakolk

Rømø er det største feriested i Tønder Kommune, og tiltrækker mange internationale gæster, særligt fra det tyske marked. På øen er der omkring 2.400 sommerhuse, ferielejligheder og feriehuse. Det er især børnefamilier og voksne par uden børn, der på tværs af nationaliteter holder ferie på Rømø.

Partnerskab for Vestkystturisme, et strategisk samarbejde mellem vestkystens kommuner og regioner, lægger op til at koncentrere udviklingen langs Vestkysten på 20 stærke feriesteder, og Rømø er udpeget som et ud af 20 prioriterede feriesteder. Fælles for disse 20 feriesteder er blandt andet, at de skal styrkes, der skal tilføjes volumen, kvaliteten skal løftes og turistsæsonen skal udvides.

Rømø spiller således en vigtig rolle i indfrielsen af Partnerskab for Vestkystturismes pejlemærker for vækst for hele Vestkysten frem mod 2025:

- > 31 mia. kr. i samlet turismeforbrug i 2025 (stigning på 16 mia. kr. i forhold til 2015)
- > 22,8 mio. overnatninger i 2025 (6,3 mio. flere overnatninger end i 2015)
- > 3,3 % årlig gennemsnitlig vækst i døgnforbrug frem mod 2025
- > 83% af gæsterne skal være meget tilfredse med oplevelsen i 2025
- > 2,1% årlig gennemsnitlig vækst i døgnforbruget frem mod 2025

VisitDenmark - Fakta om kyst- og naturturisterne i Danmark

- > Foretager i gennemsnit 4,8 overnatninger. Opholdslængden er faldet en smule de seneste år. Tendensen går således mod noget kortere, men flere ferier.
- > Bruger i gennemsnit 1.000 kr. pr. døgn. Døgnforbruget inkluderer udgifter til indkvartering, mad, oplevelser, shopping mm.
- > 45 pct. af de udenlandske kyst- og naturturister rejser med venner eller som par.

- > 85 pct. af de udenlandske kyst- og naturturister har været på ferie i Danmark tidligere.
- > Kyst- og naturturisterne er meget tilfredse og hovedparten vil anbefale Danmark til venner og bekendte.
- > 68 pct. af udenlandske kyst- og naturturister ankommer til Danmark i bil.
- > 53% af de udenlandske ferieovernatninger sker i feriehuse og 29% på hoteller.

3.4 Kriterie 3: Indpasses arkitektonisk og under hensyn til natur og landskabet

3.4.1 Arkitektonisk og landskabelig indpasning

Projektet er tænkt som en direkte fortsættelse af det eksisterende centerområde der kan og skal bidrage til at skabe bedre forbindelse f.eks. mellem funktionerne "camping", "shopping", "hotel", "strand", og "naturoplevelser". Herudover anvendes principper fra Rønmø arkitekturstrategi, som stiller krav til udformning og valg af naturlige materialer der kan falde ind i landskabet.

Derfor bliver hotelbygningen designet således, at de offentlige funktioner som butikker, restaurant, bar og café er orienteret direkte ud mod promenaden ned til stranden og ud mod det eksisterende centerområde. Udformningen af udendørsarealerne har til formål at skabe sammenhæng mellem promenaden med hotellet i det der skabes en høj opholdskvalitet (store terrasser, siddepladser, osv.). Igennem husets design opstår der nicher og vindbeskyttede udendørsarealer af forskellig størrelse til butikker, restaurant osv.

Lakolk Camping indenfor de klitfredet arealer. Vesterhavsvej ses nederst. Foto COWI

Hele Rønmø ligger i kystnærhedszonen og den vestlige del af Lakolk Camping ligger indenfor klitfredningen. Terrænet indenfor klitfredningen på campingpladsen er fladt og har asfalteret veje, gadebelysning, hække og hegn. Campingpladsen er afgrænset af trådhegn og der er derfor en meget skarp kant mellem klitterne bløde landskab og campingpladsen.

Hotelllets hovedbygning ligger udenfor det klitfredet areal, mens satellitværelserne og Wellness-huset ligger indenfor klitfredningen. En del af projektet er at trække klitlandskabet ind til hotelllets hovedbygning og lave en blødere overgang mellem klitlandskabet og Lakolk. Arealet inden for klitfredningen vil få tilført sand, der vil blive sikret mod sandflugt med beplantning af hjemmehørende arter. Landskabet vil blive bearbejdet så det ligner de naturligt opstået klitter og på samme måde som sommerhusene syd for Vesterhavsvej, vil satellitværelserne ligge i landskabet uden at blive afgrænset af hegn. Hotelgæsterne får dermed

mulighed for at vælge en værelsestype, der har de samme landskabelige kvaliteter som sommerhusene, men med den komfort som hotellet kan tilbyde.

Wellness-huset vil ligeledes blive placeret i det nye klitlandskab og give gæsterne en helt særlig spa-oplevelse. Wellness-huset skal næsten helt forsvinde ind i klitten. Kun terrassen og udskæringer til belysning og indgangen vil være synlige udefra. På tagterrassen vil der være forskellige siddemuligheder, en pool og en udendørs sauna. Wellness-oplevelsen skal knyttes sammen med naturoplevelsen, så man kan slappe af midt i naturen.

Det nye klitlandskab skal strække sig fra satellitværelserne og spa-/wellnessområdet helt hen til selve hotellet og til terrasserne i lejlighedsbygningen. Det nye klitlandskab beplantes med hjemmehørende arter og skellinjer markeres ikke med hegn eller vegetation i overensstemmelse med Arkitekturstrategien for Rømø.

Hotellets hovedbygninger udformes som langhusene med sadeltage i en moderne fortolkning. Bygningernes ydervægge beklædes primært med træ. Træbeklædningen fremstår ubehandlet eller i farver der indpasser sig i naturen. Facade- og tagmaterialerne indpasser sig i forhold til naturen og er ikke dominerende i deres visuelle udtryk. Større og reflekterende glasoverflader i facaden afbrydes af altanerne og trælameller.

Hotellets hovedbygninger er højere end den øvrige bebyggelse i Lakolk og vil være synlig fra landskabet omkring Lakolk. Højden er fastlagt ud fra et hensyn om ikke at bebygge uden for Lakolk nuværende afgrænsning og samtidig har nok hotelværelser, der kan sikre en projektets økonomi.

Den nuværende visuelle oplevelse af Lakolk omkring butikscenteret er fragmenteret og mangler en tydelig struktur. Hotellets ene hovedbygning langs Vesterhavsvej vil skabe et mere defineret gaderum med en ny strandpromenade. Hotellet vil tydeligt markere Lakolk vestlige afgrænsning.

3.5 Kriterie nr. 4: Naturbeskyttelsesinteresser

Projektet vil ikke fysisk ændre den omkringliggende natur, da det kun omhandler ændringer indenfor Lakolks nuværende afgrænsning. Projektet ændrer ikke offentligheds adgang til kysten. Arealet der i dag anvendes til campingplads, er afskærmet for offentligheden med trådhegn. I projektet nyetableres et klitlandskab på dette areal inden for klitfredning, hvor der placeres satellitværelser og wellness-bygning. Dette areal bliver ikke indhegnet og til være tilgængelig for offentligheden.

4 Nationalparker

Hele Rømø er omfattet af Nationalpark Vadehavet.

Nationalpark Vadehavet har til formål:

- > at bevare, styrke og udvikle naturen, dens mangfoldighed, sammenhæng og dynamik, især for de internationalt betydningsfulde lavvandede havområder, vadeblader, marskenge og øvrige kystnære naturarealer
- > at bevare og styrke de landskabelige og geologiske værdier i det unikke vadehavslandskab
- > at bevare og styrke nationalparkens kulturhistoriske værdier
- > at styrke mulighederne for særlige naturoplevelser, kulturhistoriske oplevelser og friluftsliv i vadehavslandskabet
- > at styrke forskning, undervisning, naturvejledning og formidling af vadehavslandskabets værdier
- > at understøtte en udvikling til gavn for lokalsamfundet, herunder erhvervslivet, med respekt for beskyttelsesinteresserne, og således at der fortsat kan drives og udvikles landbrug og fiskeri.
- > at bidrage til en koordineret udvikling af det dansk-tysk-nederlandske vadehavsområde

Nationalpark Vadehavet er udpeget af miljøministeren jf. Lov om nationalparker, og formålet med Nationalpark Vadehavet er fastsat i Bekendtgørelse om Nationalpark Vadehavet.

Projektet er i overensstemmelse med nationalparken formål ved ikke at inddrage nye naturarealer til turistformål, men i stedet intensivere anvendelsen af de eksisterende arealer inden for Lakolk afgrænsning. Det betyder at den eksisterende natur udenfor Lakolk ikke berøres fysisk, herunder marskenge og øvrige kystnære naturarealer.

Projektet vil give mulighed for at flere kan få mulighed for at besøge og opleve vadehavet og få adgang til undervisning og naturvejledning på Rømø.

Projektet til styrke erhvervslivet i forhold til det lokale turisterhverv, uden at påvirke beskyttelsesinteresserne udenfor Lakolk.

I forbindelse med projektet er der udarbejdet en tema-planstrategi, der skal muliggøre en konkret planlægning af projektet. Tema-planstrategien har været sendt i høring hos Nationalparkfonden.

Den danske del af Vadehavet blev udpeget som UNESCO verdensnaturarv 2014. Der følger ikke nye reguleringer af området med udpegningen og der er ikke fastlagt en buffer omkring UNESCO-området. UNESCO udpeger kun områder, der i forvejen er godt beskyttet, og Vadehavet er allerede i dag et natur- og vildtreservatområde og har en meget høj grad af beskyttelse. Den kilometer brede strand ved Lakolk er ikke udpeget til UNESCO verdensarv og UNESCO afgrænsningen følger kystlinjen.

5 Forholdet til naturbeskyttelsesloven

5.1 Naturbeskyttelsesloven - Klitfredning

Dele af hotellet – satellitværelserne og Wellness-bygningen med tilhørende landskabsbearbejdning, er placeret indenfor klitfredningen på et område, hvor der i dag drives som campingplads.

Hotellet vil derfor udgøre en ny anvendelse og vil i forhold til reglerne om klitfredning opfattes som ny bebyggelse, da der hverken er tale om genopførelse eller udvidelse af eksisterende byggeri og ej heller om en ændret anvendelse af eksisterende bebyggelse.

Projektet vil derfor skulle vurderes i forhold til naturbeskyttelseslovens forbud mod tilstandsændring af klitfredede arealer, herunder placering af ny bebyggelse, terrænændringer, udstykning og fastlæggelse af nye skelgrænser inden for det klitfredede areal.

Tønder Kommune har haft dialog med Kystdirektoratet om klitfredningsarealet i Lakolk i forbindelse med hotelprojektet. Kystdirektoratet har den 29. september 2023 udtalt følgende:

Det er Kystdirektoratets umiddelbare vurdering, at det vil være svært at opnå dispensation fra klitfredningslinjen til det omtalte hotelprojekt, da § 8 (klitfredningslinjen) indeholder et forbud mod tilstandsændringer. Kystdirektoratet kan ikke på baggrund af det nuværende materiale vurdere, om der vil være mulighed for at opnå dispensation til enkelte dele af projektet. Dette vil kræve, at Kystdirektoratet modtager en egentlig ansøgning.

Kystdirektoratet henviser endnu en gang til forsøgsordningen for kyst- og naturturisme.

6 EU-retlige naturbeskyttelsesforpligtelser ift. natura 2000-områder og beskyttede arter

Forud for nærværende ansøgning er der foretaget en konsekvensvurdering som omfatter et større område end Lakolk hotelprojektet. Konsekvensvurderingen er vedlagt som bilag B til denne ansøgning:

6.1 Natura 2000-områder

Der i forbindelse med forarbejdet til projektet og den kommende planlægning for området foretaget en konsekvensvurderingen af Natura 2000-områder.

Her er der identificeret en potentiel væsentlig påvirkning på grå/grøn klit, som følge af risiko for etablering af nye trampestier og aflejring af flyvesand. Der er i denne forbindelse identificeret følgende nødvendige tilpasninger af plangrundlaget:

- > Der skal i plangrundlaget indskrives, at de nyetablerede klitter stabiliseres ved eksempelvis indplantning af hjælme og marehalm, så der undgås sandfygning, som ved kraftig østenvind, potentielt vil kunne overlejlre arealer med den kortlagte habitatnaturtype grå/grøn klit.
- > Risikoen for dannelse af nye trampestier i den grå/grønne klit fjernes ved at det eksisterende hegn og adgange mellem planområde og Natura 2000-området bevares. Således at der ikke er risiko for at der dannes nye trampestier i den grå/grønne klit.
- > Nedrivnings- og anlægsarbejde der forårsager støj på 110 dB eller derover skal foretages uden for rørdrums yngleperiode fra 1. marts til 15. juli for ikke at påvirke ynglende rørdrum negativt.

Ved en indarbejdelse af ovenstående tilpasninger i plangrundlaget – og senere i det konkrete projekt, kan det samlet konkluderes at:

- > Projektet vil ikke medføre skadelig påvirkninger af arter og naturtyper på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.
- > Projektet vil ikke forhindre, at arter og naturtyper på udpegningsgrundlagene opnår og/eller bevarer en gunstig bevaringsstatus.

Baseret på vurderingerne foretaget i konsekvensvurderingen vurderes det ligeledes, at Natura 2000-områdets overordnede målsætninger, herunder områdets økologiske integritet og de konkrete målsætninger for de naturtyper og arter som Natura 2000-området er udpeget for- ikke vil blive påvirket.

6.2 Bilag IV-arter

Der er i forbindelse med forarbejdet til projektet foretaget en vurdering af den mulige påvirkning på bilag IV-arter.

Samlet set vurderes det, at ingen yngle- og rasteområder for bilag IV-arter påvirkes ved realiseringen af planen og områdets økologiske funktionalitet for bilag IV-arter være opretholdt. Afhængigt af den endelige detailplanlægning - herunder tilvejebringelse af lokalplaner for et konkret byggeri - kan der være behov for implementering af afværgeforanstaltninger, for at varetage beskyttelsen af voksne individer af strandtudse og spidssnudet frø ved en implementering af planen (projektets anlægsfase).

7 Øvrige nationale interesser

Hele Rømmø med undtagelse af de bebyggede arealer, herunder Lakolk, er omfattet af nationale interesser for naturbeskyttelsesinteresser, økologiske forbindelse (Grønt Danmarkskort) samt Natura 2000.

Rømmø er et område med drikkevandsinteresser (OD)

Hele Rømø ligger i kystnærhedszone og er udpeget som større sammenhængende landskab, nationalt kystlandskab, national geologisk interesseområde og skovrejsning er derfor uønsket på øen. De ubebyggede dele af øen er derudover udpeget som bevaringsværdige landskaber.

Hele Rømø er udpeget som værdifuldt kulturmiljø.

7.1.1 Kystnærhedszonen

Hele Rømø er omfattet af kystnærhedszonen, og Lakolk er ikke udpeget som udviklingsområde. Kystnærhedszonen har til hensigt at sikre, at de åbne kyster fortsat kan udgøre en væsentlig naturværdi og landskabelig værdi.

Planlovens § 5b fastsætter generelle bestemmelser for planlægningen for kystnærhedszonen. Bl.a. gælder det at:

- > Uden for udviklingsområder må der kun udlægges nye arealer i byzone og planlægges for anlæg i landzone, hvis der er en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse for kystnær lokalisering.

Den planlægningsmæssige begrundelse for den kystnære lokalisering er, at projektet er en videreudvikling af de eksisterende arealanvendelser i Lakolk, og at planlægningen kun omfatter landzonearealer, der allerede i dag anvendes til turisterhverv.

Da projektet er placeret længst mod vest og ikke bag eksisterende bebyggelse er der ikke en funktionel begrundelse for projektet. Der søges dermed om forøgelse af tilladelse til projektet uden den funktionelle begrundelse.

8 Miljøvurderingsloven

Projektet er lokalplanpligtigt, og fysisk planlægning er omfattet af reglerne i miljøvurderingsloven § 8. En kommende lokalplan vurderes at være omfattet af lovens bilag 2 punkt 12 c *Feriebyer og hotelkomplekser uden for byområder og hermed forbundet anlægsarbejde*, og vil skulle miljøvurderes som følge af miljøvurderingslovens § 8 stk. 1.

Lokalplanen vurderes ikke at være omfattet af miljøvurderingslovens § 8 stk. 2, da en realisering af planlægningen vil betyde tiltrækning af et betydeligt antal turister, og dermed ikke vedrøre et mindre område på lokal plan. Planlægningen er ligeledes en væsentlig ændring af det nugældende plangrundlag.

Projektet vil skulle anmeldes af bygherre efter reglerne i miljøvurderingsloven § 19. Tønder Kommune vil herefter træffe afgørelse om, hvorvidt projektet skal miljøkonsekvensvurderes. Alternativt kan bygherre anmode om miljøvurdering efter reglerne i lovens § 19 stk. 4.

9 Hensyn til klimatilpasning og kystbeskyttelse

Planområdet ligger ud til Vesterhavet og er mod vest beskyttet af eksisterende klitter, mod nord af et sanddige med kote 4.6, mod øst af eksisterende klitter hvor lavningerne er opfyldt og mod syd af Vesterhavsvej, der ligger i kote 4,4 til 4.6.

Oversvømmelser i området sker fra Vesterhavet, henholdsvis af de lavtliggende strandenge nord for planområdet og Lakolk sø via Klibjergs Lå. Oversvømmelse af de nævnte områder sker i forbindelse med kraftige storme fra vest, hvor vandet bliver presset ind mod barriereøen. Lakolk strand og den lavere del af nedkørslen er under storm oversvømmet, den øvre del af nedkørslen ligger i kote 4.6 og bliver ikke oversvømmet.

Planområder bliver under storm ikke oversvømmet og hotelanlægget ligger i kote 4.6, afgang til parkeringskælder og andre underjordiske anlæg sikres med fysiske barriere og området vest for hotellet langs Vesterhavsvej forstærkes med et kunstigt klitlandskab. På længere sigt kan det ikke afvises at sommerhusområdet syd for planområdet, skal sikres yderligere.

10 Afledte virkninger af forsøgsprojektet

Den offentlige investering forventes at være mellem 15-20 millioner kroner. Beløbet dækker over følgende investeringer:

- > Ændret vejadgang til campingplads
- > Ny reception og fælleshus til campingpladsen
- > Ny indkørsel til butikstorv samt nye p-pladser på butikstorvet
- > Nyindretning af butikstorv
- > Klimasikring, herunder nyt pumpeanlæg for overfladevand på parkeringsplads

11 Realisering af forsøgsprojektet

Såfremt der opnås forsøgstilladelse til projektet inden sommerferien 2024 vil Tønder Kommune kunne vedtage forslag til lokalplan i efteråret 2024, der sendes i offentlig høring i 8 uger sammen med miljøvurdering af lokalplanen.

Planarbejdet forventes afsluttet oktober 2024, hvorefter der igangsættes en rådgiver og projekteringsopgave for de kommunale anlægsopgaver på campingplads og butikstorv. Ultimo 2025 vil anlægsprocessen for hotelbyggeriet kunne påbegyndes, da det er afhængig af, at de kommunale anlæg færdiggøres først

Såfremt projektet vil kræve en miljøkonsekvensvurdering, vil denne proces forgå parallelt i 2024 hvorefter Tønder Kommune vil kunne give de nødvendige tilladelser ultimo 2025. Herefter vil byggeriet kunne påbegyndes.

11.1 Ansvarlige for projektet

Lars-Erik Skydsbjerg

Fagchef

Plan & Udvikling

Direktion

Tønder Kommune

Wegners Plads 2 - 6270 Tønder

Tlf. +45 74 92 92 55 - Mobil +45 24 25 73 24 - E-mail les@toender.dk

TØNDER KOMMUNE

Ansøgning forsøgsordning kyst- og naturturisme

2024

Lakolk, Rømø

Forside:

Illustration øverst og nederst, Architekturbüro Ladehoff GmbH

Foto midt til venstre Destination Sydvestjylland

Foto denne side:

Destination Sydvestjylland

Indhold

Forord	4
Om Lakolk, Rømø	6
Projektet kort fortalt	10
Miljøhensyn	20
Realisering af forsøgsprojektet	22

Forord

Jørgen Popp Petersen

I Tønder Kommune har Rømø en helt særlig plads. Udvikling af turismen startede allerede omkring år 1900, hvor Pastor Jacobsen fra Skærbæk etablerede "Nordseebad Lakolk" med sommerhuse og Badehotel. Rømø har siden da med sin storladne natur og historie udviklet sig til at være det vigtigste turismeområde i kommunen. Øen besøges hvert år af turister og endagsbesøgende, som holder af området og de mange oplevelser, der er.

Vi vil med denne ansøgning for Lakolk fortsat udvikle de muligheder, der er for turismen i området samtidig med, at vi passer på de værdier, som turismen bygger på. Som det er beskrevet i Udviklingsplanen for Rømø 2025, der er udarbejdet af Tønder Kommune sammen med en bred kreds af turismeaktører, bygger den helhedsorienterede plan for udviklingen på Rømø på, at bæredygtig helårsturisme skal være vækstmotoren for udviklingen på Rømø. Udviklingen af Lakolk muliggør en bedre infrastruktur på Lakolk og skaber forudsætning for nye helårsarbejdspladser.

Vi har nu sat fokus på udviklingen på Lakolk, fordi det er stedet, som for rigtig mange er en central del af oplevelsen af Rømø. Vi ønsker med andre ord at forløse stedets potentiale yderligere. Det gør vi ved at sætte rammerne for en udvikling, der styrker bæredygtig helårs- og kvalitetsturisme. Det betyder, at vi vil styrke de gode muligheder for, at man kan komme ud og se Lakolk Strand og opleve UNESCO verdensarv samtidig med, at vi passer på naturen og koncentrerer udviklingen, der hvor den er i forvejen.

Vi vil helt konkret, som det også fremgår af Temaplanstrategien, sætte rammerne for, at udviklingen i butikscenterområdet giver endnu bedre muligheder for en levedygtig turisme- og detailhandel og at der sættes nye rammer for udvikling af overnatningsmuligheder både for den eksisterende campingplads og for et kommende moderne badehotel i området.

Vi ser frem til det videre arbejde med planerne og virkeliggørelsen af de gode intentioner for Lakolk.

Venlig hilsen

Jørgen Popp Petersen
Borgmester i Tønder Kommune

Jens Sroka

Det er med stor glæde, at vi hos Heimathafen Hotels har besluttet at udvikle og bygge et nyt feriehotel i Lakolk på Rømø.

Vi ser store perspektiver og udviklingsmuligheder for vores kommende hotelprojekt. Vi har nøje fulgt udviklingen i Danmark og især på Rømø gennem de seneste år og tror på, at vi har et efterspurgt og velegnet produkt, der kan opnå en høj og helårlig efterspørgsel og tiltrække nye målgrupper.

Vi mener, at vores projekt således passer rigtig godt til de visioner og strategier, som Tønder Kommune har defineret for bæredygtig helårsturisme og som vækstmotor for den lokale udvikling. Vi er klar til at understøtte disse mål med vores produkt, og som hotelinvestor/-operatør er vi meget bevidste om vores vigtige rolle i den lokale udvikling og forankring.

Vi ser derfor frem til, at de rammer for udviklingen af det lokale område, herunder mulighederne for at kunne virkeliggøre vores hotelprojekt, som beskrives i temaplanstrategien efter den endte planproces, vil kunne virkeliggøres.

Dette kombineret med ønsket om at tilbyde fremtidige besøgende og turister til Lakolk besøg og ophold af høj standard

Dette med ønsket om at tilbyde fremtidige besøgende turister på Lakolk besøg og ophold af høj standard såvel kvalitet og dette med stor respekt for de lokale kvaliteter, særkender og behov.

Med venlig hilsen

Jens Sroka
CEO, Heimathafen Hotels

Om Lakolk, Rømø

Vadehavet er ét af verdens 10 vigtigste vådområder og har status som nationalpark, vildt- og naturreservat og som UNESCO Verdensarv. Det er stort unikt naturområde, enestående i Danmark, og med global betydning.

Rømø og de øvrige barriereøer Sild, Mandø og Fanø er en vigtig del af Vadehavets dynamik, der er betinget af den beskyttelse, som øerne giver mod Nordsøens havstrømme. Rømø's landskab er under konstant forandring, og øens areal udvides hele tiden mod vest via nye aflejringer. Klitterne, umiddelbart vest for Lakolk er opstået i 1800-tallet. Inden da lå kystlinjen bagved de nuværende klitter i det område, der i dag er præget af marskdannelser, søer, hede og mose. Rømø har Skandinaviens bredeste sandstrand og en ny klitrække er under opbygning langs øens vestkyst.

Rømø har 2 – 2,5 millioner årlige turistovernatninger, og er landfast med Jylland via Rømødæmningen og har derudover en færgeforbindelse fra Havneby til den tyske ø Sild. Turisterhvervet på Rømø har stor betydning på øen og for Tønder Kommune som helhed.

Lakolk er beliggende midt på den vestlige side af Rømø, indlands på kanten af heden og går som feriested tilbage til 1898, hvor Nordseebad Lakolk blev oprettet, samtidig med de første sommerhuse blev opført. Efter Rømødæmningen åbnede i 1948 voksede Lakolk med et stort antal sommerhuse, et hotel, en campingplads og et butikscenter. Ifølge lokale kilder estimeres det, at 80 % af turisterne kommer fra Tyskland, som tiltrækkes af naturen, nærheden til Tyskland og som bruger tiden på at slappe af, gå ture og lignende.

Næsten alle turister på Rømø kommer forbi Lakolk i løbet af deres ferie, enten for at hente sommerhusnøgler, købe ind eller køre ned på stranden. Det estimeres at ca. 1,5 millioner mennesker besøger Lakolk hvert år.

Turen over dæmningen til Rømø er noget ganske særligt og landskabet man kører igennem frem til Lakolk er unikt. Det kan derimod være svært at opleve Lakolk som sammenhængende og det er svært at få øje på de kvaliteter, herunder den enestående natur og den interessante kulturhistorie, som Rømø har. Desuden er Lakolk for mange turister på Rømø, indgangen til mødet med Nationalpark Vadehavet, og derfor ses der et behov for at Lakolk i højere grad afspejler den kvalitet som er kendetegnende ved nationalparken.

Af Udviklingsplanen for Vestkysten, som er udarbejdet af Danske Kyst & Natur Turisme i samarbejde med 10 vestkystkommuner og de tre vstdanske regioner fremgår det, at Rømø er karakteriseret ved en storladen, vild og dramatisk natur, men har udfordringer i form af lav kvalitet i det fysiske miljø i Lakolk og Havneby. Et kvalitetsløft af feriebyerne og ny højkvalitets overnatningskapacitet kan være med til at tiltrække mere købestærke turister og skabe en mere helstøbt og positiv oplevelse af øen og dens kvaliteter. Det vurderes desuden mere bæredygtigt at udvikle på eksisterende turisme lokaliteter end at skabe nye.

Lakolk. Illustration Architekturbüro Ladehoff GmbH

Data om turismen på Rømø/Lakolk

Rømø er det største feriested i Tønder Kommune, og tiltrækker mange internationale gæster, særligt fra det tyske marked. På øen er der omkring 2.400 sommerhuse, ferielejligheder og feriehuse. Det er især børnefamilier og voksne par uden børn, der på tværs af nationaliteter holder ferie på Rømø.

regioner, lægger op til at koncentrere udviklingen langs Vestkysten på 20 stærke feriesteder, og Rømø er udpeget som et ud af 20 prioriterede feriesteder. Fælles for disse 20 feriesteder er blandt andet, at de skal styrkes, der skal tilføjes volumen, kvaliteten skal løftes og turistsæsonen skal udvides.

Partnerskab for Vestkystturisme, et strategisk samarbejde mellem vestkystens kommuner og

Rømø spiller således en vigtig rolle i indfrielsen af Partnerskab for Vestkystturismens pejlemærker for vækst for hele Vestkysten frem mod 2025:

- › 31 mia. kr. i samlet turismeforbrug i 2025 (stigning på 16 mia. kr. i forhold til 2015)
- › 22,8 mio. overnatninger i 2025 (6,3 mio. flere overnatninger end i 2015)
- › 3,3 % årlig gennemsnitlig vækst i døgnforbrug frem mod 2025
- › 83 % af gæsterne skal være meget tilfredse med oplevelsen i 2025
- › 2,1 % årlig gennemsnitlig vækst i døgnforbruget frem mod 2025

VisitDenmark - Fakta om kyst- og naturturisterne i Danmark:

- Foretager i gennemsnit 4,8 overnatninger. Opholdslængden er faldet en smule de seneste år. Tendensen går således mod noget kortere, men flere ferier.
- Bruger i gennemsnit 1.000 kr. pr. døgn. Døgnforbruget inkluderer udgifter til indkvartering, mad, oplevelser, shopping mm.
- 45 pct. af de udenlandske kyst- og naturturister rejser med venner eller som par.
- 85 pct. af de udenlandske kyst- og naturturister har været på ferie i Danmark tidligere.
- Kyst- og naturturisterne er meget tilfredse og hovedparten vil anbefale Danmark til venner og bekendte.
- 68 pct. af udenlandske kyst- og naturturister ankommer til Danmark i bil.
- 53% af de udenlandske ferieovernatninger sker i feriehuse og 29% på hoteller.

Projektet kort fortalt

Vadehavet er i sig selv en stor attraktion og turisterne kommer for at nyde naturen. Der er derfor yderligere behov at kunne tilbyde overnatningsformer, der er en oplevelse i sig selv og som adskiller sig fra sommerhus- og campingferier. Det vil sige et hotel der tilgodeser tendenser med kortere ferier, hvor komfort og fleksibilitet er i fokus, herunder mulighed for at bevæge sig op og ned ad vestkysten og opleve flere destinationer i løbet af en ferie.

Ved udvikling af turisterhvervet i Lakolk er det vigtigt ikke at inddrage nye arealer til turistformål, men at omdanne og forbedre de eksisterende arealer. Både fordi landskabet og naturen er sårbare overfor forandringer og fordi naturen er den primære attraktion for turisterne.

Tønder Kommune ønsker derfor at lokalplanlægge for et ny badehotel i Lakolk på et areal, der i dag anvendes til campingplads. Hotellet vil indeholde både almindelige værelser, hotellejligheder. En del af hotelprojektet er etablering af et nyt klitlandskab hvor det placeres

satellithotelværelser samt en spabygning. Denne del af projektet ligger inden for klitfredningen. Hele projektområdet ligger inden for kystnærhedszonen og der søges derfor om forsøgstilladelse til udvikling af Lakolk både i forhold til planlovens regler for kystnærhedszonen og naturbeskyttelseslovens regler for klitfredning. Argumenterne for at planlægge for projektet kan summeres herunder:

Der er et stort uforløst potentiale for at øge helårsturismen og detailhandlen.

Projektet er en videreudvikling af de særegne elementer som området allerede er i besiddelse af.

Projektet vil tilbyde nyskabende elementer i form af faciliteter og funktioner som er nye i Lakolk og som kan bevirke at en udvidelse af turistsæsonen til også at omfatte vinterhalvåret.

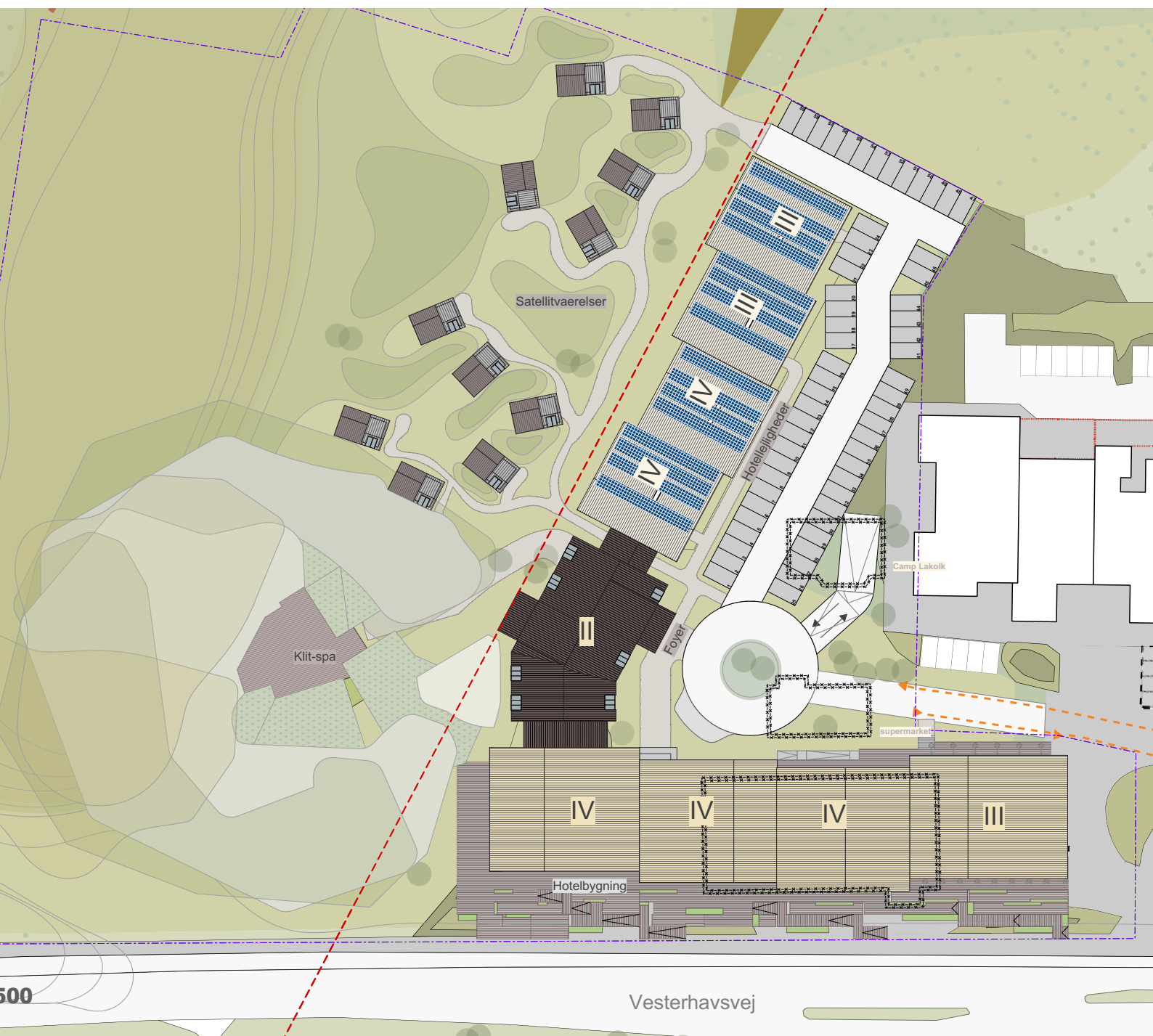
Lakolk. Illustration Architekturbüro Ladehoff GmbH

Projektdata

Bygningens omfang	Antal
Bruttoetageareal (uden kælder)	14.000 m ²
Maksimal antal etager	4 (eksklusiv indskudt etage, alternativt 5 etager)
Maksimal bygningshøjde på hotellet (uden for klitfredning) fra gulv til loft.	16 meter
Maksimal bygningshøjde på satellitværelser (inden for klitfredning) fra gulv til loft.	5,4 meter
Maksimal bygningshøjde på wellnes (inden for klitfredning) bygning fra gulv til loft.	8,5 meter
Parkeringspladser (på terræn + i kælder)	(82 + 109) = 191

	Satellitværelser	Hotellejligheder	Hotelværelser	I alt
Værelser	11	42	100	153
Senge	22	132	239	393

Forventede øvrige faciliteter:	
• Værelser 1 restaurant • 1 bar • 1 kaffebar • 3 udvalgswarebutikker	• 2 eventlokaler til møder, fester, osv. • Wellnessområde i og under det nye klitlandskab med pool og saunaer

Lakolk. Illustration Architekturbüro Ladehoff GmbH.

Projektet økonomiske størrelse

Den private investering forventes at være cirka 300 millioner kroner. Beløbet dækker opkøb af jord, selve hotelbyggeriet og terrænændringer.

For Lakolk planlægger Heimathafen Hotels et Resort & Spa med følgende aktiviteter/ faciliteter:

- 100 hotelværelser og hotelsuiter
- 49 hotellejligheder
- 11 satellitværelser
- 1 restaurant
- 1 bar
- 1 kaffebar
- 3 butikker
- 2 eventlokaler til møder, fester, osv.
- Wellness og spa-område i det nye klitlandskab med pool og saunaer
- Underjordisk garage og parkeringsplads til resortets gæster og daggæster

Investeringsgrundlag

Heimathafen Hotels ønsker at bygge deres første Resort & Spa i Danmark i Lakolk på Rømø i Tønder Kommune. Tanken er at bygge flere hoteller i Danmark indenfor de næste år og dermed at etablere et nyt brand på international skala under paraplybrandet "Heimathafen Hotels" indenfor markedet for feriehhoteller i Skandinavien.

Heimathafen Hotels har i dag 9 hoteller ved Nordsøen, Østersøen og Hamborg i Tyskland og yderligere 3 hoteller er for tiden under opførelse. Ideen for Lakolk er at skabe et nyt brand, som i høj grad tager udgangspunkt i såvel danske som de lokale særkender og kvaliteter.

Heimathafen Hotels har 20 års erfaring med hoteldrift og turisme ved Nord- og Østersøen og har formået at etablere succesrige hoteller i forskellige destinationer, der på bæredygtig vis opnår en årlig belægning op mod 90 %.

Heimathafen Hotels eksisterende projekter i Sankt Peter-Ording, Büsum, Wilhelmshaven, Heiligenhafen og Hamborg viser, at 95 % af nye gæster også er nye gæster for selve destinationen og overnatter der for først gang. I denne form bringer hotellet en helt ny

kundekreds til regionen, som ikke kendte eller ikke har besøgt destinationen før. Det dokumenterer desuden, at Heimathafen Hotels ikke tager forretning fra eksisterende virksomheder, men tiltrækker nye gæster og ny efterspørgsel til stedet.

Heimathafen Hotels har en høj grad af regelmæssige gæster, som kaldes "venner". Der er over 25.000 gæster, som har boet på et Heimathafen Hotel mere end 10 gange, og disse "venner" er med til at sikre belægningen, især indenfor de første 3 år.

Hotellets gæster bruger i gennemsnit ca. 400 kr. om dagen uden for selve hotellet. Det betyder, at der på sigt vil blive brugt mindst 40.000.000 kr. om året uden for hotellet på Rømø og i regionen.

Heimathafen Hotels har forskellige gæstegrupper hen over året. Det er især børnefamilier i sommermånederne og hen over ferien, par i weekenderne og "best agers" og konferencer i løbet af ugen og i lavsæsonen. På grund af det store og omfattende wellness og spaområde er det i lavsæsonen hovedsageligt wellness-gæster, der forkæler sig selv med massage, saunaer og restaurant besøg.

”

På sigt vil der blive brugt mindst 40.000.000 kr. om året uden for hotellet på Rømø og i regionen.

En anden vigtig forudsætning for at opnå den høje belægning er, at hotellet har alle faciliteter åbne 365 dage om året. På den måde er Heimathafen Hotels ikke kun et hotel, men sin egen destination. Gæsterne kan gøre alt på hotel; sove, spise, drikke, shoppe, slappe af og det hele året rundt. Desuden er hotellets faciliteter åben for alle. Det gælder både i restauranten, baren, cafeen og butikkerne samt i wellness-området, hvor der også tilbyder Day-Spa-tjenester til kunder, der ikke er hotelgæster. På de fleste af Heimathafen eksisterende hoteller er 50 % af gæsterne i restauranterne og barerne ikke-hotelgæster, dvs. gæster fra feriehuse, dagsgæster og lokale beboere.

Det en væsentlig del af Heimathafen Hotels, at skaber og tilbyder arrangementer og aktiviteter sammen med byen, turistorganisationen og kommunen. De hjælper hotellet med at øge regionens og hotellets tiltrækningskraft og få gæsterne til at komme, og frem for alt til at blive regelmæssige gæster. Heimathafen Hotels afholder arrangementer som mindre koncerter og festivaler med livebands, julemarkeder, "Ocean-Clean-Up", hvor hotellets medarbejdere samler affald på stranden sammen med gæsterne. Arrangementerne kunne også være f.eks. amatør kitesurfing-trofæer og små unplugged singer-songwriter, poetry slam og kunstneroptrædener i bar og restaurant. Heimathafen Hotels lægger særlig

vægt på at etablere disse arrangementer mellem oktober og marts for at berige lavsæsonen med aktiviteter og tilbud.

I denne form bidrager projekter i høj grad til at støtte og udvikle helårsturismen i destinationerne.

Det er Heimathafen Hotels forventning, at det vil tage 3-5 år at nå samme belægningsniveau på Rømmø, som på kædens øvrige hoteller. Det skyldes at Rømmø skal først aktiveres som ny helårsdestination især i vinterhalvåret (oktober til marts), og detailhandlere og andre restauratører skal også have åbent i lavsæsonen.

Heimathafen Hotels målsætning er at tiltrække mere end 100.000 ekstra overnattende gæster per år til destinationen senest efter de første 5 år. Hotellet vil som nævnt være åbne hele året rundt med ovennævnte faciliteter og vil udover at tiltrækker hotelgæster også tiltrække dagsgæster og beboere fra omkringliggende sommerhusområder. Samlet vil det betyde at antallet af besøgende og overnatninger på campingpladserne og i sommerhusene i området Lakolk vil stige yderligere og danne kundegrundlag for at detailhandlen i Lakolk kan have helårsåben.

Projektet forventes at skabe ca. 150 nye helårsjobs i regionen på hotellet (med restaurant, bar, spa/wellness område) og i butikkerne.

Nyskabende element

Af udviklingsplan for vestkysten fremgår det bør arbejdes med en grøn omstilling af Vestkystens overnatningsprodukter, bl.a. så de bliver helårsegnede og med udvikling af nye, mere bæredygtige feriehuse, campingpladser og hoteller.

Analysen af turismen på Rømø viser blandt andet, at der er behov for en differentiering af overnatningskapaciteten på Lakolk. Tønder Kommune har på den baggrund gennemført en række initiativer, der understøtter Rømøs position som en populær turismested på Vestkysten og har igangsat en omfattende omdannelse af Lakolk.

Ferieturismen på Rømø er i dag primært lagt an på børnefamilier og par, der lejer et af sommerhus i en eller flere uger eller overnatter på en af de 3 campingpladser i højsæsonen. I perioden efter

efterårsferien og frem til påskeferien står mange sommerhuse tomme og campingpladserne har kun få gæster. Lakolk har et godt udbud af overnatningsmuligheder for sommerhusgæster og campister. Samlet tilgodeser udbuddet til familieferier og natur- og friluftsturisterne, der foretrækker traditionelle sommerhus- eller campingferier.

Lakolk har til gengæld ikke overnatningsmuligheder for turister, der ønsker kortere ophold, høj grad af bekvemmelighed, forkælelse og kvalitetstid og som fortrækker hoteller med komfort, service og shopping muligheder samt gourmetmad, og lignende luksustilbud.

For Rømø vil et sådant kvalitetshotel tæt på stranden være et nyskabende element, der kan tiltrække et nyt segment af turister, som Lakolk ikke allerede har.

Miljøhensyn

Fysisk planlægning er omfattet af reglerne i miljøvurderingsloven. Det betyder at en kommende lokalplan for projektet vurderes at være omfattet af lovens bilag 2 punkt 12 c Feriebyer og hotelkomplekser uden for byområder og hermed forbundet anlægsarbejde. Lokalplanen vil derfor skulle miljøvurderes.

I forbindelse med bygherres anmeldelse af projektet vil kommunen tage stilling til om projektet skal miljøkonsekvensvurderes.

Der er som optakt til udarbejdelsen af lokalplanen allerede foretaget en række undersøgelser, herunder er der foretaget en væsentligheds- og konsekvensvurdering af projektet i forhold til Natura 2000-områder og bilag IV-arter.

Realisering af forsøgsprojektet

Såfremt der opnås forsøgstilladelse til projektet inden sommerferien 2024 vil Tønder Kommune kunne vedtage forslag til lokalplan i efteråret 2024, der sendes i offentlig høring i 8 uger sammen med miljøvurdering af lokalplanen.

Planarbejdet forventes afsluttet oktober 2024, hvorefter der igangsættes en rådgiver og projekteringsopgave for de kommunale anlægsopgaver på campingplads og butikstorv. Ultimo 2025 vil anlægsprocessen for hotelbyggeriet kunne påbegyndes, da det er afhængigt af, at de kommunale anlæg færdiggøres først

Såfremt projektet vil kræve en miljøkonsekvensvurdering, vil denne proces forgå i 2024, hvorefter Tønder Kommune vil kunne give de nødvendige tilladelser ultimo 2025. Herefter vil byggeriet kunne påbegyndes.

Ansvarlige for projektet

Ansøgerkommune og kontakthinformation:

Tønder Kommune
Wegners Plads 2
6270 Tønder

Telefon: 74 92 92 92
toender@toender.dk
CVR nr: 29189781

JANUAR 2024
TØNDER KOMMUNE

UDVIKLING AF LAKOLK, RØMØ

HABITATVURDERING

COWI

JANUAR 2024
TØNDER KOMMUNE

UDVIKLING AF LAKOLK, RØMØ

HABITATVURDERING

PROJEKTNR.

A243597

DOKUMENTNR.

A243597-Habitatvurdering

VERSION

1.0

UDGIVELSESDATO

24-01-2024

BESKRIVELSE

Habitatvurdering for Lakolk

UDARBEJDET

JOKC, JSLR

KONTROLLERET

NFJE, MJMO

GODKENDT

JPKA

INDHOLD

1	Indledning	7
1.1	Forvaltning af EU´s habitatdirektiv	8
1.2	Dokumentationsgrundlag	12
2	Lovgrundlag	13
2.1	Habitatdirektivet	13
2.2	Planhabitatbekendtgørelsen	13
2.3	Miljømålsloven	13
3	Planbeskrivelse	14
3.1	Identificerede potentielle påvirkninger	16
4	Natura 2000-væsentlighedsvurdering	18
4.1	Afgrænsning af Natura 2000-områder, habitatområder og fuglebeskyttelsesområder	18
4.2	Vurdering	22
4.3	Konklusion	26
5	Natura 2000-konsekvensvurdering	28
5.1	Påvirkning af terrestriske naturtyper	28
5.2	Påvirkning af odder	36
5.3	Påvirkning af fugle	41
5.4	Kumulative forhold	46
5.5	Konklusion for Natura 2000-vurdering	46
6	Bilag IV-arter	48
6.1	Strandtudse	48
6.2	Markfirben	50
6.3	Odder	51
6.4	Øvrige bilag IV-arter	52

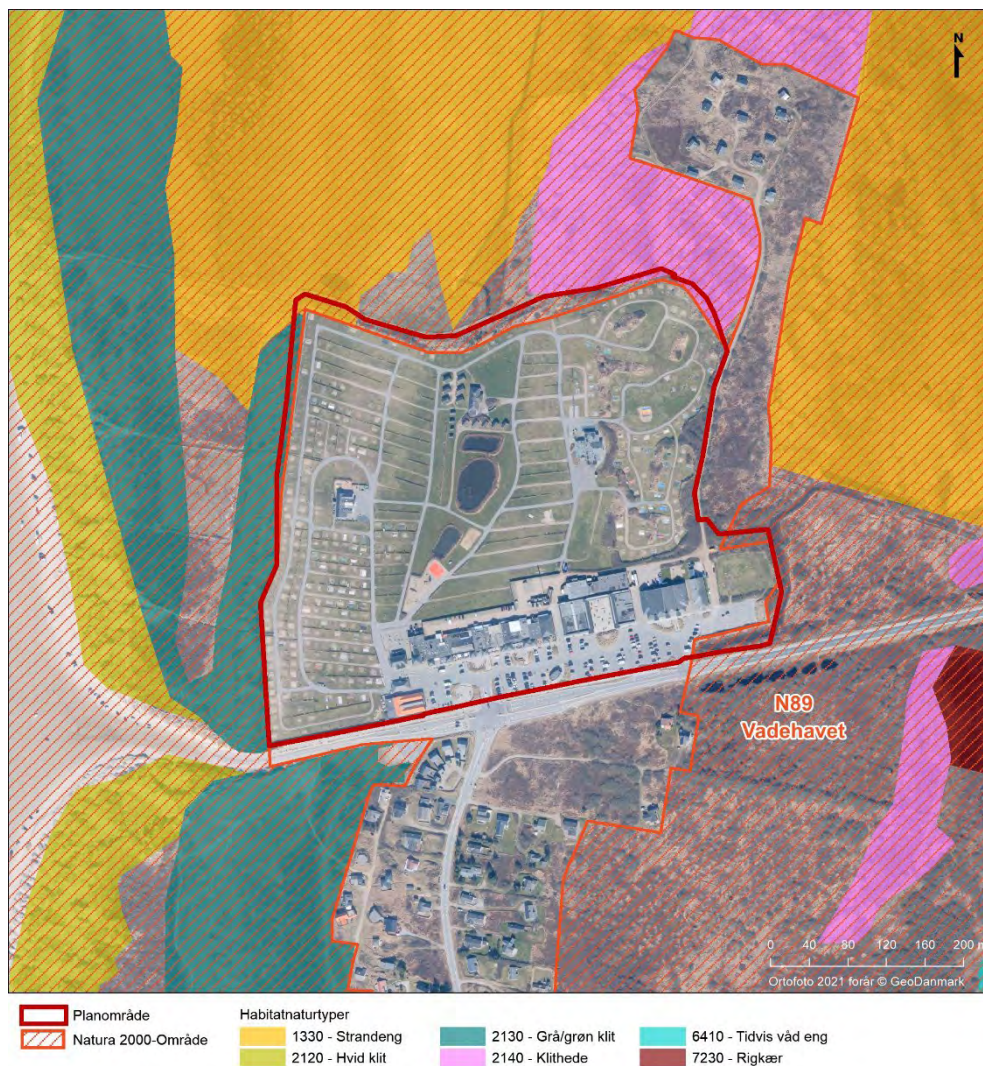
7	Konklusion for bilag IV-arter	53
8	References	54

1 Indledning

Rømø har i dag en stor plads i turismeudviklingen i Tønder Kommune og Rømø besøges af både overnattende ferierende og endagsturister, og er et af de vigtigste feriemål på den jyske vestkyst. Lakolk er stedet, som langt hovedparten af endagsturisterne opsøger og er det sted – sammen med stranden – som af mange forbinder med Rømø. Det estimeres at ca. 1,5 mio. mennesker – hovedsageligt tyske og danske gæster - besøger Lakolk hvert år, hvorfor også den økonomiske effekt er betragtelig både for Rømø og for Tønder Kommune.

Med henblik på at styrke helårsturismen på Rømø, der i dag er stærkest i sommersæsonen, står et stærkt partnerskab bag udviklingsplanen - *En fælles retning for Rømø 2025* (Tønder Kommune, 2018). Udviklingen af Lakolk indgår også helt specifikt i udviklingsplanens strategi *Styrk bymiljøet*, hvor der skal skabe mere liv i bymiljøerne på øen, så de bliver til steder, hvor man opholder sig hele året og også efter kl. 18. Det betyder, at der skal gøres en indsats for at skabe et indhold af eksempelvis butikker, restauranter, ferieboliger og midlertidige aktiviteter, der tiltrækker mennesker fra hele øen.

Da Lakolk er omgivet af Natura 2000 område N89 – *Vadehavet* og ligger i direkte tilknytning til kortlagt habitatnatur på udpegningsgrundlaget og levesteder for arter på udpegningsgrundlaget, er der sideløbende med udviklingsplanen udarbejdet en vurdering af påvirkningerne af Natura 2000-områderne samt en bilag IV-vurdering. Vurderingerne bygger på det meget foreløbige grundlag og skal efterfølgende opdateres og tilpasses projektet når dette kendes i højere detaljegrad.

Figur 1-1 Oversigtskort over planområdet og natura 2000-ormåde og kortlagt habitatnatur.

Der er udarbejdet en samlet habitatvurdering, som består af en Natura 2000-væsentlighedsvurdering (Del I), en Natura 2000-konsekvensvurdering (Del II), ligesom der er udarbejdet en vurdering af de potentielle konsekvenser for arter omfattet af habitatdirektivets bilag IV ved en realisering af plangrundlaget (Del III).

1.1 Forvaltning af EU's habitatdirektiv

Natura 2000 områderne er udpeget i henhold til en udmøntning af EU's fuglebeskyttelses- og habitatdirektiver¹. Habitatdirektivet er i dansk ret blandt andet

¹ Rådets direktiv 92/43/EØF om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter med senere ændringer) og Rådets direktiv 2009/147 om beskyttelse af vilde fugle

implementeret i habitatbekendtgørelsen² og planhabitatbekendtgørelsen³ og de to bekendtgørelser fastsætter blandt andet kravene til myndighedernes sagsbehandling, når internationale naturbeskyttelsesområder eller beskyttede arter potentielt kan blive påvirket. Bekendtgørelserne implementerer de dele af habitatdirektivet, der vedrører beskyttelse af Natura 2000-områder og en række strengt beskyttede arter – de såkaldte bilag IV-arter. De internationale naturbeskyttelsesområder er en samlebetegnelse for habitatområder og fuglebeskyttelsesområder, der tilsammen udgør Natura 2000-områderne samt Ramsarområder. Hvert Natura 2000-område består af et eller flere af disse udpegede områder. I Danmark er alle Ramsarområder tillige fuglebeskyttelsesområder.

1.1.1 Proces for Natura 2000-væsentlighedsvurdering (Del I)

Planer og projekter skal underkastes en screening (en væsentlighedsvurdering) for at vurdere, om de kan påvirke et Natura 2000-områdes bevaringsmålsætninger væsentligt. Vurderingen skal også inddrage, om planen eller projektet i sammenhæng med andre planer og projekter kan påvirke Natura 2000-områdets integritet væsentligt. Forsigtighedsprincippet anvendes ved en sådan vurdering. Hvis det vurderes, at en væsentlig påvirkning af Natura 2000-områdets bevaringsmålsætning kan udelukkes, vil myndighederne kunne viderebehandle sagen efter den øvrige relevante lovgivnings bestemmelser.

Væsentlighedsvurderingen udarbejdes på baggrund af oplysninger, som med rimelighed kan forlanges med den eksisterende aktuelle viden om det pågældende Natura 2000-område og gængse vurderingsmetoder med hensyntagen til, hvor detaljeret planen er, planens indhold, på hvilket trin i et beslutningsforløb planen befinder sig, og hvorvidt bestemte forhold vurderes bedre på et andet trin i det pågældende planforløb.

1.1.2 Proces for Natura 2000 konsekvensvurdering (Del II)

Hvis væsentlighedsvurderingens konklusion er, at det ikke kan udelukkes, at en plan eller et projekt kan påvirke et Natura 2000-områdes bevaringsmålsætning væsentligt, skal der gennemføres en konsekvensvurdering. Forsigtighedsprincippet anvendes ved en sådan vurdering.

Hvis myndigheden ud fra konsekvensvurderingen, har opnået vished for, at en vedtagelse af planen ikke medfører skadelige virkninger for det pågældende Natura 2000-områdes integritet, kan sagsbehandling af planen fortsætte efter anden relevant lovgivning. Dette er tilfældet, når det ud fra den bedste og nyeste videnskabelige viden på området uden rimelig tvivl kan fastslås, at der ikke vil være skadelige påvirkninger af Natura 2000 områdets integritet og udpegningsgrundlag, ligesom planen eller projektet ikke må hindre eller forsinke opfyldelse af

---

² BEK nr 1098 af 21/08/2023 – Bekendtgørelse om udpegnings og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter.

³ BEK nr. 1383 af 26/11/2016 - Bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter

de målsætninger der er oplistet for området i den pågældende Natura 2000 plan. Vurderingen skal indeholde fuldstændige, præcise og endelige konstateringer og konklusioner, der kan fjerne enhver rimelig videnskabelig tvivl.

Hvis en aktivitet kan skade et Natura 2000-områdes integritet (herunder udpegningsgrundlaget), eller hindre eller forsinker opfyldelse af målsætningerne kan planen ikke vedtages.

Praksis ved Natura 2000-væsentligheds og Natura 2000-konsekvensvurdering

Forsigtighedsprincippet gælder i begge vurderinger. Hermed forstås, at det uden rimelig tvivl og på det bedst tilgængelige, videnskabelige grundlag kan udelukkes, at et projekt medfører skade på området. Vurderingen foretages ud fra en betragtning af risikoen for direkte tab af habitat, forringelse af naturtypers kvalitet, forstyrrelse af arter, fragmentering af levesteder eller andre indirekte virkninger.

EU-Domstolen har fastslået, at det skal anses som en væsentlig påvirkning, hvis en plan eller et projekt risikerer at hindre bevaringsmålsætningen for det pågældende Natura 2000-område. EU-Domstolen har dermed understreget, at påvirkningen skal vurderes ud fra, om den er så væsentlig, at de bevaringsmålsætninger, der opstilles i Natura 2000-planen ikke kan opnås, og hvorefter naturtyperne og arterne skal være stabile eller i fremgang.

Hvis en påvirkning kan få betydning, f.eks. ved at skade beskyttede arter eller naturtyper på udpegningsgrundlaget, er det en væsentlig påvirkning. EU-domstolen har i en dom fastslået, at selv en lille, men varig og uoprettelig reduktion af en prioriteret naturtype kan udgøre en væsentlig påvirkning, og dermed anses som en skade på et Natura 2000-områdes integritet⁴.

I den anden ende af skalaen må det antages, at en påvirkning som udgangspunkt ikke er væsentlig, f.eks. hvis:

- > Hvis påvirkningen skønnes at indebære negative udsving i bestandsstørrelser, der er mindre end de naturlige udsving, der anses for at være normale for den pågældende art eller naturtype, eller
- > Hvis den beskyttede naturtype eller art efter en konkret vurdering skønnes hurtigt og uden menneskelig indgriben, at kunne opnå den hidtidige tilstand eller en tilstand, der skønnes at svare til eller være bedre end den hidtidige tilstand.
- > Midlertidige forringelser eller forstyrrelser i en eventuel anlægsfase, der ikke har efterfølgende konsekvenser for de arter og naturtyper, Natura 2000-området er udpeget for at beskytte, er almindeligvis ikke en væsentlig påvirkning.

---

⁴ C-258/11, pr. 46 (Sweetman).

Habitatbekendtgørelsen åbner mulighed for dispensation, hvis der er bydende nødvendige og væsentlige samfundsmæssige interesser, og der ikke findes alternativer til det ansøgte. Dette forudsætter dog, at der samtidig foreligger en fuldstændig vurdering af relevante alternativer og disses indvirkning på områdets bevaringsmålsætninger.

1.1.3 Proces for Bilag IV-konsekvensvurdering (del III)

Af habitatdirektivet fremgår det ligeledes, at medlemslandene skal indføre en streng beskyttelse af en række dyre- og plantearter omfattet af habitatdirektivets artikel 12 bilag IV, uanset om disse forekommer inden for eller uden for et Natura 2000-område.

Disse dyrearter omtales i daglig tale som bilag IV-arter og dækker over en lang række forskellige dyr som f.eks. alle arter af hvaler, alle 17 danske arter af flagermus, odder, ulv, hasselmus og birkemus, samt flere arter af padder, flere arter af insekter, krybdyr, bløddyr og arter af fisk. En række af bilag IV-arterne er også opfattet på habitatdirektivets Bilag II, hvorved der også skal udpeges egentlige habitatområder for arterne.

For dyrearter omfattet af bilag IV indebærer beskyttelsen et forbud mod:

- 1) Forsætligt indfangning eller drab,
- 2) Forsætlig forstyrrelse, især når de yngler eller overvintrer,
- 3) Opbevaring,
- 4) Transport m.m.
- 5) At yngle- og rasteområder beskadiges eller ødelægges.

Yngleområder omfatter områder, som er nødvendige for dyrenes parring eller kurtisering, fødsel, eller opvækst af unger. Definitionen dækker også arealer i nærheden af selve yngleområdet, hvis afkommet er afhængigt af disse arealer. Rasteområder defineres som områder, som er vigtige for at sikre overlevelsen af enkelte dyr eller bestande, når disse er i hvile.

Rasteområder er således områder, hvor dyrene i eller uden for yngletiden opholder sig for at hvile, sove eller overvintrere, opholder sig i skjul i større koncentrationer eller opholder sig for at opfylde vigtige livsfunktioner.

For både yngle- og rasteområder gælder, at områder, der benyttes løbende hvert år eller med års mellemrum, skal beskyttes, selv når de ikke aktuelt benyttes af de pågældende arter.

Europa-Kommissionen har udarbejdet en vejledning⁵ til tolkningen af artikel 12-beskyttelsen og har introduceret muligheden for en mere fleksibel beskyttelse af yngle- eller rasteområder baseret på princippet om en vedvarende økologisk funktionalitet (en bredere økologisk forståelse af yngle- og rasteområder). Dette er i særdeleshed anvendeligt for arter som havpattedyr med et stort udbredelsesområde.

Hvis en realisering af en plan eller et konkret projekt har en påvirkning på én af de overstående punkter, kan der ikke meddeles tilladelse, medmindre strenge undtagelsesbetingelser er opfyldt. Det er ligeledes et krav, at vurderingen af forundersøgelsens eventuelle påvirkning på bilag IV-arter fremgår af afgørelsen.

Til forskel fra Natura 2000-områderne gælder der ikke et særligt forsigtighedsprincip for beskyttelse og forvaltning af Bilag IV-arter uden for Natura 2000-områderne - dog skal de almindelige forvaltningsretlige krav til sagens oplysning være opfyldt.

1.2 Dokumentationsgrundlag

Væsentligheds – og konsekvensvurderingen samt bilag IV-vurderingen foretages på baggrund af eksisterende viden samt feltundersøgelser foretaget i sommerhalvåret 2022. Eksisterende data for forekomst og tilstand af habitatnatur samt forekomst af beskyttede arter er indhentet via følgende kilder:

- › Natura 2000-basisanalyser og -planer for områderne
- › Miljøgis
- › Diverse databaser: Danmarks Miljøportal, naturdata.dk, naturbasen.dk, arter.dk

---

⁵ Guidance document on the strict protection of animal species of Community interest under the Habitats Directive 92/43/EEC. Vejledningen er under revision. Kommissionen forventes at udstede en opdateret vejledning i 2020.

2 Lovgrundlag

2.1 Habitatdirektivet

EU habitatdirektivet fra 1992 har til formål at fremme biodiversiteten i medlemslandene ved at definere en fælles ramme for beskyttelsen af naturtyper og arter, der er opført på direktivets bilag I (naturtyper) og bilag II (dyre- og plantearter).

Dette sker hovedsageligt gennem udpegning af særlige beskyttelsesområder, habitatområderne. I habitatområderne skal der sikres eller genoprettes en gunstig bevaringsstatus for de arter eller naturtyper, som området er udpeget for (Udpegningsgrundlaget).

Habitatdirektivet stiller ikke kun krav om udpegning af særlige bevaringsområder for naturtyper på bilag I og dyre- og plantearter på bilag II, men også om, at medlemslandene skal træffe de nødvendige foranstaltninger til at indføre en streng beskyttelsesordning i det naturlige udbredelsesområde for de dyre- og plantearter, der er nævnt i direktivets bilag IV.

2.2 Planhabitatbekendtgørelsen

EU's habitatdirektiv er i Danmark blandt andet implementeret i *bekendtgørelse om administration af planloven i forbindelse med internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter* hvor det fastlægges, at der ikke må gives planlægningsstilladelse til projekter og aktiviteter, der kan medføre væsentlige negative påvirkninger af udpegningsgrundlaget inden for Natura 2000-områdern eller påvirke arter omfattet af habitatdirektivets bilag IV.

2.3 Miljømålsloven

Miljømålsloven⁶ fastsætter rammerne for planlægning inden for de udpegede internationale naturbeskyttelsesområder.

Det er i miljømålsloven bestemt, at staten skal udarbejde Natura 2000-basisanalyser og tilhørende planer. Det er i disse planer, at Natura 2000-områdernes bevaringsmålsætninger er fastlagt.

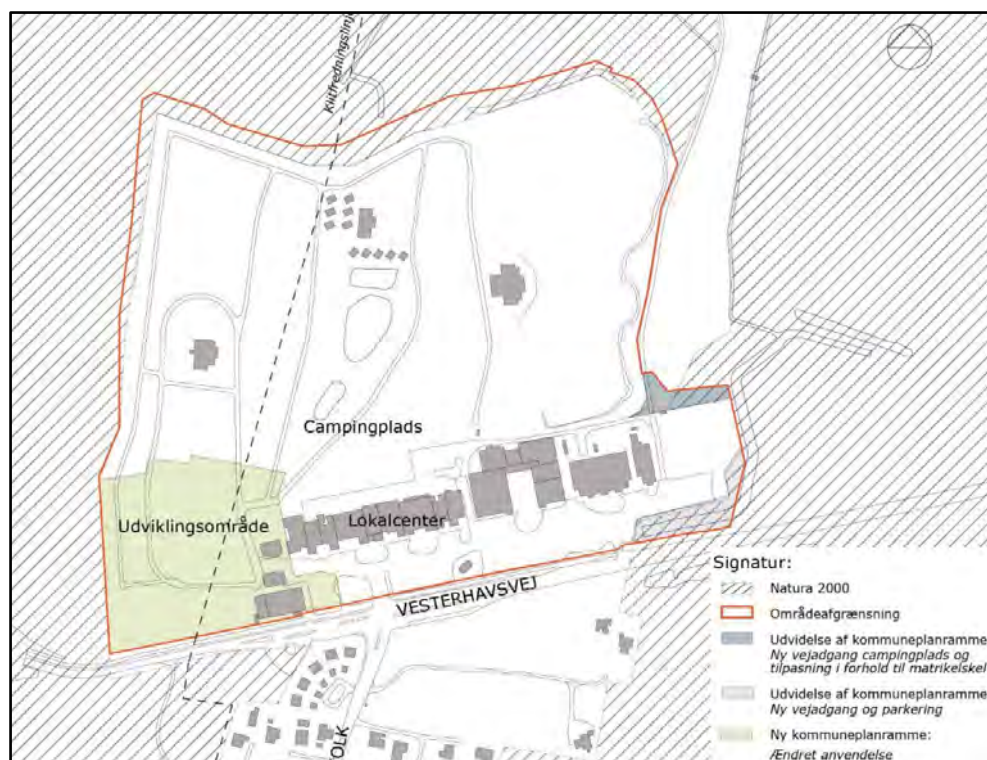
---

⁶ Lovbekendtgørelse nr. LBK nr. 692 af 26/05/2023 om miljømål m.v. for internationale naturbeskyttelsesområder (Miljømålsloven).

3 Planbeskrivelse

Planområdet der omfatter matriklerne 1243a, 1243b, 1008a, Kongsmark, Rømø og en række mindre (butik)s matrikler, planlægges ændret med hensyn til den konkrete beliggenhed af parkeringspladser og butikker, samt på baggrund af et ønske om etableringen af et nyt hotel med dertilhørende ferieboliger mm., i det område der på nuværende tidspunkt er campingplads.

Udviklingsområdet for hotelprojektet fremgår af oversigtskortet som ses af Figur 3-1.

Figur 3-1   Udviklingsområdet for det nye hotel er vist med grøn, den røde områdeafgrænsning viser det samlede planområde.

Området mod sydvest, der i dag benyttes som campingplads, skal efter planen delvist inddrages til hotelbygninger og dertilhørende veje og parkeringspladser i områdets sydvestlige del.

Ligeledes planlægges der i tilknyttet hertil etableret en række mindre fritliggende ferieboliger og en spabygning som i begge tilfælde skal integreres og indlejres af nyetableret sandklitter, som skal falde sammen med den eksisterende klitstruktur vest for området (se Figur 3-2 og Figur 3-4).

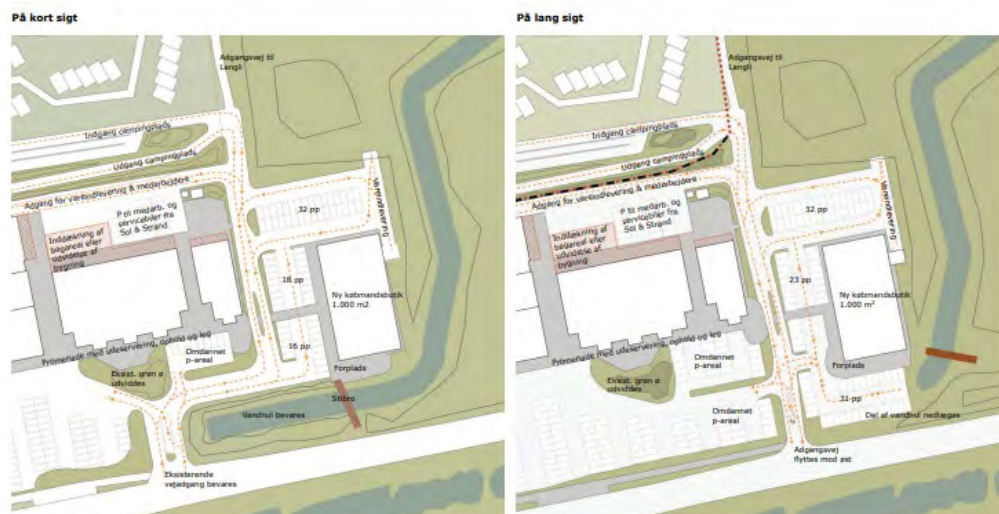

Figur 3-2 Principplan for hotelområdet (sydvestlige del af planområdet)

Figur 3-3 Principtegning af det planlagte hotelbyggeri og de fritliggende feriehuse som søges integreret i klitlandskabet

Arealet med parkeringspladser og butikker skal udvides mod sydøst, hvortil der skal etableres en ny tilkørselsvej som forventeligt vil inddrage en kort strækning med sø og vandløb. Syd for vejen er der ligeledes overvejelser om inddragelse af arealer til eventuelt midlertidig sæsonparkering Figur 3-3.

Figur 3-4 Principplan for nye butikker, tilkørselsveje og parkeringspladser i den syd-østlige del af planområdet.

3.1 Identificerede potentielle påvirkninger

Der er i relation til udviklingsplanen og principskitser for det planlagte byggeri identificeret en række potentielle påvirkninger af det hosliggende Natura 2000 område og bilag IV-arter som gennemgås og uddybes i dette kapitel.

3.1.1 Skyggepåvirkning

Af skitseforslag til planlægningen af badhotellet fremgår det, at der skal placeres hotelbygninger med højder op til 16 meter over terræn. Dette kan betyde, at bebyggelsen i dele af døgnet, og særligt på de tidspunkter af året hvor solen står lavt, kan beskygge beplantningen i de nærmeste dele af det nærliggende habitatområde, herunder potentielt arealer med lysåbne kortlagte habitatnatur.

Dette kan over tid potentielt medføre en ændret vegetationssammensætning som må anses som værende en tilstandsændring, såvel som det kan bidrage til eller forsinke opfyldelse af målsætning om god naturtilstand.

3.1.2 Fysisk påvirkning af habitatnatur

Af skitseforslag til planlægningen af badhotellet fremgår etableringen af ny klit som ligger i direkte tilknytning til kortlagt habitatnatur. Dette kan (specielt i en anlægsfase) potentielt medføre en påvirkning af de nærliggende habitatnaturtyper ved tilførsel af sand fra til den kortlagte natur ifm. sandflugt, såvel som det kan medvirke til eller forsinke opfyldelse af målsætning om god naturtilstand på grund af påvirkningen.

Ligeledes kan et øget eller ændret færdselsmønster fra besøgende (i en driftsfase) skabe øget slid på den nærliggende habitatnatur (primært klitstrukturen)

og dermed medvirke til at forhindre til eller forsinke opfyldelse af målsætning om god naturtilstand.

3.1.3 Påvirkning af levesteder eller arter på udpegningsgrundlaget (+ bilag IV-arter)

Der er forekommer en række arter på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag, nær eller i planområdet, eller som ikke kan afvises, at forekomme i eller nær planområdet (vurderet på baggrund af deres krav til egnede levesteder). Påvirkningen kan være direkte som følge af tab af individer eller forringelse af deres levesteder (også levesteder uden for Natura 2000 området, som arterne er afhængige af), eller indirekte som følge af f.eks. støj og eller anden forstyrrelse i både anlægs- og driftsfase, som kan fortrænge arterne midlertidigt eller permanent.

3.1.4 Påvirkning af bilag IV-arter

Bilag IV-arterne grønbroget tudse, markfirben, strandtudse og odder er registreret i nærområdet og det kan ikke afvises, at en realisering af planen kan medføre påvirkninger af arternes levesteder eller eventuelt påvirke lokale bestande i området.

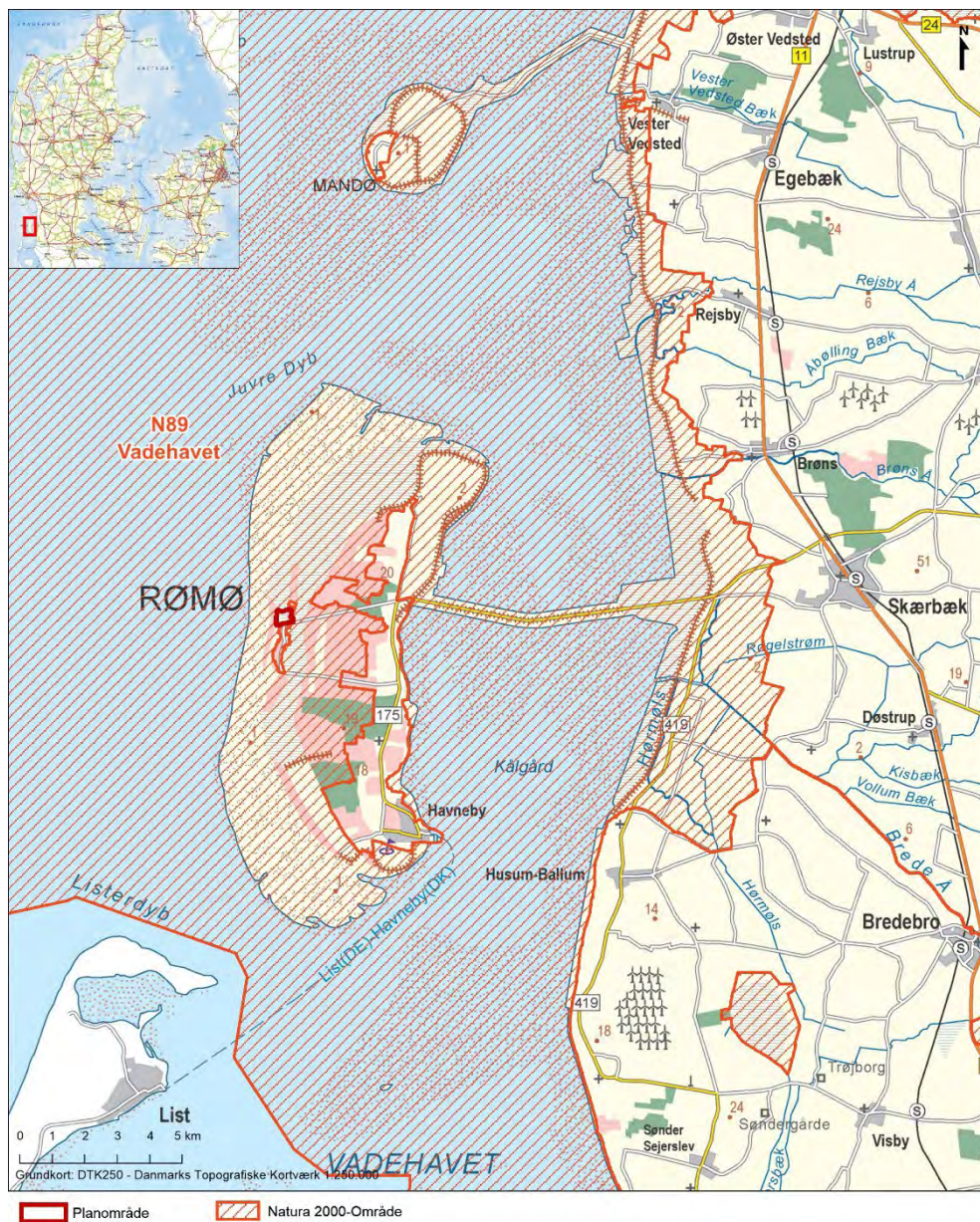
4 Natura 2000-væsentlighedsvurdering

4.1 Afgrænsning af Natura 2000-områder, habitatområder og fuglebeskyttelsesområder

Der er identificeret ét Natura 2000-område hvor der findes og naturtyper arter på udpegningsgrundlagene, som potentielt kan blive påvirket af projektet.

Andre Natura 2000-områder er frascreenet vurderingen, da Natura 2000-område N89 - *Vadehavet*, som projektområdet er beliggende indenfor, dækker hele Vadehavsområdet (Figur 4-1) og der er således mere end 10 km til øvrige Natura 2000-områder.

Projektets karakter, herunder udbredelse af støj og øvrige fysiske påvirkninger, samt projektets placering på en ø i Vadehavet, i kombination med afstanden til øvrige Natura 2000-områderne gør, at en væsentlig påvirkning kan udelukkes på forhånd. Det skyldes, at støjuddbredelsen og visuel forstyrrelse ikke vil have en virkning på havpattedyr og fugle i den afstand. Det samme gør sig gældende med alle Natura 2000-områder udelukkende med terrestriske naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget, herunder fugle.

Figur 4-1 Planområdet og Natura 2000-områder

Natura 2000-området N89, Vadehavet har et samlet areal på 149.869 ha, hvoraf de 112.678 ha er hav, 326 ha er vandflade i søerne og de resterende 36.865 ha er landarealer. Området ligger i Varde, Esbjerg, Fanø, Tønder og Aabenraa Kommuner.

Natura 2000 område N89 består af habitatområderne nr. 78, 86, 90, 239 og Fuglebeskyttelsesområderne nr. 49, 51, 52, 53, 55, 57, 60, 63, 65, og 67.

Natura 2000-området omfatter ud over selve Vadehavet også inddigede marsk-områder fra Tjæreborg i nord til grænsen i syd, de nederste dele af de større å-systemer med udløb i Vadehavet (Varde Å, Sneum Å, Kongeå og Ribe Å) samt de udpegede habitatområder ved Brede Å og Vidå og Alslev Ådal. Desuden indgår Varde Ådal, Marbæk-området og strandengsområder langs fastlandskysten, klit-, strand- og marsklandskaber på Skallingen og på øerne Rømø, Mandsø, Fanø

og Langli, samt tilstødende havområder. Det vil derfor ikke være alle habitat- og fuglebeskyttelsesområder, som er relevant at inddrage i vurderingen.

Således er det alene habitatområde H78 *Vadehavet* som består af Rømø og det omkringliggende hav, og fuglebeskyttelsesområde F65 *Rømø* der vurderes at være relevante at inddrage i vurderingen.

4.1.1 Terrestriske naturtyper og arter

Kun terrestriske naturtyper og arter i Habitatområde H78-*Vadehavet* (og kun på selve Rømø) kan som følge af planområdets beliggenhed blive påvirket af anlægsarbejdet og efterfølgende af områdets brug og selve planområdets fysiske udformning. Vurderingerne afgrænses derfor yderligere til alene at omfatte terrestriske naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget for habitatområde H78 (og kun de udpegningsarter og naturtyper der forekommer på Rømø).

4.1.2 Fugle

Fugle kan blive påvirket af støjen fra anlægsarbejder samt visuelle forstyrrelser. Grundet den forventede lokale påvirkning, vil det udelukkende være fuglebeskyttelsesområdet **F65**, Rømø som omfatter de udpegede dele af Rømø der vil blive vurderet på.

4.1.3 Marine naturtyper

Planområdet er beliggende på land og kan ikke forventes at berøre marine naturtyper, som er nævnt i udpegningsgrundlaget for habitatområde **H78**, hvorfor disse ikke behandles yderligere.

4.1.4 Marine fisk og pattedyr

Nærmeste Marine habitatområde er **H78**. Marine fisk og pattedyr kan ikke forventes at blive påvirket af en realisering af plangrundlaget, da de forventede anlægsaktiviteter (ved en planrealisering) udelukkende vil foregå på land i en afstand af ca. 1.000 meter fra havet. Marine fisk og havpattedyr behandles derfor ikke yderligere.

4.1.5 Målsætninger

I Natura 2000-planen for 2022-2027 Natura 2000-området N89 er der opstillet en række målsætninger opdelt i "overordnede mål" og "konkrete målsætninger" og gengivet i Tabel 4-3 nedenfor.

Tabel 4-1   *Oversigt over målsætninger i Natura 2000-området. Kilde: Natura 2000-planen for N89 Vadehavet, tredje generation, fra Miljøstyrelsens hjemmeside.*

Overordnede mål

Naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget skal bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Målet er at bevare områdets alsidige natur, med de

marine naturtyper, Varde Ådals brakvandsprægede miljø, Tøndermarsken og andre ind-
digede marskområder og åer med udløb til vadehavet samt hele området funktion som
levested for en lang række ynglende og trækkende fugle og andre arter.

At sikre arealet af lysåbne naturtyper og skovnaturtyper, og at forekomsterne gøres
mere sammenhængende.

At de mange dynamiske naturtyper prioriteres højt og fastholdes som typiske for områ-
det.

At Vadehavet fastholdes som et af landets vigtigste yngle- og rasteområder for
havpattedyr, fugle og fisk knyttet til kystområder med bl.a. tidevandspåvirkede strand-
enge og lavvandede havområder.

At fuglebeskyttelsesområders kombination af strandsøer og laguner (1150), ferske
søer og strandenge (1330) sikres som levesteder for ynglefuglene fjordterne, hvidbry-
stet præstekrave, sorthovedet måge, dværgterne, havterne, klyde, sortterne, alminde-
lig ryle, rødbrum, skestork, rørhøg, hedeheg, plettet rørvagtel, brushane, mosehorn-
ugle, stor kobbersneppe og blåhals, samt splitterne og sandterne, der kun forekommer i
få beskyttelsesområder i Danmark. Området udgør en stor andel af levestederne for
splitterne og klyde på nationalt plan. Der sikres desuden levesteder for trækfuglene
lysbuget knortegås, mørkbuget knortegås, kortnæbbet gås, hjejle og pomeransfugl,
samt vandrefalk, der kun forekommer i få beskyttelsesområder i Danmark.

At de marine naturtyper, som alle har stærkt ugunstig bevaringsstatus, sikres en
veludviklet fauna og bundvegetation. Det gælder sandbanke (1110), flodmunding
(1130), vadeblade (1140), lagune (1150), bugt (1160) og rev (1170). Naturtyperne er
levested for spidsand, pibesvane, islandsk ryle, sandløber, sangsvane, grågåse, gravand,
krikand, edderfugl, lille kobbersneppe, pibeand, skeand og sortand, samt strandskade,
strandhjejle, hvidklire, gråand, sortklire, rødben, storspove, dværgmåge, der kun fore-
kommer i få beskyttelsesområder i Danmark.

At Vadehavsområdets forekomster af enårig strandengsvegetation (1310),
vadegræssamfund (1320), strandeng (1330), forklit (2110), Hvid klit (2120), grå/grøn
klit (2130), klithede (2140), klitlavning (2190), grårisklit (2170), skovklit (2180), græs-
indlandsklit (2330), vandløb (3260) og tidvis våd eng (6410) sikres, da de i området
udgør en stor andel af arealet med naturtyperne på biogeografisk niveau. Enkelte af
dem er ligeledes levested for natravn og engsnarre.
Naturtyperne rigkær (7230) og våd hede (4010), har stærkt ugunstig bevaringsstatus
og surt overdrev (6230) er prioriteret i EU. Disse naturtyper prioriteres derfor højt i om-
rådet, deres areal øges og der skabes sammenhæng mellem fragmenterede forekom-
ster.

At sikre arealet af tør hede (4030) og revling-indlandsklit (2320), da naturtyperne har
stærkt ugunstig bevaringsstatus. Revling-indlandsklit har desuden en særlig forekomst i
Danmark.

At sikre vandløbsstrækningernes funktion som levested for fiskearterne på
udpegningsgrundlaget, særligt snæbel, der er en prioriteret art i EU. Forbedrede forhold
for snæblen prioriteres over genetableringen af de mest hensigtsmæssige hydrologiske
forhold for de våde naturtyper.

At græsælen og dens levesteder, prioriteres højt og beskyttelsen styrkes, da arten har
stærkt ugunstig bevaringsstatus.

Områdets økologiske integritet sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig
hydrologi og drift/pleje, en lav næringsstofbelastning og gode sprednings- og
etableringsmuligheder for arterne.

Den økologiske integritet sikres derudover god vandkvalitet gennem reduceret tilførsel
af næringsstoffer og miljøfarlige stoffer, hvilket reguleres gennem vandområdeplanerne.

Konkrete målsætninger for naturtyper og arter: Generelt   <i>Den samlede forekomst af naturtyper, arter- og fugles levesteder i Natura 2000-området, uanset om de er kortlagt, skal være stabil eller i fremgang, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.</i>
Konkrete målsætninger for naturtyper og arter: Arter   <i>For arter uden et tilstandsvurderingssystem er målet at bidrage til at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau. Levestedernes tilstand (vurderet i form af forekomst og udbredelse) og det samlede areal skal være stabilt eller i fremgang.</i>   <u>Ynglefugle</u>   <i>Tilstanden og det samlede areal af de kolonirugende fugles kortlagte levesteder må ikke være i tilbagegang, og mindst 75% af arealet skal være i fremgang mod eller fastholdes i tilstandsklasse I-II.</i>   <i>For engfugle og mose- og rørskovsfugle er målet, at tilstanden og det samlede areal af levesteder i tilstandsklasse I-II er stabil eller i fremgang. Levestederne i tilstandsklasse IIIV skal være i fremgang mod tilstandsklasse I eller II, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.</i>   <i>For ynglefugle uden tilstandsvurderingssystem er målet, at de skal bidrage til at sikre og øge bestanden på nationalt niveau. Levestedernes samlede areal og tilstand (vurderet i form af forekomst og udbredelse) skal være stabil eller i fremgang</i>   <u>Træfugle</u>   <i>For træfugle, der kan optræde med nationalt eller internationalt betydende forekomster i fuglebeskyttelsesområdet, skal deres raste- og overnatningsområder sikres eller være i fremgang, således at området også fremadrettet kan huse en bestand af national eller international betydning.</i>   <i>For træfugle, som ikke optræder med nationalt eller internationalt betydende forekomster i fuglebeskyttelsesområdet, er målet, at deres fælde-, raste- og overnatningsområder skal sikres eller være i fremgang.</i>   <u>Søer under 5 ha</u>   <i>For søer under 5 ha i tilstandsklasse I-II er målet, at tilstanden skal være stabil eller i fremgang. Søer under 5 ha i tilstandsklasse III-V skal være i fremgang mod tilstandsklasse I-II, såfremt de naturgivne forhold giver mulighed for det.</i>   <u>Marine- og ferskvandsnaturtyper (undtagen søer under 5 ha)</u>   <i>For søer over 5 ha, vandløb og marine naturtyper henvises til målsætningerne i vandområdeplanerne.</i>   <i>For de marine naturtyper skal tilstand og areal være stabile eller i fremgang og bidrage til gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau.</i>

4.2 Vurdering

Baseret på afgrænsningerne i afsnit 4.1 foretages der nedenfor en væsentlighedsvurdering af arterne og naturtyperne på det relevante afgrænsede udpegningsgrundlag. Tabel 4-2 oplister udpegningsgrundlaget og angiver med fed skrift hvilke arter og naturtyper, der ikke kan udelukkes påvirket og som derfor vurderes i konsekvensvurderingen nedenfor.

Tabel 4-2	Oversigt over arter og habitatnaturtyper, som potentielt kan påvirkes af nærværende projekt. *angiver prioriteret naturtype jævnfør habitatdirektivet. Fugle, der udgør det gældende udpegningsgrundlag for Natura 2000-området. I parenteserne står "T" for træfugl og "Y" for ynglefugl. Tekst

med **fed** skrift angiver, at habitatnaturtypen/arten findes eller kan formodes at forekomme i umiddelbar nærhed af planområdet, og at en påvirkning ikke kan udelukkes ved en realisering af plangrundlaget.
(Miljøstyrelsen, 2022)

Natura 2000-område N89 Vadehavet	
Fuglebeskyttelsesområde F65	
Rørdrum (Y) Mørkbuget knortegås (T) Gravand (T) Rørhøg (Y) Hedehøg (Y) Plettet rørvagtel (Y) Klyde (Y) Hvidbrystet præstekrave (Y) Hjejle (T) Islandsk ryle (T) Sandløber (T) Almindelig ryle (TY)	Brushane (Y) Lille Kobbersneppe (T) Dværgterne (Y) Splitterne (Y) Sandterne (Y) Fjordterne (Y) Havterne (Y) Mosehornugle (Y) Natnavn (Y) Blåhals (Y)
Habitatområde H78	
Naturtyper: Sandbanke (1110) Flodmunding (1130) Vadeflade (1140) Lagune* (1150) Bugt (1160) Rev (1170) Strandvold med flerårige planter (1220) Kystklint/klippe (1230) Enårig strandengsvegetation (1310) Vadegræssamfund (1320) Strandeng (1330) Forklit (2110) Hvid klit (2120) Grå/grøn klit* (2130) Klithede* (2140) Havtorntklit (2160) Grårisklit (2170) Skovklit (2180) Klitlavning (2190) Visse-indlandsklit (2310) Græs-indlandsklit (2330) Søbred med småurter (3130) Kransnålalge-sø (3140) Næringsrig sø (3150) Brunvandet sø (3160) Vandløb (3260) Våd hede (4010)	Tør hede (4030) Kalkoverdrev* (6210) Surt overdrev* (6230) Tidvis våd eng (6410) Urtebræmme (6430) Hængesæk (7140) Tørvelavning (7150) Rigkær (7230) Bøg på mor (9110) Stilkeke-krat (9190) Skovbevokset tørvemose* (91D0) Elle- og askeskov* (91E0) Arter: Grøn kølleuldsmed (1037) Bæklampret (1096) Flodlampret (1099) Havlampret (1095) Laks (1106) Snæbel* (1113) Stavsild (1103) Odder (1355) Gråsæl (1364) Spættet sæl (1365) Marsvin (1351)

Det er i N2000-planen angivet, at sandterne, mosehornugle og splitterne ikke forekommer i fuglebeskyttelsesområde 65.

4.2.1 Vadefugle

Klyde, hvidbrystet præstekrave, hjejle, islandsk ryle, sandløber, almindelig ryle, brushane og lille kobbersnepe er vadefugle som søger føde ved kysterne og i andre vådområder.

Grundet den allerede for nuværende meget store rekreative aktivitet på Lakolk strand og den rige forekomst af egentlige vadeblader (mere egnet habitat) i de øvrige dele af vadehavet, vurderes det ikke, at der er en betydende forekomst af de ovenfor nævnte arter på Lakolk strand i tilknytning til planområdet.

På den baggrund vurderes vadefugle ikke blive påvirket væsentligt ved den begrænsede øget færdsel som en realisering af plangrundlaget vil afstedkomme på Lakolk strand. Vadefugle behandles derfor ikke yderligere.

4.2.2 Fuglearter som fouragerer på strandenge

Mørkbuget knortegås og gravand fouragerer på strandenge og kystnære agerjorde. Der er i umiddelbar nærhed af planområdet store strandengsarealer, hvorfor det ikke kan afvises, at fuglene forekommer i tilknytning til planområdet – fugle som potentielt kan blive væsentligt påvirket af den øgede forstyrrelse (både i anlægs- og driftsfasen) som en realisering af plangrundlaget kan afstedkomme. Mørkbuget Knortegås og gravand skal derfor behandles i Natura 2000-konsekvensvurderingen.

4.2.3 Fuglearter med kortlagte levesteder

Rørhøg, plettet rørvagtel, hvidbrystet præstekrave, sandterne, fjordterne, splitterne, havterne, rørdrum, dværgterne, klyde og almindelig ryle har i basisanalysen for Natura 2000 området udpegede konkrete levesteder - hvoraf nærmeste (rørskov) er beliggende 350 meter syd for planområdet. (Øvrige kortlagte levesteder i afstande af mere end 900 meter fra planområdet). For rørdrum kan det på denne baggrund alene ikke udelukkes at der vil forekomme en væsentlig påvirkning som følge af anlægsstøj ifm. planen. Således vil denne art behandles i konsekvensvurderingen i afsnit 5.3. Øvrige fugle med kortlagte levesteder kan, på baggrund af afstanden og planens karakter, ikke forventes at blive påvirket væsentligt, som følge af den øgede forstyrrelse som en realisering af plangrundlaget kan afstedkomme. Arterne behandles derfor ikke yderligere.

4.2.4 Øvrige fuglearter

Natravnen er tilknyttet fyrretræsbevoksninger på sandet jord. Der er ikke forekomst af fyrretræsbevoksninger nær planområdet, hvorfor natravnen ikke kan forventes påvirket væsentligt af den øgede forstyrrelse som en realisering af plangrundlaget kan resultere i. Arten behandles derfor ikke yderligere.

Det er angivet i Natura 2000-planen for N89 at mosehornugle ikke forekommer i området, hvorfor en væsentlig påvirkning på arten som følge af planrealisering kan udelukkes (Miljøstyrelsen, 2022).

Hedehøg anlægges i Danmark sine reder i intensivt dyrket landbrug i langt størstedelen af registreringerne. Herudover fouragerer de i åbent naturlandskab, herunder enge og marsker. Der er ikke registreret ynglende hedehøg i F65 siden 2014. Der er ikke egnet ynglehabitat omkring planområdet idet området er omgivet af strandeng eller by. Nærområdet kan benyttes til fouragering, men der er store yderligere områder der kan benyttes, hvis området midlertidigt gøres uegnet ved støjmæssig og visuel forstyrrelse. Det vurderes på baggrund af ovenstående at en væsentlig påvirkning på hedehøg kan udelukkes.

Blåhals er tilknyttet små krat og rørsumpe, oftest på bredden af vandløb. Som led i udvidelsen af parkeringspladsen i planområdets sydøstlige del, planlægges der inddraget en mindre strækning med sø og vandløb. Det kan ikke udelukkes at blåhals kan påvirkes væsentligt ved af inddragelsen af dette potentielle habitat (hvis planerne realiseres). Blåhals skal derfor indgå i Natura 2000-konsekvensvurderingen.

4.2.5 Fisk

Vandløbet der forløber syd om og i nordøstlig retning fra planområdet er en del af et netværk af kunstige drængrøfter som afvander mod nord og øst (og ender/starter blindt ved planområdet). Dette er ikke af en karakter hvor det vurderes relevant som levested eller til vandring af bæklampret, havlampret, flodlampret, laks, snæbel eller stavsild, hvorfor disse ikke kan forventes påvirket væsentligt som følge af en realisering plangrundlaget. Arterne behandles derfor ikke yderligere.

4.2.6 Pattedyr

Gråsæl, spættet sæl og marsvin er tilknyttet den marine del af habitatområdet og for sælernes vedkommende meget uforstyrrede strandstrækninger. Der er derfor ikke risiko for, at en realisering af plangrundlaget kan påvirke disse arter væsentligt, da planen ikke medfører påvirkninger på det marine område eller uforstyrrede dele af stranden. Arterne behandles derfor ikke yderligere.

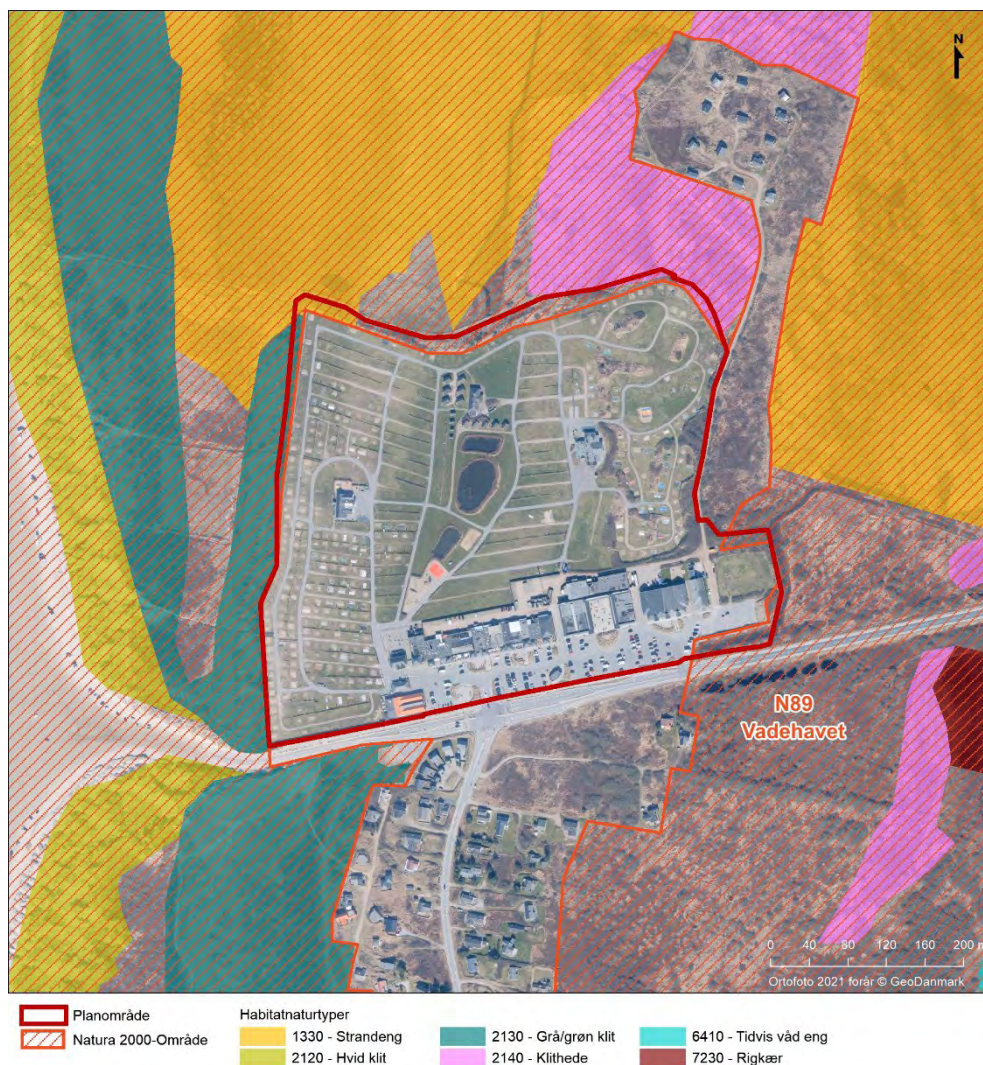
Odderen er registreret flere steder i nærområdet, herunder ved besigtigelse i forbindelse med planen, i/ved søen/vandløbet i den sydøstlige del af planområdet. Det kan ikke afvises, at denne ved fysisk forstyrrelse af levesteder eller som følge af støjpåvirkninger vil blive påvirket af en realisering af planen, hvorfor odder skal indgå i Natura 2000-konsekvensvurderingen. Odder er ligeledes omfattet af habitatdirektivets bilag IV - hvorfor potentielle påvirkninger af odder også behandles i kapitel 6.3.

4.2.7 Insekter

Der er ikke registreringer af grøn kølleguldsmed på Rømhø ligesom der ikke nær planområdet vurderes at være egnede levesteder for denne (larverne lever i store, rene, kølige og lysåbne vandløb). Arten behandles derfor ikke yderligere.

4.2.8 Habitatnaturtyper

Habitatnaturtyperne strandeng, klithede, grå/grøn klit og hvid klit er beliggende i direkte tilknytning til matrikelgrænsen for planområdet (mod vest), eller i en umiddelbar nærhed heraf, hvor det ikke kan afvises at f.eks. skyggepåvirkninger, overlejringer eller ændrede færdselsmønstre som følge af planens realisering kan medføre tilstandsændringer. Disse naturtyper skal derfor indgå i Natura 2000-konsekvensvurderingen.

Figur 4-2 Planområdet og omkringliggende habitatnaturtyper.

De øvrige naturtyper er beliggende i en afstand af mere end 250 meter fra planområdet dog de forventede anlæg og aktiviteterets influensområde ved en realisering af plangrundlaget kan ikke forventes at medføre en væsentlig påvirkning af naturtyperne på sådanne afstande, hvor disse naturtyper ikke behandles yderligere.

4.3 Konklusion

Det kan på baggrund af Natura 2000-væsentlighedsvurderingen ikke afvises, at arterne mørkbuget knortegås (T) og gravand (T), som er afhængige af

strandenge til fouragering, kan blive påvirket væsentligt ved en realisering af planen. Det kan ligeledes ikke afvises, at arterne Blåhals (Y) og odder som er tilknyttet vandløb og vådområder, kan blive påvirket væsentligt. De ovenfor nævnte arter skal derfor behandles i Natur 2000-konsekvensvurderingen.

Det kan på baggrund af Natura 2000-væsentlighedsvurderingen ikke afvises, at habitatnaturtyperne strandeng (1330), hvid klit (2120), grå/grøn klit (2139) og klithede (2140) kan blive påvirket væsentligt som følge af en realisering af plangrundlaget. Disse habitatnaturtyper skal derfor behandles i Natura 2000-konsekvensvurderingen.

5 Natura 2000-konsekvensvurdering

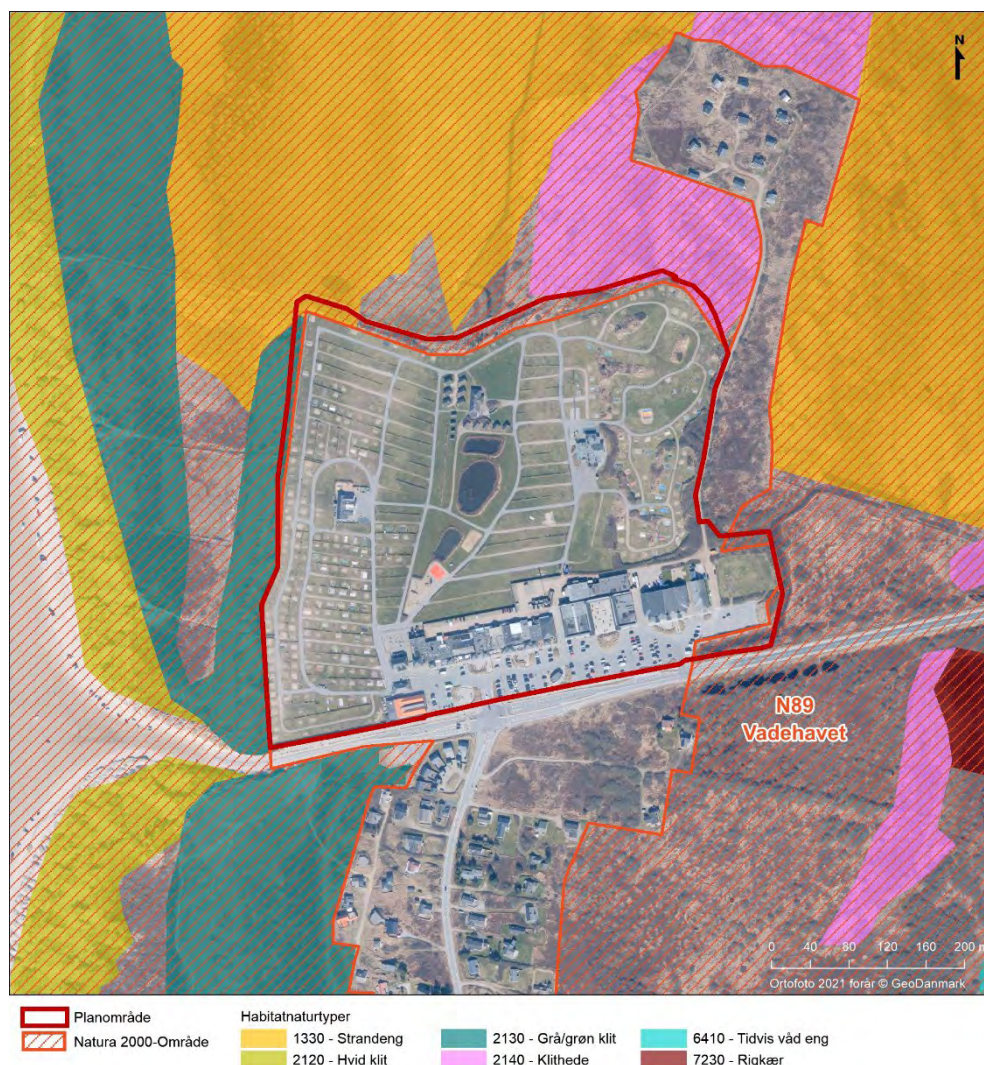
Baseret på de identificerede potentielle påvirkninger fra planaktiviteterne (Afsnit 3.1) sammenholdt med væsentlighedsvurderingen for Natura 2000-området (Afsnit 4), vil følgende påvirkninger/udpegningsarter/habitatnaturtyper indgå i Natura 2000-konsekvensvurderingen:

- Potentielle påvirkninger af terrestriske naturtyper, herunder skygge og fysisk påvirkning (afsnit 5.1)
- Potentielle påvirkninger af odder (afsnit 5.2)
- Potentielle påvirkninger af fugle fra luftbåren støj og forstyrrelser (afsnit 5.3)

Potentielle påvirkninger af bilag IV-arter behandles separat (kapitel 6).

5.1 Påvirkning af terrestriske naturtyper

Udbredelsen af habitatnaturtyperne ved planområdet fremgår af Figur 5-1.

Figur 5-1 Forekomst af habitatnaturtyper ved planområdet.

5.1.1 Strandeng (habitatnaturtype nr. 1330)

Habitatnaturtypen omfatter plantesamfund som jævnligt oversvømmes af havet, fx ved vinterstorme, samt tilsvarende vegetation af salttålede græsser og urter ved kysten selvom der ikke forekommer oversvømmelse. Naturtypen omfatter både den klassiske græssede salteng ved kysten, den ugræssede strandsump og vegetation på opskyllede tanglinjer i strandenge. Naturtypen findes langs kyster, der er beskyttet mod væsentlig bølgepåvirkning og deraf følgende erosion.

Habitatnaturtypen strandeng er kortlagt i direkte tilknytning til planområdets matrikel mod nord og nordvest (se Figur 5-1 og Figur 5-2) og er tilstandsvurderet (kortlagt) med hhv. god og høj naturtilstand.

Figur 5-2 Strandengen umiddelbart nord for planområdet (ligger lige bag klitterne til venstre i billedet). Billedet er taget fra besigtigelsen i juni 2022)

Skyggepåvirkning af habitatnaturtypen strandeng

Den planlagte anvendelse af den nordlige halvdel af planområdet er fortsat som camping og teltpladser, hvorfor planlægningen ikke ændrer på påvirkningen i forhold til de eksisterende forhold. Telte og campingvogne er højdemæssigt begrænset til få meter og med er i en afstand til den kortlagte strandeng hvor der ikke er en skyggepåvirkning.

Det vurderes på den baggrund, at der som følge af en skyggepåvirkning ved en realisering af plangrundlaget, ikke vil være en skadelig påvirkning af integriteten af Natura 2000-område N89 og uden skadelig påvirkning af habitatnaturtypen strandengs (1330) bevaringsmålsætninger, udbredelse, strukturer og karakteristiske arter.

Fysisk påvirkning af habitatnaturtypen strandeng

Den planlagte anvendelse af den nordlige halvdel af planområdet er fortsat som camping og teltpladser, hvorfor planlægningen ikke ændrer på påvirkningen i forhold til de eksisterende forhold.

Der findes i dag stisystemer langs med, og inde i habitatnaturtypen. For at mindske risikoen for forøget forstyrrelse af naturtypen, skal stisystemer inden for planområdet, fortsat være indrettet således, at disse forbinder til de eksisterende stisystemer uden for planområdet. Ved implementering af de beskrevne afværgende foranstaltninger, vurderes plangrundlaget at kunne realiseres uden skadelige virkninger på integriteten af Natura 2000-område H134 og uden

skadelig påvirkning af habitatnaturtypen strandengs (1330) bevaringsmålsætninger, udbredelse, strukturer og karakteristiske arter.

5.1.2 Hvid klit (habitatnaturtype nr. 2120)

De yderste rækker af klitter langs kysterne og heraf afledte vandremiler og lignende kaldes hvide klitter og danner ofte rækker langs vindeksponerede kyster og er typisk med en bevoksning af hjælme eller marehalm.

Fra toppen af klitterne transporteres sand med vinden, der i læsiden aflejres som sandtunger, som gør klitten lys at se på og giver den navnet den hvide klit. Tykkelsen af flyvesandslaget er - ligesom for de øvrige klittyper ikke afgørende og selv et få cm tykt lag flyvesand er nok til at henhøre et areal til klittyperne. Habitatnaturtypen hvid klit er kortlagt vest for planområdet med en mindste afstand på cirka 100 meter (se Figur 5-1) og er tilstandsvurderet (kortlagt) med høj naturtilstand

Skyggepåvirkning af habitatnaturtypen hvid klit

De planlagte høje bygninger på op til 16 meter over terræn er planlagt placeret langs med Vesterhavsvej og ind i campingområdet langs klitfredningen i planområdets sydvestlige hjørne. Der er ca. 150 meter fra den planlagte hotelbygning til nærmeste hvide klit og således vil der ikke være skyggepåvirkningen af den hvide klit ved en realisering af plangrundlaget.

Fysisk påvirkning af habitatnatur hvid klit

Som det fremgår af beskrivelsen ovenfor, er naturtypen de yderste rækker af klitter langs kysterne og denne naturtype er således beliggende isoleret fra planområdet, af den grå/grønne klit. Der er derfor ikke risiko for direkte tab, forringelse, forstyrrelse eller fragmentering af habitatnaturtypen som følge af planen.

Der findes i dag flere trampestier som krydser habitatnaturtypen og som på grund af færdsel er blottet for vegetation. Trampestierne vil fortsat være den naturlige vej til og fra stranden fra planområdet for gående efter realisering af planen, således forventes der ikke en øget fysisk påvirkning af den hvide klit. Denne vurdering er dog betinget af, at der ikke etableres nye adgange til klitterne fra planområdet og er en nødvendig afværgende foranstaltning der skal implementeres i den videre planlægning og i et konkret projekt.

Sammenfattende vurderes plangrundlaget at kunne realiseres uden skadelige virkninger på integriteten af Natura 2000-område nr. 89 og uden skadelig påvirkning af habitatnaturtypen hvid klit (2120) bevaringsmålsætninger, udbredelse, strukturer og karakteristiske arter, ved implementering af de nævnte afværgeforanstaltninger.

5.1.3 Grå/grøn klit (habitatnaturtype nr. 2130)

Grå/grøn klit findes i stabile klitter med et mere eller mindre lukket vegetationsdække af urteagtige planter - græsser, urter, mosser eller laver, ofte i mosaik. Kalkindholdet i jorden kan variere meget, alt efter alder og udvaskning af

klitterne. Naturtypen omfatter grå klit og grønsværklit samt andre undertyper domineret af urteagtige planter; typisk bag den hvide klit. Habitatnaturtypen er kortlagt i direkte tilknytning til planområdet vestlige matrikel og er tilstandsvurderet (kortlagt) med moderat naturtilstand.

Op mod campingpladsen er habitatnaturen vokset til i den invasive art rynket rose, se Figur 5-2.

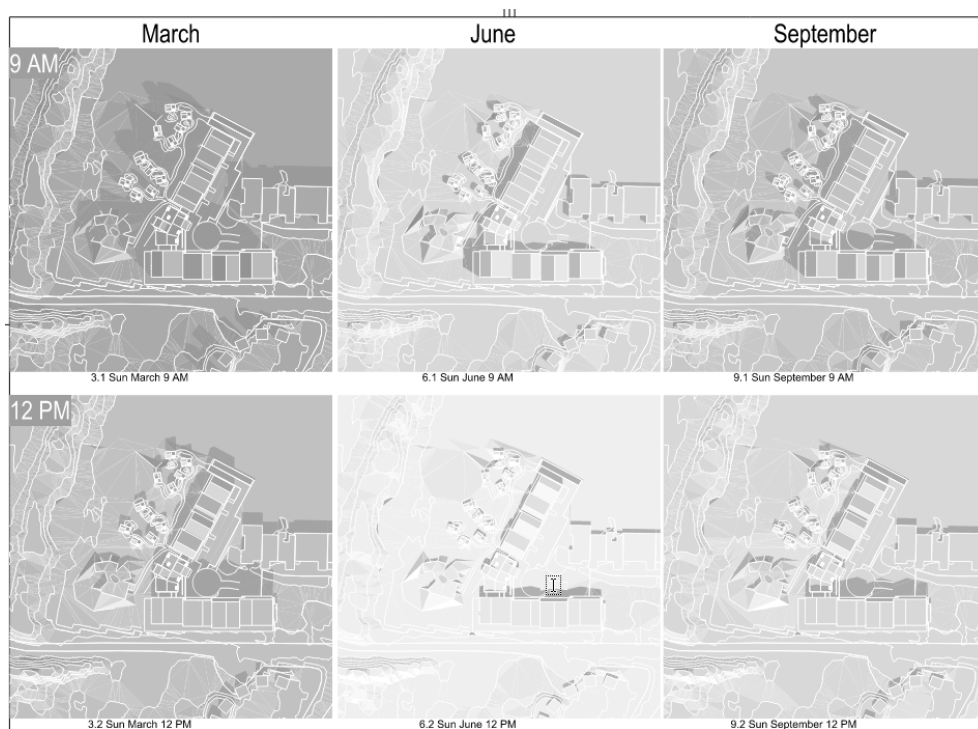
Figur 5-3 Habitatnaturen ved grænsen til campingpladsen er tilvokset i rynket rose.

Skyggepåvirkning af habitatnaturtypen grå/grøn klit

Der er som følge af en realisering af planen, ikke risiko for direkte tab eller fragmentering af habitatnatur, men der er potentielt en risiko for påvirkning af habitatnaturtypen som følge af skygning fra det planlagte hotelbyggeri.

Som det ses af Figur 5-1 er habitatnaturtypen beliggende direkte op ad matrikelgrænsen mod vest i en afstand af mellem ca. 70 meter og ca. 100 meter fra de højeste planlagte bygninger, som ifølge plangrundlaget kan blive op til 16 meter høje.

Der er af denne årsag blevet udarbejdet skyggediagrammer som viser, at de planlagte høje bygninger ikke medfører skygge på kortlagt habitatnatur. Se Figur 5-2.

Figur 5-4 Skyggediagrammer fra hhv. marts, juni og september kl. 9 og kl. 12.

Fysisk påvirkning af habitatnatur

I planområdets sydvestlige hjørne nær Vesterhavsvej er der planlagt etablering af nyt klitlandskab inden for projektområdet for hotellet (Figur 5-4). Dette nye klitlandskab er planlagt til at gå i et med den eksisterende klitnatur, som er kortlagt med habitatnaturtypen grå/grøn klit, og som ligger umiddelbart op til planområdet. Ved en realisering af plangrundlaget kan der forventes en overlejring med sand i hvor den kortlagte natur lægger op ad planområdet, en strækning på ca. 150 meter. Overlejringen kan ske i forbindelse med blæseveje hvor nyanlagt sand blæser ud i den kortlagte natur. Den dominerende vindretning er dog fra vest, hvorfor overlejringen kun vil ske i begrænset omfang (dele af det helt nære området). Grå/grønklit er en naturtype der domineres af lavtvoksende nøjsomme plantearter med et lavt vækstpotentiale og som ikke kan "vokse op" gennem sandet ved en overlejring. Ligeledes vil der gå lang tid før kalk og næringsstoffer udvaskes af det aflejrede sand. Påvirkningen forventes at være langvarig - og vare mindst 10 år. For at afværge denne potentielle risiko for skade skal det nyanlagte klitlandskab i planområdet sikres mod sandflugt, dette kan gøres ved tilplantning af hjælpe og/eller marehalm, så sandflugt undgås. Dette er en nødvendig afværgende foranstaltning der skal implementeres i den videre planlægning og i et konkret projekt.

Figur 5-5 Stiplet røde linje angiver strækningen hvor det nye klitlandskab møder det eksisterende.

Der findes i dag flere trampestier som krydser habitatnaturtypen og som på grund af færdsel er blottet for vegetation, se Figur 5-5. Adgang til trampestierne fra planområdet i er dag kontrolleret af et hegn der forløber mellem planområdet og området med grå/grønne klit, og som kun muliggør adgang fra via to udgange fra planområdet. For at sikre at der ikke dannes nye trampestier ud fra planområdet og ind i den kortlagte naturtype skal hegnet bestå ved realisering af planen. Dette er en nødvendig afværgende foranstaltning der skal implementeres i den videre planlægning og i et konkret projekt. Således at der ikke er risiko for at der dannes nye trampestier i den grå/grønne klit. Herfra vil trampestierne fortsat være den naturlige vej til og fra stranden fra planområdet for gående efter realisering af planen og således forventes der ikke et øget slid på den skrøbelige vegetation i området i med grå/grøn klit.

Figur 5-6 Skråfoto hvor trampestierne i klitområdet ses. Fra Styrelsen for Dataforsyning og Infrastruktur.

Sammenfattende vurderes plangrundlaget at kunne realiseres uden skadelige virkninger på integriteten af Natura 2000-område nr. 89 og uden skadelig påvirkning af bevaringsmålsætninger, udbredelse, strukturer og karakteristiske arter for habitatnaturtypen grå/grøn klit, ved implementering af de nævnte afværgeforanstaltninger.

5.1.4 Klithede (habitatnaturtype 2140)

Klitheder er stabile (gamle) klitter bag de ydre klitter med et mere eller mindre lukket vegetationsdække præget af dværgbuske såsom revling, hedelyng, klok-kelyng eller visse. Kalkindholdet i jorden er lavt grundet udvaskning af klitterne. Dele af naturtypen findes på tørre klitter, mens andre dele findes i fugtige lavninger og svarer med hensyn til flora til våd hede med mosebølle, pors og klok-kelyng.

Skyggepåvirkning af habitatnatur

Den planlagte anvendelse af den nordlige halvdel af planområdet er fortsat som camping og teltpladser, hvorfor planlægningen ikke ændrer på påvirkningen i forhold til de eksisterende forhold. Telte og campingvogne er højdemæssigt begrænset til få meter og med en sådan afstand til den kortlagte habitatnaturtype at der ikke vil være en skyggepåvirkning.

Fysisk påvirkning af habitatnatur

Den planlagte anvendelse af den nordlige halvdel af planområdet er fortsat som camping og teltpladser, hvorfor planlægningen ikke ændrer på den potentielle fysiske påvirkning af området med habitatnaturtypen grå/grøn klit i relation til de eksisterende forhold.

Der findes i dag vej/stisystemer inde i habitatnaturtypen, som fortsæt vil det naturlige valg for færdsel i området og projektet forventes ikke at medføre et øget slid på klitheden nord for planområdet. Se Figur 5-6.

Figur 5-7 Skråfoto hvor vej-/stisystemet i klitheden. Fra Styrelsen for Data-forsyning og Infrastruktur.

Sammenfattende vurderes plangrundlaget at kunne realiseres uden skadelige virkninger på integriteten af Natura 2000-område nr. 89 og uden skadelig påvirkning af bevaringsmålsætninger, udbredelse, strukturer og karakteristiske arter for habitatnaturtypen klithede.

5.2 Påvirkning af odder

Odder, som er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området (habitatområde H78) er af eksisterende viden og inden for de sidste fem år fundet to steder i nærheden af planområdet. Ved feltbesigtigelser i 2022 er der ligeledes fundet spor af odder ved søen/vandløbet umiddelbart øst for parkeringspladsen i planområdets sydøstlige del. Se Figur 5-8, Figur 5-11 og Figur 5-12.

Figur 5-8 Tidligere fund af odder samt spor heraf fra besigtigelse i 2022.

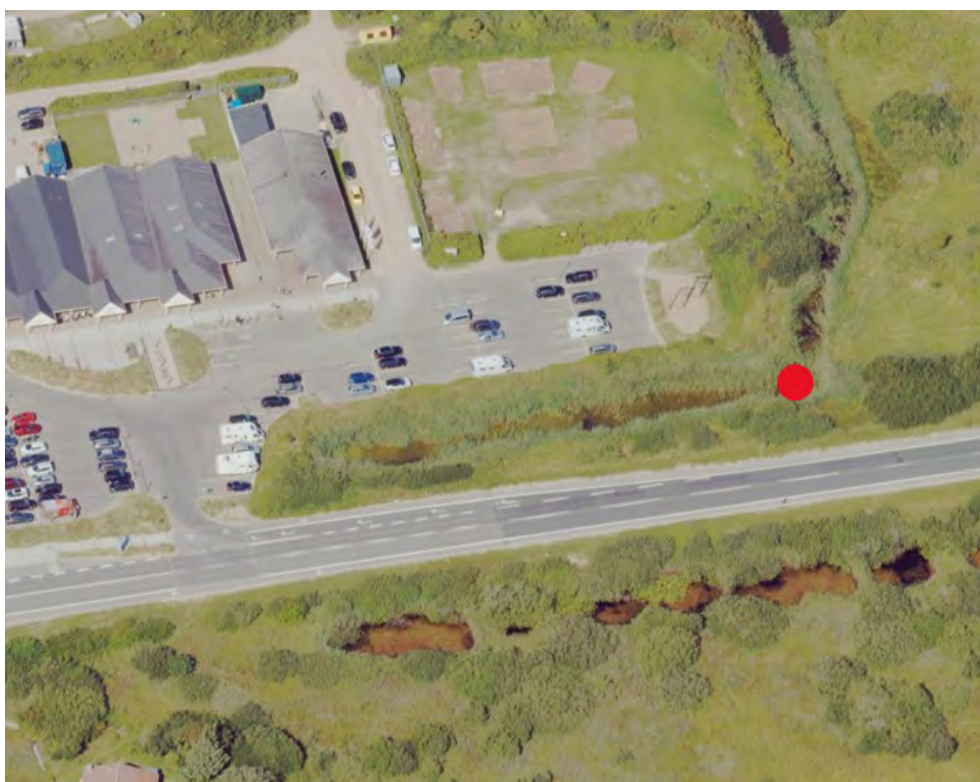
Odderen er tilpasset et liv i vand og lever derfor i tilknytning til vådområder. Den findes såvel i stillestående som rindende vand, i bade saltvand og ferskvand. Søer og moser med store rørskovsområder er især velegnede levesteder for odderen. Odderen er territoriehævdende og kræver meget plads. Hannens territorium kan omfatte mere end 10 km vandløb, mens en hun kan nøjes med noget mindre. Er der en sø i området, vil hunnen ofte leve her sammen med ungerne. Ved at hævde så store territorier adskiller odderen sig væsentligt fra andre af vores rovdyrarter. Er levestedet ikke optimalt for odderen, vil den færdes i et endnu større område. Dette gælder f.eks. i vandløb med dårlige fødemuligheder, i vandløb med en ringe udviklet bredvegetation og i søområder, hvor den åbne vandflade i vinterhalvåret er mindsket væsentligt på grund af isdække. Dette bevirker også, at tætheden af oddere aldrig kan blive særlig stor (Miljø- og Energiministeriet, 1996).

Odderens høje krav til levestedet (rent vand med masser af fisk, egnede steder til boet, muligheder for skjul, egnede yngleområder og afmærkningsmuligheder) og en lav tolerance overfor menneskelige forstyrrelser, gør den anvendelig som indikator for et godt og varieret vandløbssystem (Miljø- og Energiministeriet, 1996).

Odderen har ikke noget egentligt familieliv. Hanner og hunner lever adskilt, selvom hunnens territorium helt eller delvist kan være omsluttet af en hanodders territorium. Kun i parringstiden følges hannen og hunnen ad. Hunodderen

bliver kønsmoden i en alder af 2 år. Den kan få unger hele året rundt, men de fleste fødsler sker om foråret. Drægtigheden varer ca. 2 måneder, hvorefter hunnen normalt føder 2-3 unger i sit bo. Boet er som regel placeret i et afsides beliggende sø- eller moseområde med rørskove og anden tæt bevoksning. Efter 4-5 uger kan ungerne se, men der går 3 måneder, før de forlader boet for sammen med moderen at tage deres første svømmetur. Først efter et år er ungerne blevet store nok til at kunne klare sig selv, og der går næsten to år, inden hunnen igen parrer sig (Miljø- og Energiministeriet, 1996).

Odderen er udpræget nataktiv i størstedelen af sit udbredelsesområde - måske som følge af forfølgelse og forstyrrelser. Om dagen opholder sig i et bo i en åbrink eller under buske, træer rødder eller andet, der kan give ly.

Figur 5-9 Skråfoto af parkeringsplads og området (sø og kanal) hvor der er fundet spor heraf. Fundsted markeret med rød.

Figur 5-10 Søen set fra parkeringspladsen og i østlig retning. Spor er fundet for enden af søen ved kanalen.

Figur 5-11 Spor af odder nær asfalten.

Figur 5-12 Sandsynligt slæbespor fra odder der forbinder vådområderne syd og nord for Vesterhavsvej – umiddelbart øst for regnvandsbassinet/søen.

5.2.1 Påvirkning af levesteder for odder

Området, som påvirkes ved realisering af planen, er beliggende i yderkanten af odderens habitat, da det ligger umiddelbart op ad eksisterende parkeringsplads med stor forstyrrelse, se Figur 3-4. Forventeligt benytter odderen kanalen øst for planområdet til transport mellem områderne nord og syd for Vesterhavsvej. Der forventes ikke at søen/regnvandsbassinet øst for benyttes til fødesøgning - idet regnvandsbassinet/søen alene oppebærer en bestand af meget små fisk⁷ og skrubtudse. Der inddrages her ca. 1.700 m² af Natura 2000-området, hvor ca. 700 m² er sø/regnvandsbassin.

Som delvist beskrevet i ovenstående tekst er der ikke tale om en reduktion af odderens potentielle levested. Odderen, hvis territories størrelse primært er afhængigt af fødegrundlaget, vurderes som følge af realisering af planen ikke at kunne blive påvirket, idet området som inddrages ikke udgør en del af odderens habitat og påvirkningen og forstyrrelsen sker i yderkanten af habitatet. Odden vil forsat kunne krydse Vesterhavsvej hvor den gør i dag. Realisering af planen vurderes ikke at hindre odderen i at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau.

---

⁷ Der blev ved besigtigelsen i juni 2022, registreret både trepigget og nipigget hundestejle i søen/regnvandsbassinet, men det var alene individer på mindre end 3 centimeter. Det er tvivlsomt om odder jager så små fisk.

5.3 Påvirkning af fugle

De potentielle forstyrrelser for de relevante fuglearter består i forstyrrelse fra luftbåren støj samt visuel forstyrrelse. Påvirkningen af fødegrundlaget kan afvises, da strandengene i området jf. afsnit 5.1.1 ikke påvirkes af planen.

Luftbåren støj

Fugle kan blive påvirket af støj. Der er en del undersøgelser af støjs påvirkning af fugle, men uden entydige konklusioner. F.eks. ses der i flere tilfælde i første omgang en reaktion på en ny støjkilde, hvorefter fuglene hurtigt lærer at ignorere støjen. Studier af effekter af støj fra motorveje på fugle viser, at 60 dB(A) er en almindeligt anvendt grænse for acceptabel støj i områder med følsomme fuglearter (Dooling, et al., 2007). Nyere studier peger også på, at effekten fra midlertidigt arbejde potentielt er mindre end den fra trafik, grundet det korte tidsrum, hvor påvirkningen er til stede (Dooling, et al., 2016)

Dooling & Poppers to studier (Dooling, et al., 2016; Dooling, et al., 2007), har identificeret følgende potentielle negative effekter af støj på fugle:

- Støj kan få fugle til at flygte fra kilden
- Støj kan i værste fald forstyrre fugle, så de vælger at forlade deres reder og opgive deres æg eller unger (Det er kun risiko for forstyrrelse af rastende fugle i forbindelse med planen)
- Støj kan virke stressende og føre til forhøjet niveau af stresshormoner og påvirke fouragering, søvn, yngleadfærd og andre aktiviteter, hvilket på længere sigt kan reducere fuglebestandes trivsel, ungeproduktion, overlevelse og bestandsstørrelse
- Støj kan skade fuglenes hørelse
- Støj kan besværliggøre den akustiske kommunikation mellem fugle.

Se oversigt over forskellige kilder til støjs effekt på fugle i Tabel 5-1.

Tabel 5-1   Oversigt over forskellige støjkilder og disses effekt på fugle.

Art	Støjniveau der udløser en effekt	Påvirkning	Reference
Rastende og fouragerende fugle			
Generel guideline ved vejprojekter	60 dB(A)	Lavere tætheder og antal ynglende individer.	(Dooling, et al., 2007)
Harlekinand	80 dB(A)	Harlekinænder i Canada, reagerede på støj fra jagerfly, der oversteg 80 dB	(Goudie, et al., 2004)

Knortegås	76 dB(A)	51 % af observerede gæs flygtede fra flystøj, der oversteg 76 dB	(Ward, et al., 1989)
Vandrefalk	85 dB(A)	Støj fra jetfly der oversteg 85 dB, udløste alarmreaktioner	(Ellis, et al., 1991)
Vadefugle	70 og 80 dB(A)	Støj omkring 70 dB udløser flugt og nervøs adfærd hos nogle arter. Pludselig opstået støj omkring 80 dB udløser flugt adfærd hos vade-fugle	(Humber Estuary Tidal defence Scheme, 2005)
Vandfugle	70 dB(A)	Ved pilotering/ramning ses der en adfærdsmæssig respons ved 70 dB. Flugtrespons ved 85 dB. En tilvænning til støj sås.	(Cutts, et al., 2009)
Vandfugle	80 dB(A)	En konservativ grænse for støjpåvirkning ved pilotering/ramning vurderes at være på 80 dB.	(Postlethwaite, et al., 2012)

De mest konservative værdier for en potentiel påvirkning fra litteraturen vil bruges til vurderingerne.

Visuel forstyrrelse

Ud over at ynglende fugle kan påvirkes af støj, kan der også forekomme en påvirkning fra visuel forstyrrelse (Dooling, et al., 2016).

Fugle reagerer forskelligt på forstyrrelse. Hvor nogle fugle har vænnet sig til f.eks. kaosset i byerne, er der andre fuglearter, der kan have flugtresponser på flere hundrede meter (Meltote, 2020). Hos ikke-ynglende individer har de fleste arter en gennemsnitlig flugtafstand, dvs. den afstand hvorfra der ses et flugtrespons, på under 100 meter (Rodgers Jr, et al., 2002; Rodgers Jr, et al., 2003; Glover, et al., 2015). For rovfugle var effektafstanden dog generelt længere, på omkring 150-200 meter (McGarigal, et al., 1991; Knight, et al., 1984). For de europæiske arter er der for flere arter rapporteret længere flugtafstande.

5.3.1 Mørkbuget knortegås (T) og Gravand (T)

Knortegås

Knortegåsen er den mindste af de almindeligt forekommende gåsearter i Danmark. Det er en buttet, mørk gås med sort hals og hoved, hvid halskrave og hvid undergump. Ungfugle har om efteråret lyse bræmmer på vingerne, og den hvide halskrave kan være svagere eller manglende.

Den mørkbugede knortegås, som yngler i det nordlige Sibirien kan ses raste i hele Danmark ved lavvandede hav- og fjordområder, men er langt mest hyppig i de sydlige dele af landet. I løbet af vinteren ses den også på strandenge og græsarealer. Vadehavet er den vigtigste lokalitet med 15.000-20.000 rastende fugle forår og efterår.

Knortegåsen lever herhjemme af ålegræs, havgræs, søsalat og strandengsvegetation i form af græsser og urter, og den er i de senere år i stigende omfang observeret på kystnære agerjorde med vintersæd.

Gravand

Gravanden er på størrelse med en mindre gås. Den er let genkendelig på sin overvejende hvide fjerdragt med brunt brystbånd, rødt næb og metalgrønt hoved. Kønnene er ens; dog har hannen en mere veludviklet rød knop på næbbet. Den er systematisk set placeret i sin egen gruppe, hverken som svømmeand eller gås, sammen med den i Danmark kun sjældent forekommende rustand. Den adskiller sig fra andre ænder, bl.a. ved at kønnene er ens, og at begge forældre hjælper til med ungeopfostringen.

I Danmark findes gravanden især langs kysterne ved lavvandede områder, men også inde i landet ved vandløb og søer. Gravanden gennemfører fældningstræk til et relativt lille område i det tyske vadehav. De første fugle trækker dertil i juni, mens ynglefuglene først ankommer i juli-august. Når fældningen er overstået, spredes gravænderne, men mange bliver i vadehavsområdet vinteren over. I isvintre trækker de dog gerne længere sydpå.

Gravanden lever mest af små muslinger og krebsdyr. Gravandeparret forsvaret et egentligt fødeterritorium, typisk ved en strandeng. Her finder den sin føde i vandhuller og på sandbanker tæt på kysten.

Visuel forstyrrelse

Anlægsarbejderne sker ikke uden for planområdet. Mørkbuget knortegås og gravand benytter ligeledes kun strandenge til fouragering og er på udpegningsgrundlaget som trækfugle, ikke som ynglefugle. Da der vil være tale om en midlertidig visuel forstyrrelse i anlægsfasen som i værste fald er op til 200 meters afstand fra planområdet og der dermed i praksis påvirkes langt under 1 % af habitatnaturens udbredelse på Rømø, vurderes det, at mørkbuget knortegås og gravand ikke bliver påvirket væsentligt af en realisering af planen, som følge af anlægsarbejdets visuelle forstyrrelse.

Støj

Der vil i anlægsfasen være tale om en støjgene fra almindelige anlægsarbejder. Det vides ikke på nuværende tidspunkt hvad omfang og i hvor lang periode der er tale om, eller om der f.eks. skal ske rammearbejder.

Strandengene er i nærmeste afstand beliggende ca. 90 meter fra planområdet mod øst og ca. 20 meter fra planområdet mod nord. Der forventes dog ikke anlægsarbejde af betydning i den nordlige halvdel af planområdet, hvorfor afstanden fra de største støjpåvirkninger må anses at være i samme, eller længere, afstand som mod øst.

Anlægsarbejdet vil forventeligt foregå i en begrænset periode på 1-2 år, i hvilken der kan forekomme støjgener som medfører forstyrrelser af rastende eller fouragerende fugle i nærområdet. Forstyrrelsen kan medføre at fuglene søger væk for at raste eller finde føde i andre nærliggende områder. Området som forstyrres, ligger umiddelbart omkring planområdet, og udgør kun en lille del af det samlede raste- og fourageringsområde for mørkbuget knortegås og gravand i området. Forstyrrelserne vil ikke væsentligt reducere mørkbuget knortegås og gravand muligheder for at finde tilstrækkeligt raste- og fourageringsområder.

Det vurderes at realisering af planen vil medføre en mindre påvirkning, at den vil medføre midlertidig forstyrrelse eller fortrængning af mørkbuget knortegås og gravand eventuelle forekomst i strandengsområderne. Denne fortrængning vurderes ikke at medføre skadelig virkning på arterne. Påvirkningerne er midlertidige og påvirker ikke målsætningerne for Natura 2000-området. Realisering af planen vurderes ikke at hindre gravand og knortegås i at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau.

5.3.2 Blåhals (Y)

Blåhalsen er en sky, lille spurvefugl, nært beslægtet med nattergalen. Den er på størrelse med en rødhals, men virker mere slank og langbenet end denne. Blåhalsen har foruden sin markante blå strube en tydelig lys øjenbrynsstribe og en hale med rustbrune felter ved basis og et mørkt endebånd.

Efter et fravær på omkring hundrede år dukkede sydlig blåhals igen op som dansk ynglefugl i 1992, men frem til omkring årtusindeskiftet kun med ganske få par. Derefter har bestanden været i stor fremgang; i 2003 var der formodentlig mindst 50 par, i 2012 314 par og ca. 700 par under Atlas III i 2017. Fra at yngle i marsken, i Varde Ådal samt bunden af Ho Bugt har sydlig blåhals bredt sig nord på gennem de vestjyske fjorde til Limfjorden, samt i de østjyske fjorde og ådale. Desuden yngler den nu fast på flere lokaliteter på Fyn og er under etablering i Vest- og Nordsjælland.

Den sydlige blåhals er en relativt sjælden ynglefugl, som primært yngler i marskområdet i det sydvestlige Sønderjylland. Den yngler især ved vandløb med tagrør og drængrøfter og foretrækker lav vegetation med kratbevoksning op til åbne områder. Blåhals er registreret på Rømø.

Forstyrrelse af levested

Ved realisering af planen inddrages en sø/et vandløb. Området som påvirkes, er allerede delvist forstyrret, da det ligger umiddelbart op af eksisterende parkeringsplads og Vesterhavsvej med stor forstyrrelse, se Figur 3-4.

På baggrund placeringen, samt tilstand af området som inddrages, vurderet ud fra feltbesigtigelser i området, forventes området ikke at udgøre et egnet ynglested for blåhalsen. På Rønmø omkring planområdet er der store uforstyrrede områder med mange grøfter, afvandingskanaler, vandløb og søer som udgør særdeles egnet habitat for arten. Ved realisering af planen inddrages habitat der vurderes ikke er egnet. På baggrund af områdets tilstand og placering samt omfanget af egnet habitat omkring planområdet vurderes det, at der ikke vil forekomme en skadelig virkning på blåhals som følge af planrealisering. Dette gælder også når der tages hensyn til bevaringsmålsætningerne. Realisering af planen vurderes ikke at hindre blåhals i at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau.

5.3.3 Rørdrum

Rørdrummen lever i rørskov og med dens sky levevis og imponerende camouflerede fjerdragt, ses arten utroligt sjældent. Ofte ved man ikke om der er rørdrum i området, hvis ikke man hører dem pauke (kalde) i forbindelse med pardanelse. Her udstøder hannerne dybe "boom"-lyde som tiltrækker hunner og etablerer territorier. Rørdrummen lever især af fisk paddler og andre smådyr som fanges inde i rørsken.

I fuglebeskyttelsesområde F65 på Rønmø er der ved de sidste tre overvågninger fundet 5, 7 og 4 territoriehævdende fugle (i hhv. 2013, 2017 og 2019). Alle fuglene er registreret i det kortlagte levested i rørskovsområdet omkring Lakolk sø og den sydlige del af Lakolk. Området ligger ned til ca. 350 meter fra planområdet (Miljøstyrelsen, 2021). Rørdrummen har generelt været i fremgang i Danmark frem mod Atlas III-undersøgelsen i 2018 og der blev ved Atlasundersøgelsen registreret 220 ynglepar (DOF, 2023a).

Støjpåvirkning på kortlagt levested

Ved realisering af planen vil der komme støjgener fra nedrivningsarbejde (ifm. nedrivning af eksisterende bygninger) og fra anlægsarbejdet. På nuværende tidspunkt er anlægsmetoder ikke valgt og den konkrete støjpåvirkning kendes derfor ikke. Både nedrivningsarbejde og visse dele af anlægsarbejdet, herunder evt. ramning af spuns eller pæle, kan have kildestyrker på over 125 dB i en afstand af 1 meter. Jf. Miljøkonsekvensrapporten for Grøn Gas, kan ramning af stålspons have en støjpåvirkning på 62 dB på en afstand af 300 meter (Energinet & Evida, 2022). Der er ikke støjberegninger for 350 meter.

Rørdrum er relativt følsom overfor støjpåvirkning og et finsk studie har peget på at ynglende rørdrum kan blive påvirket af støj på ned til 56 dB, som resulterer i lavere tætheder af arten (Hirvonen, 2001). Ud fra det foreliggende data kan det ikke udelukkes at der vil forekomme støj på over 56 dB inde i det kortlagte levested, hvilket kan påvirke ynglende rørdrum negativt.

Af denne grund vil alt nedrivnings- og anlægsarbejde der forårsager støj på 110 dB eller derover skulle foretages uden for rørdrums yngleperiode fra 1. marts til 15. juli. Ved en kildestyrke på 110 dB vil der ikke være en støjpåvirkning på over 50 dB inden for 300 meter (Energinet & Evida, 2022). Dette er en nødvendig afværgende foranstaltning der skal implementeres i den videre planlægning og i et konkret projekt. Med denne foranstaltning vurderes der ikke at forekomme en skadelig virkning på rørdrum som følge af planrealisering. Dette gælder også når der tages hensyn til bevaringsmålsætningerne. Realisering af planen vurderes ikke at hindre rørdrum i at opnå gunstig bevaringsstatus på biogeografisk niveau.

5.4 Kumulative forhold

Der er ikke identificeret andre planer eller projekter som kan have en kumulativ virkning med planen.

5.5 Konklusion for Natura 2000-vurdering

I konsekvensvurderingen af realisering af planen er der identificeret en potentiel væsentlig påvirkning på grå/grøn klit som følge af risiko for etablering af nye trampestier og aflejring af flyvesand. Der er i denne forbindelse identificeret følgende nødvendige tilpasninger af plangrundlaget:

- Der skal i plangrundlaget indskrives, at de nyetablerede klitter stabiliseres ved eksempelvis indplantning af hjælme og marehalm, så der undgås sandfygning, som ved kraftig østenvind, potentielt vil kunne overlejlre arealer med den kortlagte habitatnaturtype grå/grøn klit.
- Risikoen for dannelse af nye trampestier i den grå/grønne klit fjernes ved at det eksisterende hegn og adgange mellem planområde og Natura 2000-området bevares. Således at der ikke er risiko for at der dannes nye trampestier i den grå/grønne klit.
- Nedrivnings- og anlægsarbejde der forårsager støj på 110 dB eller derover skal foretages uden for rørdrums yngleperiode fra 1. marts til 15. juli for ikke at påvirke ynglende rørdrum negativt.

Ved indarbejdelse af ovenstående tilpasninger i plangrundlaget – og senere i det konkrete projekt, kan det samlet konkluderes at:

- Projektet vil ikke medføre skadelig påvirkninger af arter og naturtyper på Natura 2000-områdets udpegningsgrundlag.
- Projektet vil ikke forhindre, at arter og naturtyper på udpegningsgrundlagene opnår og/eller bevarer en gunstig bevaringsstatus.

Baseret på vurderingerne foretaget i afsnit 5.1 til 5.3 vurderes det ligeledes, at Natura 2000-områdets overordnede målsætninger, herunder områdets

økologiske integritet og de konkrete målsætninger for de naturtyper og arter som Natura 2000-området er udpeget for- ikke vil blive påvirket.

6 Bilag IV-arter

Der er af tidligere registreringer fundet forekomster af strandtudse, markfirben og odder i eller nær planområdet. Se Figur 6-1.

Figur 6-1 Registreringer af bilag IV-arterne strandtudse, markfirben og odder fra feltarbejde og arter.dk.

6.1 Strandtudse

Strandtudsens er registreret flere steder på Rømø, især i de grå/grønne klitter i militærområdet på den Nordlige del af Rømø og omkring Lakolk sø.

Strandtudsens foretrækker vandhuller, der kun findes i en kortere periode. Det kan f.eks. være vandhuller med lavt vand, der tørrer ud i løbet af sommeren. Det kan også yngle i vandhuller, der lige er dannet eller nogle med helt nøgne kanter. Den kan dog også findes langs større, næringsfattige søer med spredt og tynd rørskov. (Naturstyrelsen, 2013).

Den yngler i vandhuller, hvor haletudserne kun er udsat for få rovdyr og helst ingen konkurrenter i form af haletudser fra andre frøer og tudser. Nogle gange

kan den yngle i havet, da æg og haletudser tåler en vis koncentration af salt i vandet. (Naturstyrelsen, 2013).

Finder en han en ny lille samling af vand, kan den hurtigt lokke andre hanner og hunner til ved sin kraftige kvækken. På den måde udnytter strandtudsens hurtigt nye levesteder (Naturstyrelsen, 2013).

Bestande der i en længere årrække ikke har haft ynglesucces kan bestå af strandtudser, der alle har ynglet før. Strandtudsehanner, der har ynglet flere gange samme sted, er ofte trofast mod ynglestedet. Hvis ynglestedet ødelægges, kan det betyde, at end ikke nye vandhuller vil tiltrække disse hanner, og de vil derfor ikke yngle (Naturstyrelsen, 2013).

Da mange af dens ynglevandhuller tørrer ud i løbet af sommeren, har strandtudsens en hurtig udvikling fra æg over haletudse til voksen. Men det kræver en høj temperatur i vandet. Derfor yngler den kun, hvor vandet er helt solbeskinnet og så lavt, at det hurtigt varmes op. (Naturstyrelsen, 2013).

Strandtudsens begynder at kvække midt i eller sidst i april. Yngletiden varierer fra begyndelsen af maj til hen i juni. Hunnen lægger typisk 3.000-4.000 æg. De små tudser kan gå på land fra lige efter midten af juni. (Naturstyrelsen, 2013).

Strandtudser er som regel kun aktive om natten. Om dagen gemmer de sig i huller, de selv har gravet. Strandtudsens søger føde om natten på bar jord eller sand, hvor den især tager myrer og biller. (Naturstyrelsen, 2013).

De går i vinterdvale omkring 1. oktober og graver sig ned i en dybde af 60-120 cm. (Naturstyrelsen, 2013).

Vurdering

Regnvandsbassinet/søen i den sydøstlige del af planområdet og de øvrige vandhuller langs Vesterhavsvej (indtil en afstand af cirka 500 meter fra planområdet) er undersøgt for ynglende strandtudse, dels ved at lytte efter kvækkende individer natten til den 27. april 2022, dels ved at fiske efter haletudser i vandhullerne ved den anden besigtigelse den 23. og 24. juni 2022.

Ved lytningerne i april blev der hørt enkelte kvækkende individer ved Lakolk sø og talrige individer (flere hundrede) på den nordlige halvdel af Rømmø, men ingen i regnvandsbassinet/søen og eller søerne på campingpladsen eller vandhullerne langs Vesterhavsvej. Sammenholdt med at der blev registreret både tre- og nippigget hundestejle, samt ynglende skrubtudse i regnvandsbassinet og vandhuller langs Vesterhavsvej vurderes der ikke at være ynglehabitater for strandtudse (eller andre bilag IV paddearter) i tilknytning til planområdet.

Ved besigtigelse af søerne på campingpladsen (ikke undersøgt med kastenet) inden for planområdet, er det vurderet, at disse ikke er egnet som ynglevandhul for strandtudse, grundet deres tilstand med tilgroede brinker og dybt vand - hvilket understøttes af, at der ikke tidligere er registreringer fra søerne.

Vandhullerne er sandsynligvis ikke egnede for andet en skrubtudse som også er registreret i vandhullerne.

Inden for planområdet er en juvenil strandtudse fundet i august måned i 2021 ved butiksområdet i syd. Der er her forventeligt tale om et strejfene individ på søgen efter fourageringsområder, da der hverken i butiksområdet eller campingområdet er egnede levesteder for arten.

En realisering af planen vurderes dermed ikke at kunne påvirke yngle- eller rastekområder for arten.

Afhængig af den endelige detailplanlægning - herunder tilvejebringelse af lokalplaner for et konkret byggeri, kan der være behov for implementering af afværgeforanstaltninger, for at varetage beskyttelsen af voksne individer af strandtudse ved en implementering af planen (projektets anlægsfase).

6.2 Markfirben

Markfirben er registreret i klitområdet sydvest for planområdet.

Markfirbentræffes på steder med bar og løs, gerne sandet jord. Det kan være heder, klitter overdrev, råstofgrave og på vej- eller jernbaneskråninger. Stedet skal have stor variation og forskellige planter. Det giver mulighed for mange insekter, for at solbade og for at kunne søge tilflugt for fjender. Variationen i landskabet gør det muligt for dyret hurtigt at skifte mellem varme og kølige steder og dermed regulere sin kropstemperatur. Det solbader meget for derefter at kunne være aktiv i et kortere tidsrum for derefter igen at solbade osv. Markfirbenet lever ikke jævnt spredt i landskabet, men derimod i kolonier på mindst 4-6 dyr og op til 40 dyr⁸.

Markfirbenets mest almindelige bytte er græshopper, sommerfuglelarver og biller, som det oftest finder i umiddelbar nærhed af skjulet.

Hannen kommer frem af vinterdvalen i midten af april. Den solbader og modner herved sine sædceller. Hunnen kommer først frem i midten af maj. Her foregår parringen, og han og hun følges ad nogle dage. Efter parringen er det hunnen, der har brug for at solbade for at modne æggene.

Markfirbenet lægger æg, i modsætning til det almindelige firben, der føder sine unger. I juni finder hunnen en bar plet med sand, som solen kan skinne på og derved udruge æggene. Her lægger hun sine 6-12 æg i 5-10 cm's dybde. De klækkes normalt i august-september, men er sommeren kold, klækkes de slet ikke.

---

⁸ <http://www.mst.dk> 2023

De voksne dyr går i dvale igen i september, men ungerne kan blive fremme til helt ind i november. Vinterdvalen foregår i gange, som de ofte selv graver i skråninger, der vender mod syd.

Firbenene overnatter og skjuler sig i huller, som de har overtaget fra andre dyr, eller huller som de selv har gravet.

Vurdering

Der er registreret forekomst af markfirben ca. 700 meter syd for planområdet. Egnede områder findes i klitområdet vest for planområdet. Hverken planområdet eller den tilstødende del af den grå/grønne klit (5.1.3) vurderes på baggrund af markfirbens krav til levesteder at være egnede for arten.

Ved realisering af planen vurderes dermed ikke at kunne påvirke yngle- eller rasteområder for arten.

I anlægsfasen kan de vegetationsløse dele af anlægsområdet være egnet som solpladser for markfirben, dog har markfirben en lille aktionsradius og forventes dermed ikke at vandre ind på arealet. Afhængig af den endelige detailplanlægning - herunder tilvejebringelse af lokalplaner for et konkret byggeri, kan der være behov for implementering af afværgeforanstaltninger, for at varetage beskyttelsen af markfirben ved en implementering af planen (projektets anlægsfase).

Samlet set vurderes projektet ikke at påvirke områdets økologiske funktionalitet for markfirben.

6.3 Odder

Som vurderet i konsekvensvurderingen af odderen som habitatart påvirkes der ikke yngle-, raste- eller fødesøgningsområder for arten. Planens inddragelse af den søen/regnvandsbassin vurderes ikke at medføre en påvirkning på yngle-, raste- eller fødesøgningsområder.

Det vurderes dermed, at yngle- eller rasteområder for odder ikke vil blive påvirket ved realisering af planen.

Risiko for individdrab ved anlægsarbejder

Odderen der som beskrevet er nataktiv og særdeles sky, vurderes ikke at være i risiko for individdrab, idet eventuelle tilstedeværende individer må forventes at søge væk fra anlægsarbejdet og fra den generelt tunge menneskelige færdsel i planområdet.

Da odderen er nataktiv og ikke vil bo i området er der således ikke risiko for at støde på, og forvolde skade på eller drab af individer, såfremt anlægsarbejderne sker i dagtimerne. Afhængig af den endelige detailplanlægning - herunder tilvejebringelse af lokalplaner for et konkret byggeri, kan der være behov for implementering af afværgeforanstaltninger, for at varetage beskyttelsen af odder ved en implementering af planen (projektets anlægsfase).

Samlet set vurderes projektet ikke at påvirke områdets økologiske funktionalitet for odder.

6.4 Øvrige bilag IV-arter

Der er ikke registreringer af øvrige bilag IV-arter⁹ nær planområdet og der ingen yngle- eller rasteområder for disse i planområdet. Det kan dog ikke udelukkes at spidssnudet frø kan færdes i området. Afhængigt af den endelige detailplanlægning - herunder tilvejebringelse af lokalplan for et konkret byggeri, kan der være behov for implementering af afværgeforanstaltninger, for at varetage beskyttelsen af voksne individer ved en implementering af planen (projektets anlægsfase).

Samlet vurderes den økologiske funktionalitet for øvrige bilag IV-arter at blive være opretholdt.

---

⁹ Forekomster af flagermus er dog ikke undersøgt, da der ikke er forhold der kan påvirke disse ved en realisering af plangrundlaget.

7 Konklusion for bilag IV-arter

Samlet set vurderes det, at ingen yngle- og rasteområder for bilag IV-arter påvirkes ved realiseringen af planen og områdets økologiske funktionalitet for bilag IV-arter være opretholdt. Afhængigt af den endelige detailplanlægning - herunder tilvejebringelse af lokalplaner for et konkret byggeri - kan der være behov for implementering af afværgeforanstaltninger, for at varetage beskyttelsen af voksne individer af strandtudse og spidssnudet frø ved en implementering af planen (projektets anlægsfase)"

.

8 References

- Cutts N., Phelps A. og Burdon D** Construction and Waterfowl: Defining Sensitivity, Response, Impacts and Guidance, Report [Rapport]. - 2009.
- DOF** Danmarks fugle [Online] // DOFbasen. - 2023a. - <https://dofbasen.dk/danmarksfugle/>.
- Dooling R. J. og Popper A. N.** The effects of highway noise on birds. [Rapport]. - [s.l.] : The California Department of Transportation, Division of Environmental Analysis. Sacramento, California, 2007.
- Dooling R. og Popper A.** Effects of traffic noise and construction noise on birds [Rapport]. - Sacramento : California Department of Transportation - Division of Environmental Analysis, 2016.
- Ellis D., Ellis C. og Mindell D.** Raptor Responses to Low-level Jet Aircraft and Sonic Booms [Tidsskrift] // Environmental Pollution 74(1). - 1991. - s. 53-83.
- Energinet & Evida** Grøn Gas Lolland-Falser - Miljøkonsekvensrapport [Rapport]. - 2022.
- Glover H.K., Guay P.J. og Weston M. A** Up the creek with a paddle; avian flight distances from canoes versus walkers [Tidsskrift] // Wetlands Ecology and Management 23(4). - 2015. - s. 775-778.
- Goudie R. og Jones I.** Dose-response relationships of harlequin duck behaviour to noise from low-level military jet over-flights in central Labrador [Tidsskrift] // Environmental Conservation 31 (4). - 2004. - s. 289-298.
- Hirvonen Heikki.** Impacts of highway construction and traffic on a wetland bird community [Rapport]. - 2001.
- Humber Estuary Tidal defence Scheme** Environmental Agency stated for the Humber Estuary Tidal defence Scheme [Rapport]. - 2005.
- Knight R.L., og Knight S.K.** Responses of wintering bald eagles to boating activity [Tidsskrift] // The Journal of wildlife management, 48(3). - 1984. - s. 999-1004.
- Københavns Universitet** Årstider [Online] // Fysikleksikon. - 31. Januar 2023. - <https://fysikleksikon.nbi.ku.dk/aa/aarstider/#:~:text=Solen%20n%C3%A5r%20h%C3%B8jest%20op%20p%C3%A5,varer%20mere%20end%2017%20timer..>
- McGarigal K., Anthony R.G. og Isaacs F.B.** Interactions of humans and bald eagles on the Columbia River estuary [Tidsskrift] // Wildlife Monographs. - 1991. - s. 3-47.
- Meltofte H.** Det er også i naturbrugernes interesse at tage hensyn til dyr og fugle [Online] // Friluftsrådet. - 11. november 2020. - <https://friluftsradet.dk/om-friluftsradet/blog-om-friluftsliv/er-ogsaa-naturbrugernes-interesse-tage-hensyn-til-dyr-fugle>.
- Miljø- og Energiministeriet** Forvaltningsplan for Odder (Lutra lutra) i Danmark [Rapport]. - 1996.
- Miljøstyrelsen** Natura 2000-basisanalyse 2022-2027 revideret udgave - N89 Vadehavet [Rapport]. - 2021.
- Miljøstyrelsen** Natura 2000-plan 2022-2027, Vadehavet Natura 2000-område nr. 89. [Rapport]. - 2022.
- Naturstyrelsen** LIFE Helnæs Genopretning af lysåbne naturtyper til at dække hele Helnæs. Lægmandsrapport. [Rapport]. - [s.l.] : Naturstyrelsen, 2013.
- Postlethwaite B. og Stephenson S.** Grimsby River Terminal Construction - Pile Noise Monitoring and Bird Behaviour Observations. L-30062-S02-REPT-001 [Rapport]. - [s.l.] : Xodus Group, 2012.

Rodgers Jr J.A. og Schwikert S.T. Buffer zone distances to protect foraging and loafing waterbirds from disturbance by airboats in Florida [Tidsskrift] // Waterbirds. - 2003. - s. 437-443.

Rodgers Jr J.A. og Schwikert S.T. Buffer-zone distances to protect foraging and loafing waterbirds from disturbance by personal watercraft and outboard-powered boats [Tidsskrift] // Conservation Biology, 16(1). - 2002. - s. 216-224.

Tønder Kommune Rømø-Tønder Turistforening, Business Region Esbjerg Én fælles retning for Rømø 2025 - Udviklingsplan [Rapport]. - 2018.

Ward D. og Stehn R. Response of brant and other geese to aircraft disturbances at Izembek Lagoon, Alaska (Final rept MMS-90/0046) [Rapport]. - Anchorage, Alaska : Minerals Management Service , 1989.